

دهزگای چاپ و بلاوکردنهوهی

زنجیره‌ی رۆشنبیری

*

خاوه‌نی ئیمتیاز: شهوکه‌ت شیخ یه‌زدین

سه‌رنوو‌سه‌ر: به‌دران شه‌مه‌د شه‌بیب

***

چیرۆک و به‌یتی کوردی

ناوونیشان: ده‌زگای چاپ و بلاوکردنهوهی ئاراس، گه‌ره‌کی خانزاد، هه‌ولێر

س. پ. ژماره: ۱

www.araspublisher.com

چیرۆک و بهیتی کوردی

کۆکردنهوه و نامادهکردنی:

عهزیز شاروخ

ناوی کتیب: چیرۆک و بهیتی کوردی
کۆکردنهوه و نامادهکردنی: عهزیز شاروخ
بلاوکراوهی ئاراس - ژماره: ۱۴۶
دهرهتانی هونهری: بهدران ئەحمەد حەبیب
به‌رگ: شکار عەفان نەقشەبەندی
نووسینی سەر به‌رگ: خۆشنووس محەمەد زاده
پیت لێدان: ئاراس ئەکرەم
هه‌له‌گری: شێرزاد فه‌قی ئیسماعیل
هه‌له‌گری سەر کۆمپیوتەر: دلاوهر صادق ئەمین
سەرپەرشتیی کاری چاپخانه: ئاوڕه‌حمان مه‌حمود
چاپی به‌کەم - چاپخانه‌ی وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده، هه‌ولێر - ۲۰۰۲
له کتیبخانه‌ی به‌رپۆه‌به‌رایه‌تی گشتیی رۆشنییری و هونه‌ر له هه‌ولێر ژماره
(۱۷) ی سالی ۲۰۰۲ ی دراوه‌تی

خوتنه‌ران پر به دلّ حه‌زی لئ ده‌کهن. جگه له‌وه‌ش ئه‌و به‌یتانه هه‌مووی به‌سه‌ره‌اتی پر له ناکامی و په‌ژاردی ئه‌و خه‌لکه لیتقه‌وماوه‌یه که به‌بیروبووای من باشت‌ترین به‌یت له باری چیرۆکه‌وه به‌یتی لاس و خه‌زاله. چونکه قاره‌مانی ئه‌و چیرۆکه هه‌تا ده‌مری هه‌ر به‌هتیز و ده‌سته‌لات بووه و، هه‌رگیز تووشی تیشکان نه‌بووه.

بۆ بیره‌وه‌ری ناچارم بلتیم: راسته ئه‌وه ده‌رمانی گه‌ل نییبه، به‌لام هه‌یج گومان له‌وه‌شدا نییبه که ده‌وام و زیندوو بوونی هه‌موو گه‌لیک پیتوه‌ندی راسته‌وخۆی به‌زیندوو بوونی ئه‌ده‌ب و هونه‌ری ئه‌و گه‌له‌وه هه‌یه. هه‌ر گه‌لیک ئه‌گه‌ر فه‌ره‌هنگ و هونه‌ری خۆی له‌ده‌ست بدات بێگومان خۆشی وه‌به‌ر لافاوی زه‌مان ده‌که‌وی و له‌ناوده‌چن. گه‌لی کورد ئه‌گه‌ر نووسه‌ر و په‌رتوو کیشی که‌م بووبی به‌یت بێژه‌کانی توانیویانه هه‌تا ئه‌ورۆ به‌یته فۆلکلۆرییه‌کان بپارێژن و ئیستاش جیگای خۆیه‌تی بنوسریته‌وه و له‌ چاپ بدرین.

به‌هه‌یوی په‌سه‌ندکردن و سه‌رکه‌وتنتان

عه‌زیز شاروخ

***

کورتە سه‌ره‌تایه‌ک

خوتنه‌ری عه‌زیز و به‌رپێژ ئه‌وه‌ی به‌ده‌ستتانه‌وه‌یه کۆماریه‌که له ئه‌ده‌ب و فۆلکلۆری کورد به‌ناوی به‌یت یان چریکه ده‌گه‌ل چهند چیرۆکه‌کان زۆر گه‌رنگ نین به‌لکه ئه‌وه‌ی گه‌رنکه و ده‌ینه به‌ره‌تی پته‌وی هونه‌ر و ئه‌ده‌بی کوردی به‌یته‌کانن واته چریکه‌کان، که زۆر به‌داخه‌وه لایه‌نگرانی ئه‌ده‌بی کوردی زۆر که‌م سه‌رنجیان داوه‌تی و، خۆیان بۆ ماندوو کردوه که هه‌تا ئه‌ورۆ به‌ره‌ به‌به‌ره و، سینه به‌سینه راگیراون و پارێزاون. به‌لام راستیه‌که‌ی ئه‌وه‌یه که له راده و ژوماره‌ی به‌یت بێژه‌کان زۆر که‌م بۆته‌وه. له راستیا به‌ره‌ی نوێ له ئاوابه‌کاندا بۆ فێربوونی ئه‌وانه خۆیان زه‌حمه‌ت ناده‌ن و گوێی بۆ شل ناکهن. بۆ وینه باوکی خۆم له‌وه‌سه‌نه‌وه که به‌شی زۆری ئه‌و به‌یتانه‌ی ده‌زانی و بۆ ئه‌وه‌ی منیش فێریان به‌م زۆر جارن بۆی ده‌گۆته‌وه. ئه‌و وه‌ختی مندال بووم ئه‌گه‌رچی فێریان به‌لام به‌داخه‌وه زوو له‌ بیرم چوونه‌وه. هۆیه‌که‌شی ئه‌وه‌بوو که به‌یت بێژ ده‌بی خۆش خۆش و زوو بیان گێریته‌وه ئه‌گه‌ینا له‌بیری ده‌چنه‌وه. هه‌ر له‌به‌رئه‌وه‌شه که ئیستا به‌یته‌کان که‌وتوونه‌ته ژێر مه‌ترسی له‌ ناوچوون و دراونه‌ته ده‌ستی فه‌رامۆشی.

شه‌ش ساڵ له‌مه‌وپه‌ش کاتێ دێ به‌دێ و ئاوابی به‌ئاوابی به‌شاخ و کێواندا به‌شوین چرگه‌ره‌کان گه‌رام و په‌یدام کردن و له‌ خه‌مه‌تیاندا بووم، بۆ خۆشیان له‌و به‌به‌ته‌وه هه‌ستیان به‌ناوه‌یه‌تی ده‌کرد و ده‌یانگوت: لاوه‌کان بۆ فێربوونیان هه‌ول ناده‌ن و نووسه‌رانیش که‌متر به‌شوینیاندا دێن. ئه‌لبه‌ت مه‌به‌ستی منیش ئه‌وه‌می ئه‌وه‌بوو که هه‌تا ئه‌و جێیه‌ی له‌ توانامدا هه‌یه بگه‌رێم و به‌یت و چیرۆکه‌کان تۆمار که‌م و له‌کاتی خۆیدا بیانیه‌نمه‌وه سه‌ر کاغه‌ز، که‌وا ئیستا کۆمه‌لیک چیرۆک و به‌یت له‌ شریته‌کانرا هه‌تاوه‌ته سه‌ر کاغه‌ز. که‌ هیوادارم له‌لایه‌ن ئیوه‌وه په‌سه‌ند بکری، هه‌روه‌ها پیتویه‌سته بلتیم هه‌یج جوژه ده‌ستکاریه‌که‌م نه‌کردوون نه‌وه‌کو تام و چیتێ خۆیان له‌ده‌ست بده‌ن. ئه‌گه‌ر نووسه‌ر و شاره‌زایانی به‌یت و چیرۆکیش و بستیان ئه‌وه‌بی که به‌شیه‌ی عیلمی کاری له‌سه‌ر بکه‌ن گه‌ردنیا نازایی و، دلنیاش بن که له‌ کانگاکانی زۆر باوه‌ر پێکراوێ تۆمارکراون و، راستی و په‌سه‌نی به‌یته‌کانیان بۆ هه‌موو عه‌لاقه‌مه‌ندان و لایه‌نگرانی ئه‌ده‌ب و فۆلکلۆری کوردی روون بۆته‌وه، وه‌کو هوسپن شه‌شه له «بوپانه»ی سه‌رده‌شت و حه‌مه‌دی ئاغای له‌ کانیه‌باغی پیرانشار.

با ئه‌وه‌ش بلتیم که ئه‌و به‌یتانه، هه‌مووی پرن له‌ وشه و رسته‌ی جوان و په‌سه‌نی ئه‌ده‌ب و هونه‌ر، بۆ وینه «نازیه»ی خله‌ ده‌رزی ئه‌وه‌نده وشه‌ی جوانی تیدا به‌که‌ دلنیا

چیرۆکی شیری مه‌نه‌شیر

ده‌لێن که‌ریک و وشترێک که زۆریان بار لێ نابوون پشتیان بریندار ببوو. به‌ر‌ه‌ل‌لا کرابوون و چووبوونه نیو لیپه‌وارێکی. رۆژێک کاروانێک به‌ته‌نیشیت لیپه‌واره‌که‌دا پاده‌په‌ی. که‌ره‌که‌ روو له وشترێ ده‌کا و ده‌لێ: ئەمن ده‌زه‌په‌نم. وشتر که‌ گوتی له‌و قسه‌یه‌ ده‌په‌ ده‌ترسه‌ی و ده‌لێ: کوره‌ بۆ خاتری خودای نه‌که‌ی، کاروانچیه‌کان گوتیان لێ ده‌په‌ی و ده‌مانگرن و بارمان لیده‌نێن. که‌ره‌که‌ به‌قسه‌ی وشتری نه‌کرد و ده‌ستی کرد به‌زه‌زه‌په‌ی. کاربایه‌کی کاروانه‌که‌ گوتی له‌ زه‌زه‌په‌ی که‌ره‌که‌ ده‌په‌ی و ده‌لێ: باری ئه‌و دوو که‌رانهم زۆر قورسه‌ و اچاکه‌ ئه‌و که‌ره‌ی بگرن و باری که‌م. چوو په‌نشه‌ی، دیتی وشترێکیش له‌وتیه‌. هه‌ر دووکی ده‌گه‌ل خۆی هه‌تانه‌ و باره‌ قورسه‌کانی له‌ که‌ره‌که‌نان. گه‌یشتنه‌ هه‌وارزێکی، که‌ره‌که‌ گوتی ئەمن ئه‌و خۆ له‌ عه‌رزێ ده‌ده‌م. وشتره‌که‌ گوتی بۆ خاتری خودای خۆ له‌ عه‌رزێ نه‌ده‌ی ئه‌تۆش و باره‌که‌شت له‌ من ده‌نێن. به‌ده‌خت و سه‌رگه‌ردان ده‌بم. که‌ره‌که‌ به‌قسه‌ی وشتری نه‌کرد و خۆی له‌ عه‌رزێ دا. ئه‌وانیش به‌ناچار که‌ر و باره‌که‌ی له‌ وشتره‌که‌ ده‌نێن. هه‌یندێکی دیش رۆشتن گه‌یشتنه‌ سه‌راوژێرێکی، وشتره‌که‌ ملی بله‌ند کرد و سه‌ری هه‌تا بن گوتی که‌ره‌که‌ی و گوتی: ئه‌وجار نۆره‌ی منه‌، ئه‌منیش هه‌ل‌دیم. ئه‌تۆچ ده‌ردیکت دا به‌من ئه‌منیش ئه‌و به‌لایه‌ت به‌سه‌ر دینم. به‌لێ، وشتره‌که‌ هه‌لات و که‌روباری به‌عه‌رزێ دادا.

هه‌ردووکیان به‌ر‌ه‌ل‌لا کردن، به‌لام که‌ره‌که‌ هه‌موو گیانی بریندار ببوو. که‌ره‌ رووی کرده‌ دارستانێک و پاش ماوه‌یه‌کی برینه‌کانی ساپه‌ژ بوونه‌وه‌. رۆژێکی تووشی شیریکی ده‌په‌ی، شیر رووی تیده‌کا و ده‌لێ: لیپه‌ له‌ چی ده‌گه‌په‌ی؟ نازانی ئیپه‌ ولاتی منه‌؟ گوتی نه‌خه‌یر ولاتی تۆ نییه‌. شیر گوتی ئەمن شیرم. ئه‌تۆچی؟ که‌ر گوتی ئەمن شیری مه‌نه‌شیرم، به‌خۆم و به‌شمشیرم. شیر گوتی زۆر باشه‌ ئه‌گه‌ر وایه‌ وه‌ره‌ قه‌رارێکی دانێین، هه‌ره‌که‌س سێ کاری خه‌راپی کرد ئیپه‌ به‌جێ بێلی، که‌ره‌ گوتی زۆر باشه‌. رۆژێک قشقه‌لێک سه‌ری ده‌که‌ره‌که‌ گه‌یسا بوو نه‌ده‌هاته‌وه‌ ده‌ری، شیره‌که‌ ئه‌وه‌ی دیت پیری دایه‌ و هه‌ینایه‌وه‌ ده‌ری. که‌ره‌که‌ گوتی: «هۆیت» ئه‌وه‌ خه‌راپێک، شیر گوتی: ئاخ‌ر بۆچ؟! ئەمن چاکه‌م ده‌گه‌ل کردی ده‌نا ده‌مردی، که‌ره‌ گوتی: نه‌خه‌یر ئه‌و قشقه‌له‌ حه‌کیم بوو، بیلانه‌ژی، کۆمی ده‌رمان ده‌کردم.

رۆژێکی دیش که‌ره‌که‌ خۆی گه‌وزاندبوو، له‌ نیوان دوو داراندا گه‌یسا بوو چوار په‌لی ده‌حه‌وای کردبوو. شیره‌که‌، که‌ره‌که‌ی له‌و حاله‌دا بینه‌ی له‌و داوه‌ش رزگاری کرد. که‌ره‌که‌ رووی تیده‌کا و ده‌لێ: ئه‌وه‌ش دوو خه‌راپه‌، شیر ده‌لێ: ئاخ‌ر بۆ؟ ئەمن رزگارم کردی،

گوتی نه‌خه‌یر ئه‌تۆ کارێکی خه‌راپت کردوه‌، چونکه‌ حه‌کیم به‌منی گوتبوو، ده‌په‌ی سێ رۆژان ئاوا بکه‌ی، پارتیزته‌ ده‌نا چاک نابیه‌وه‌، رۆژێکی دیکه‌ که‌ره‌که‌ له‌نیو زه‌لایه‌کی چه‌قیبوو هه‌ر ملی به‌ده‌ره‌وه‌ بوو، زۆر نا‌ره‌حه‌ت بوو. شیره‌ی پیری ده‌دات و راکه‌یش راکه‌یش ده‌یه‌یه‌یه‌وه‌ ده‌ری. که‌ره‌که‌ رووی تیده‌کا و ده‌لێ: فه‌رموو ئه‌وه‌ش سێ خه‌راپه‌. چونکه‌ ئه‌و زه‌لاوه‌ ده‌رمانی ده‌ردم بوو. ئەمن به‌ئه‌نقه‌ست چووبومه‌ ده‌وتیه‌. به‌لێ شیر به‌ناچار رۆیی و لیپه‌واری به‌جیه‌شت. ماوه‌یه‌ک رۆیی تووشی گورگه‌کی بوو. گورگه‌که‌ لێی پرسی، شیره‌ بۆ وا نا‌ره‌حه‌تی؟ شیر گوتی: ولاته‌که‌یان لێ بریوم، شیری مه‌نه‌شیر هاتۆته‌ جیگاگه‌م. گورگه‌که‌ گوتی: ئەمن ئه‌وه‌ی دناسم، ئه‌وه‌ که‌ره‌، وه‌ره‌ ئەمن ئه‌و به‌لایه‌ت له‌ کۆل ده‌که‌مه‌وه‌، شیر ترسا، گوتی ئەمن نایه‌م به‌مه‌رجه‌یک نه‌بێ، گورگه‌که‌ گوتی: چی؟ گوتی گورگیکی بینه‌ سه‌ریکی ده‌ملی من که‌ و، سه‌ریکیشی له‌ ملی خۆت به‌سته‌وه‌. گورگه‌که‌ گوتی: باشه‌، وایان کرد. به‌ره‌و لیپه‌وار وه‌په‌ی که‌وتن که‌ره‌که‌ له‌ دووررا دیتی ئه‌وه‌ شیر و گورگ بۆ لای ویی دین و گورگیکیان له‌ ملی خۆیان به‌ستوه‌. لیپان له‌ فیلێ که‌وت و ملی نا له‌ زه‌زه‌په‌ی. شیر هه‌ر که‌ دیتی که‌ر به‌جوته‌ هاویشته‌ و زه‌زه‌زه‌په‌ی ده‌ی، ترسا و هه‌لات. چونکه‌ سه‌ره‌که‌ی دیکه‌ی گورسه‌که‌ش به‌ ملی گورگه‌که‌ بوو ئه‌ویشی به‌دوای خۆیدا راکه‌یشا و له‌ به‌رد و داری دا. هه‌رچه‌نده‌ گورگه‌که‌ گوتی: ئه‌وه‌ که‌ره‌، مه‌ترسه‌ی و ئەمن ده‌بخۆم، شیر جوابی نه‌داوه‌ هه‌تا گورگه‌که‌ی کوشت.

***

بزنجۆکه‌ و مه‌رۆکه‌

مه‌رۆکیک و بزنجۆکیک له‌ جێ هه‌واران به‌جیما بوون ساڵ دره‌نگ بوو، بزنجۆکه‌ گوتی: مه‌رۆکه‌ وه‌ره‌ با جیه‌یه‌کی بۆ خۆمان سازکه‌ین، هۆلیک، شتییک بۆ زستانێ بچینه‌ تیبوی. مه‌رۆکه‌ گوتی خوریله‌ی خۆم خۆش بێ ئەمن هۆلم بۆ چیه‌. بزنجۆ گوتی: ئه‌لخان ئه‌گه‌ر ده‌گه‌لم سازنه‌که‌ی دوايه‌ ئه‌منیش رینگات نادهم بیه‌ تیبوی. مه‌رۆکه‌ش ده‌لێ: خوریله‌ی خۆم خۆش بێ مه‌هیله‌.

پاییز دادی، ساڵ دره‌نگ ده‌په‌ی، سه‌رما په‌یدا ده‌په‌ی. بزنجۆکیکی بۆ خۆی دروست ده‌کا. مه‌رۆکه‌ش له‌ سه‌حرايه‌ ده‌مینه‌یه‌وه‌. مه‌رۆکه‌ زۆری سه‌رما ده‌په‌ی، به‌فر ده‌باری. ده‌چینه‌ لای بزنجۆکه‌ی و ده‌لێ: بزنجۆکی جیبی سه‌رم که‌، ده‌لێ: جیت ناکه‌م، ده‌لێ جیبی لاقم که‌، ده‌لێ جیت ناکه‌م، ده‌لێ جیبی ده‌ستم که‌، ده‌لێ جیت ناکه‌م، مه‌رۆکه‌ له‌

سهرمان مندار دهبیتهوه.

بزنی دینی مه‌رکه‌ی که‌ول ده‌کا و ده‌یکاته چادر، ریخۆله‌که‌ی ده‌کاته رسته و لاقیتیکی ده‌گه‌ل سه‌ری ده‌کاته کوتک. لاقه‌که‌ی دیکه و ده‌سته‌کانیشی ده‌کاته سینگ. بزۆکه له‌وی ده‌حاویتته‌وه هه‌تا به‌هاری، به‌هاری ده‌زی و دوو کاربیلی ده‌بی. یه‌کیان نیو ده‌نی تیتل و ئەوی دیکه‌یان نیو ده‌نی بیبل. هه‌موو رۆژی ده‌لی: رۆله ئەمن ده‌چمه له‌وه‌ری و، دیمه‌وه شیریی بۆنگۆ دینم، بۆ خوشم خۆم تیرده‌که‌م. ئەگه‌ر هاتمه‌وه‌ش ده‌لیم: تیتل و بیبیلی ده‌دايه ده‌رکه‌ی وه‌که‌ن له‌مايه، شیرم ده‌گوانان دایه، شینکه‌م ده‌که‌لین ددانان دایه. ئەنگۆش ده‌رکه‌م لێ بکه‌نه‌وه. ئەوانیش ده‌لین باشه، رۆژیکی ده‌چیتته له‌وه‌ری و دیتته‌وه ده‌لی: تیتل و بیبیلی ده‌دايه، ده‌رکه‌ی وه‌که‌ن له‌مايه. شیرم ده‌گوانان دایه، شینکه‌م ده‌که‌لین ددانان دایه. ئەوانیش ده‌رکه‌ی ده‌که‌نه‌وه و ده‌چیتته ژووری، وه‌سه‌بینه‌ی را ده‌چیتته‌وه سه‌حرايه، ئەگه‌ر بله‌وه‌ری. ئیوارێ دیتته‌وه و ده‌لی: تیتل و بیبیلی ده‌دايه ده‌رکه‌ی وه‌که‌ن له‌مايه، شیرم ده‌گوانان دایه، شینکه‌م ده‌که‌لین ددانان دایه. دوو جاری دیکه‌ش وا ده‌لی که‌س ده‌رکه‌ی لێ ناکاته‌وه. ئەوجار به‌شاخه‌کانی ده‌رکه‌که‌ی هه‌لده‌گرێ، ده‌چیتته ژووری. ته‌ماشای ده‌کا تیتل و بیبل نه‌ماون، ده‌چیتته سه‌ربانی مائی گورگی ده‌ست ده‌کا به‌هه‌لبه‌زینی. گورگ ده‌لی: کتیبه هه‌لبه‌زه‌لبه‌زی ده‌کا، میوانانم لێ شه‌رمه‌زار ده‌کا، کاسه و که‌ولانم لێ پیس ده‌کا؟

بزنی ده‌لی: ئەمنم، ئەمنم بزۆکی، دووچاوم پتوه‌نه بزۆکی، کێ خواردوو به‌تی تیتلی من، کێ خواردوو به‌تی بیبیلی من، بیته شه‌ره‌ جه‌نگی من. گورگ ده‌لی ئەمن خواردوو به‌تی تیتلی تۆ، ئەمن خواردوو به‌تی بیبیلی تۆ، دیمه شه‌ره‌ جه‌نگی تۆ. بزنی ده‌لی سه‌بینه‌ی با بچینه شه‌رحی.

گورگ هه‌مبانیکی دینی پری ده‌کا له‌ تۆز و دوو ده‌نکه نۆکی تیداوی و ده‌لی ئەو تووتنه‌ی بۆ مه‌لای ده‌بیم. بزنی ماستی جوان ده‌کوبه‌له‌یدا هه‌وین ده‌کا و بۆی ده‌با. ده‌چنه لای مه‌لای، مه‌لا ده‌لی: ده‌با سیغاریکی بکیشم له‌ تووتنی گورگی. ئەگه‌ر ده‌یکاته‌وه ده‌نکه نۆکیکی وه‌چاویکی ده‌که‌وی و ئەوی دیکه‌ش وه‌چاوه‌که‌ی دیکه‌ی ده‌که‌وی. ده‌لی ئەدی بزنی ئی بزۆکه‌ی چۆنه. له‌ ماستی بزۆکه‌ی قامکیکی ده‌خوا و قامکیکی له‌ چاوه‌کانی خۆی ده‌دات چاوی چاک ده‌بیته‌وه. دینی شاخی بزنی له‌ ناسنی دروست ده‌کا و، ددانی گورگی له‌ لۆکه‌ی. جا ده‌لی برۆنه شه‌ری. ئەوانیش بۆ شه‌ری ده‌چنه مه‌یدانیکی. ئەگه‌ گورگ دای دیتی ئەوه‌نده‌ی موو لێ ده‌پجری، ئەوجاریش دای دیتی هیچی وه‌به‌رنایه. ئەگه‌ بزنی لێی ده‌دا ناو زگی گورگی به‌ولانی وه‌رده‌کا، تیتل

و بیبلان له‌زگی گورگی دینیته‌وه ده‌ری و ده‌لی: رۆله له‌ کوئی بوون؟ ده‌لین له‌ مائی خالمان بووین، ده‌لی: چو خوار، ده‌لین دانۆله. ده‌لی ئەدی بۆ بۆ منو نه‌هینا، ده‌لین کۆشمان ده‌سووتا. ده‌لی چی دیکه‌شو خوار؟ ده‌لین خورما، ده‌لی ئەدی بۆ به‌شی منو نه‌هینا، ده‌لین: کۆشمان پیس ده‌بوو.

***

چیرۆکی پیریژن و هه‌زره‌تی سولیمان

ده‌لین له‌ زه‌مانی هه‌زره‌تی سولیماندا پیریژنیکی ده‌چیتته خه‌مه‌تی و ده‌لی: قوربان بێ که‌سم، که‌سم نیبه‌ فه‌علمه‌ بده‌یه خانۆیکم بۆ دروست بکه‌ن. هه‌زره‌تی سولیمانیش که‌هه‌ بالنده و دیو و هه‌موو زینده‌وه‌ریکی له‌به‌ر حوكم دابوو، دوو دیوی بانگ کرد و پتی گوتن که‌ بچن خانۆی بۆ ئەو پیریژنه دروست بکه‌ن. دیوه‌کان به‌فه‌رمانی هه‌زره‌تی سولیمان خه‌ریک بوون و خانۆیان بۆ پیریژن دروست کرد، پاشان به‌پیریژنه‌یان گوت ئەوه خانۆه‌که‌ت ئاماده‌یه، ئایا کاری دیکه‌ت نه‌ماوه؟ پیریژن گوتی: ناوه‌للا به‌سه‌ده‌قه‌تان بێ، دیوه‌کانیش گورجی خانۆبه‌ره‌که‌یان رووخاند. سه‌بینه‌ی زوو پیریژن چووه خه‌مه‌ت هه‌زره‌تی سولیمان و گوتی قوربان ئەو دیوانه‌ی تۆ خانۆبه‌ره‌یان بۆ دروست کردم و پاشان لیبان رووخاندمه‌وه. هه‌زره‌تی سولیمان گوتی مه‌گه‌ر تۆ نازانی کاری دیوان به‌پیتجه‌وانه‌یه؟ تۆ ده‌بوو کاریکیان بۆ بدۆزیه‌وه و، نه‌لێی که‌ کارت ته‌واو بووه. هه‌زره‌تی سولیمان دیسان دوو دیوه‌کانی بۆ نارد. دیوه‌کان ده‌ستیان کرد به‌دروست کردنه‌وی خانۆبه‌ره‌ بۆ پیریژنی. ئیوارێ که‌ بۆیان ته‌واو کرد، گوتیان پیریژن ئەوه ته‌واو بووین، کاری دیکه‌ت نه‌ماوه؟ پیریژن گوتی به‌لێ کارم ماوه، وه‌رن ئەو کونه‌م بۆ فوو لێ بکه‌ن. دیوه‌کانیش ده‌ستیان کرد به‌فوو لێکردن و باوه‌شینیان کردن. له‌ پیرا یه‌کیکی له‌ دیوه‌کان قامکی وه‌عه‌ده‌ی پیریژنی که‌وت، پیریژن تریکی لێ به‌ربوو. دیوه‌کان وتیان: ئەها! وه‌للا دریا تازه به‌که‌س چاک نابیتته‌وه، هه‌تا زوو به‌هه‌لین. پیریژنیان به‌جیتته‌شتوو هه‌لاتن.

***

ئاشه‌وان و کابرای قه‌ره‌تاله‌چن

ده‌لین مه‌لایه‌ک له‌ خۆرا له‌ دیتی قوشقی ببوو ملی ریتیگی گرت و گه‌یشتنه ئاوابیه‌کی تر. کابرایه‌ک که‌ له‌به‌ر گارانێ بوو کورپه‌که‌چه‌لیک بوو. لیبی پرسی: ئەری مامۆستا

ئەوا بۆج و ابەو رینگایەدا هەلدیتی؟ مەلا گوتی خەونم دیوێ که تۆفانی نوح هەلدەستی و من هەلدیم بۆ لای کەشتی نوح. ئەویش گارانی بەجیتهیشت و، وەدای مەلای کەوت. هەردووکیان هاتن گەشتنە ئاوابیەکی دیکە، دیتیان کە پیاویک قەرتالەیی دەچنی و لەو رینگەییەو نانی پەیدا دەکات، کابرای قەرتالەچن وتی ئەو بۆ کوئی دەچن، گوتیان ئەو تۆفانی نوح هەلدەستی. ئەویش گوتی جا ئەگەر وایە منیش دەگەڵ ئیوێ دیم. هەستان هەرسێکیان وەرێ کەوتن. لە رینگادا تووشی کوپریکی بوون، کوپرە لەگەڵ کوپرکیشە کە بەکیشە هاتبوو. کە گوتی لە گرمە و تەپوھۆری چەند کەسیک بوو گوتی بۆ خاتری خودای ئەو چیبیە؟ وتیان تۆفانی نوح دێ. گوتی جا ئەگەر وایە ئەمنیش دەگەڵ خۆتان بەرن.

هەرچواریان پوویمان لە مالتیکی کرد. ژنی کابرای خاوەن مالت حەزی لە ئاشەوانی دەکرد. ئەوئ شەوئیش قەراری دەگەڵ دانابوو. ئەو شەوئیش مەلا و کابرای گاو و کوپرە و کابرای سەلە و قەرتالانیش لەوئ مابوونەو. ئیوارێ ئاشەوان دەسڕۆکیکی پر لە میوژ و گوپزی ساز کردبوو کە بۆ ژنە تیوی بەرێ. قەراریشیان وابوو کە پەتیکی لە دەستی بکا و، پەتەیی راوەشینی و بیته دەرێ.

شەوئ کە مالتە کابرای هاتن بنوون، مەلا کە هەر لە تۆفانی دەترسا گوتی: براژن جینگای من لەسەر ئەو کەندەو چابکە: ژنەکش هینای جینگای مەلای لەوئ راخست. جینگای کوپرە و کەچەل و کابرای سەلە و قەرتالانیشی لەبەر دەرگا کە راخست، هەتاو کە شەوئ کە چوونە دەرێ ناپەتەتی بۆ ئەوانی دیکە ساز نەکەن. کابرای ئاشەوانیش ئاشیر و ماشیری حاواندەو، دەسڕەگوپزی هەلگرت و چوو بۆ لای ژنە کە کابرای سەلەوقەرتالان کە شەوئ هاتە دەرێ و هەلتروووشکا، دیتی کە پەتیک لەوئییە. بەشوئین پەتە کە دا چوو، تەماشای کرد کە پەتە کە بە دەست ژنی خاوەن مالتە کەوێ. کە وای دیت گوتی وەللاھی شەرته ئەووشۆ ئەمن نەنوم، هەتا بزانی ئەو پەتە چی لێ دیتەو. لەسەر پەتە کە دانیشت. هیندەیی پێ نەچوو پەتە کە بیان راوەشان، هەر ئەو کیشای و ئەو کیشای. کابرای ئاشەوان وتی: مالت خەرانبە ئەو بۆ نایە دەرێ؟ کابرای سەلە و قەرتالانیش دەنگی خۆی گوپزی و گوتی: ئاخر نابێ و ناکرێ، میوانانم هەبە و پیدەزانی. کابرای ئاشەوان گوتی: خیر، دەبێ هەر بیی. ئەو جار گوتی هانی ئەو دەسڕیکم گوپز و کشمیش بۆ هیناوی. دەسڕەگوپزە کە لێ وەرگرت. دەرگای ئەو زەمانی لە چەپەری بوو، کابرای ئاشەوان..... دەرهینا و لە چەپەری برده ژووری، کابرای سەلە و قەرتالانیش تەپکی گرتو بری. کابرای ئاشەوان بەنالە و هاوار گەراو بۆ

لای ئاشە کە ی خۆی. کابرای قەرتالانیش ملی نا لە کشمیش و گوپز خواردنی. کوپرەش گوتی لەملچەملچ بوو، گوتی: ئەرێ ئەو چ دەخۆی؟ گوتی: ئیوارێ قاورمیک لەناو کیشتە کەمان دابوو هەلمگرت، ئیستا خەوم لێ رەبوو تەو و ئەو دەبۆم، کوپرە گوتی: دا بریکی بدە بەمن بیخۆم. کابرای قەرتالانیش گوتی زۆر چاکە..... پراوێ کە ی دا بە کوپرە، کوپرەش ملی لە ملچەملچێ نا. کوپرە کە نەختی چاری تارمایی دەکرد سەری کابرا کە چەلە دیتسوو کە سوور دەچوو، وەدەزانی ئەو پۆلوو ئاوە. پینشی وابوو کە گۆشتە کە نەبرژیو، هەر بۆیە هاویشتییه سەرسەری کابرای کە چەل تاکو بیسڕێنێ و دەستی کرد بەفو لێ کردنی. لەولاشەو کابرای ئاشەوان دەلێ وەللاھی ئاخری ئەو ژنە پاش ئەو هەموو سالتە کە حەزی لیکردم ئاخری بەو دەردەیی بردم، واک چاکە تۆلەیی خۆی لێ بکەمەو. ئەویش چوو ئەستیلکیکی سوور کردەو و بەپەرۆیک هەلگرت و بەغار هینای تاکو تۆلەیی خۆی بکاتەو، سەرلەنوێ پەتە کە ی راوەشان. دیسان کابرای سەلەوقەرتالان پەتە کە ی گرت و لە دلێ خۆیدا گوتی: ئەو سەگایە..... یشی پراو هەر دەست هەلناگرێ. پەتە کە ی راوەشان و هاتە بەردەر کە ی و، گوتی: دیسان چت دەوئ؟

ئاشەوان گوتی: ئاخر دە وەر دەرێ. گوتی ئاخر پینم گوتی کە میوانم هەبە ناتوانم بیتمە دەرێ، گوتی دەنا سممت بەدەر کە یەوێ، کابرای سەلەوقەرتالانیش گوتی: خۆ تازە تلپاتی تەری پێ نەماو و چی پێ ناکرێ، سممتی خۆی بەدەر کە یەو و نا و گوتی هانی.

ئاشەوانیش ئەستیلکە ی بەقوونی کابرایەو نا. کابرای سەلەوقەرتالان هاواری کرد و گوتی: مامۆستا بۆ خاتری خودای سووتام. لە کوپرەش وایە کە سەری کابرای کە چەل ئاوە و، ئاوار پەریو تە کابرای قەرتالان، ئافتاویک ئا و لەوئ دەبێ بەسەری کە چەلە ی دادەکات. کە چەلێش لەخەو رادەپەرێ و دەردەپەرێ، هاوار دەکا و دەلێ: مامۆستا بەو قورعانی لیت خۆتندوو و نا هات. مامۆستاش کە وەخەبەر دێ و لەخەو رادەپەرێ و چاری خەوالتو دەبێ، تیشکی مانگەشەو دەبینی کە لە ژوورە کە ی دابوو، واک دەزانی، کە ئا و هاتو تە ژووری، گوتی وەللا ئەمن کە میک مەلە ی دەزانی، لەسەر کە ندوو کە وە خۆی فری دەداتە خواری و، دەست و لاقی دەشکێ.

***

مه‌ر و گورگ

ده‌لێن کابرایه‌ک سه‌د مه‌ری هه‌بوو سه‌گیکیی زۆر باشیشی راگرتیوو. هه‌موو رۆژی ئه‌و مه‌رانه‌ی ده‌برد بۆ شاخی یان نیو میشه و سه‌رچۆمی بۆ له‌وه‌راندن و ده‌یهێنانه‌وه.

رۆژیکی ئیوارێ که هاته‌وه دیتی مه‌ریکی که‌مه و نه‌هاتۆته‌وه. به‌شۆین مه‌رکه‌یدا رۆیشت، که ته‌ماشای کرد، مه‌رکه له‌سه‌ر کانیه‌کیه. که سل بوو بریتی هه‌لگه‌لۆفی و چه‌پۆکی پێدا دا و گوتی: ئه‌تۆ بۆچ نه‌هاتوو به‌ته‌وه. بۆچ به‌جیماوی؟

مه‌رکه گوتی: ئاخ‌ر شه‌لم، وتی ده‌هه‌سته با برۆینه‌وه، گوتی: نایه‌مه‌وه قه‌رارم له‌گه‌ڵ گورگ داناوه. گورگ چوه شاهیدی خۆی بێتی. ئه‌و ده‌لێ ئه‌و مه‌رگه ئی منه، تۆ لیت خواردوو، ئه‌منیش ده‌لێم ئه‌و مه‌رگه ئی ساحه‌بی منه و کپیوه‌تی. ئیستاش چوه که شاهید بێتی. سه‌گ گوتی: جا ئه‌گه‌ر وایه بێنه ئه‌من به‌شاره‌وه و له‌بن ئه‌و قانگه‌لاشه‌م بێتی. سه‌گه‌که خۆی شارده‌وه. له‌و ده‌مه‌یدا گورگ له‌گه‌ڵ مام ریتی هاته‌وه. مام ریتی دوور به‌دوور روو له مه‌ر ده‌کا و ده‌لێ: ئه‌وه بۆچ ئه‌و مه‌رگه‌ت له‌و گورگه خواردوو؟ مه‌رکه گوتی: ئه‌و مه‌رگه ئی ساحه‌بی خۆمه و ئه‌و کپیوه‌تی، چه‌ند سه‌له پوڵی پێداوه. مام ریتی گوتی: نه‌خێر ناوه‌للا، ئه‌شه‌هه‌د و بیلا ئی مام گورگیه.

مه‌رکه‌ش گوتی: ئه‌من وات سویند ناده‌م، ده‌بی سویند به‌و گومبه‌زه بخۆی (ئیشاره به‌قانگه‌لاشه‌که ده‌کات) ریتی بۆ لای قانگه‌لاشه‌که تا سویندی بۆ بخوات، که گه‌یشته قانگه‌لاشه‌که دیتی ئه‌وا سه‌گه‌که له‌ناو قوڵکه‌دا خۆی مات کردوو. قه‌لمبازیکی هه‌لاویشت و خۆی بۆ ده‌رباز کرد.

مام گورگ گوتی: ئه‌وه بۆ کوێ ده‌چی؟

گوتی: ئه‌وه ده‌رۆم سه‌ر سه‌د و سنوورو بۆ دیاری ده‌که‌م. مام ریتی رۆیشت و نه‌گه‌راوه. ئه‌وجار مام گورگ خۆی گوتی سویند بۆ ده‌خۆم.

چوه بۆ لای قانگه‌لاشه‌که تا سویندی بۆ بخوات، هه‌ر که گه‌یشته‌وێ و ده‌ستی پێدا سه‌گ لیتی ده‌ریه‌ری و مام گورگی خنکاند.

***

مام ریتی و دایه پیری

دایه پیری‌ک بوو تاقه بزنیکی هه‌بوو. بزنه‌که‌ی ده‌دۆشی و شیره‌که‌ی ده‌داس کۆلیدا ده‌بن مه‌نجه‌لێ دانا. ریتی پیتی فیر بسوو هه‌موو رۆژی ده‌چوو ده‌بخوارد، دایه پیره

گوتی: مام ریتی ده‌ردت له‌ گیانم، جا راوه‌ستی. ته‌ورداس و کۆلکه‌یه‌کی له‌ په‌نای خۆی دانا. دایه پیره ریتی هات سه‌ری مه‌نجه‌له‌که‌ی هه‌لداوه و ویستی شیره‌که بخوات، دایه پیره ته‌ورداسی‌کی له‌ کلکی دا و په‌راندی. ریتی هه‌لات و گوتی: دایه پیره کلکه‌قوله‌ی خۆم ویده‌وه، دایه‌ره‌ش گوتی: برۆ شیریه بزنه‌که‌ی خۆم بۆ بێنه‌وه. ریتی چوه کن بزنه‌که‌ی و گوتی: بز شیر دا، بۆ دایه‌ره‌ دا، دایه‌ره کلکه‌قوله‌ی مام ریتی دا. بز گوتی: برۆ گه‌لام بۆ بێنه. چوه کن داری و گوتی: داری گه‌لا دا بۆ بز، بز شیر دا بۆ دایه‌ره‌ دا، دایه‌ره کلکه‌قوله‌ی مام ریتی دا، گوتی بچۆ ناوم بۆ بێنه، چوه لای کانی و گوتی: کانی ئا بۆ دار دا، دار گه‌لا دا بۆ بز، بز شیر دا بۆ دایه‌ره کلکه‌قوله‌ی مام ریتی دا. کانی گوتی: بچۆ کیژانم بۆ بێنه تا له‌ ده‌وری من چۆی بگرن. چوه کن کیژان گوتی: کیژ چۆی کا بۆ کانی کا، کانی ئاوا بۆ دار دا، دار گه‌لا دا بۆ بز دا، بز شیر دا بۆ دایه‌ره‌ دا، تا دایه‌ره کلکه‌قوله‌ی مام ریتی دا.

کیژان گوتیان: سۆلمان نییه، بچۆ سۆلمان بۆ بێنه. چوه کن سۆلکه‌ر گوتی: وه‌ستا سۆل دا، کیژ چۆی کا له‌ کانی کا، کانی ئا و دا بۆ دار دا، دار گه‌لا دا بۆ بز دا، بز شیر دا بۆ دایه‌ره‌ دا تا دایه‌ره کلکه‌قوله‌ی مام ریتی دا.

سۆلکه‌ر گوتی: هه‌روو هیلکانم بۆ بێنه. چوه کن مریشکه ره‌شه‌ی و گوتی: مریشکه ره‌شه، هیلکه‌دا بۆ سۆلکه‌ردا، سۆلکه‌ر سۆلان بۆ کیژان دا، کیژ چۆی که‌ن له‌ کانی که‌ن، کانی ئا و دا بۆ دار دا، دار گه‌لا دا بۆ بز دا، بز شیر دا بۆ دایه‌ره‌ دا، تا دایه‌ره کلکه‌قوله‌ی مام ریتی دا.

مامر گوتی: هه‌رزهم بۆ بێنه تا بیخۆم و هیلکانت ویده‌م. مام ریتی به‌ فیئل و گزی لۆچیک هه‌رزنی دزی و دای به‌مامر. مامر به‌بی پرسی خیتی چنگیک هیلکه‌ی دانه ریتی. ریتی هیلکه‌ی بۆ سۆلکه‌ر برد، سۆلکه‌ر سۆلی بۆ کیژگه‌ل کرد. کیژ داوه‌رینه سه‌ر کانی، کردیان به‌چۆی و شیخانی. کانی ئاوی به‌دارگه‌یاندا. دار چرۆ و گه‌لای داوه‌راند. بز پارووی لێ رابادا، بۆ چرۆیان شیر دا.

له‌ریتی بووه خۆشی خۆشی، پر به‌قاپینک شیریه دۆشی، هات به‌لای پیره‌دایه‌وه، ئه‌ویش کلکه‌قوله‌ی دایه‌وه ..... کلکه‌قوله‌ی به‌ئاوی خووساند، به‌قیل به‌خۆیه‌وه نووساند.

رووی کرده‌وه شاخ و کیتی

خۆی گه‌یانده‌ گه‌له‌ ریتی

رێوی کردیانه قریوه
 گوتمان: پف لهو بۆگه نیهوه
 تو دهبی بارکهی لهو نیوه
 نامانهوتی قبیلته پیتوه
 هاتهوه کن پیره دایه
 گوتم: «ههیرۆ وا وهیلایه
 هیچ ریتیم به لادا نایه
 دهلین قیلاوی به لایه»
 داپیر زهنگولتیکی دایه
 رێوی به پهتییکی دوو بست
 زهنگولهی دهکلکی خۆی خست
 بۆ کوئ دهچوو زهنگوله شۆر
 دهیکرد به زربنگه زربنگ و هۆر
 رێوی گوتمان له کویت هینا؟
 گوتم: لهو گۆمه م ده رهینا
 ههر رێوی بوو خۆی تیده خست
 نوقم ده بوون بێ ههست و خوست
 گری ته ماحیان تی بهربوو
 ههتا قرانیان پێ وهربوو

***

مام رێوی

دهلین: راوچییهک تاجیه کهی له ریتوبیه کی بهردهدا. رێوی له حالیکدا ههلهدهات،
 دهیگوت: خودایه نه گهر بیتو له دهست نهو تاجییهی رزگارم بێ، له رینگای تو دا په
 نوکیک و گهزه جاویکی ده کهمه خیر.
 وا دهبی رێوی نهوجاره خه لاسی دی و تاجی ونی دهکا. پاشان که رزگاری دهبی،

دهلنی خوایه جاوی چی و نوکی چی.
 ماوهیهک رادهبرن، رۆژتیکی راوچییه کی زۆر دینه راوی و تاجیان له ریتوبی بهردهدهن،
 نهوجار ریتوبی دهیگوت: خودایه ربه کهت بیتنه و نوکه کهت بهره، گهزه کهشت بیتنه و
 جاوه کهت بهره.

***

چیرۆکی هیلکه و رۆن

چوومه مالتیکی ناوا، هیلکه و رۆنیان لیتاوه، له پیتش منیان داناوه. مریشکیک
 هاتوو له ولایه، دندووکی پیداداوه. گوتم: ههیه کسه کسه، بالی لیکردم فشه.
 کهله بابی شهیتانی، ههراپی کرده سهربانی، دهستی دا قوله گۆچانی، گوتم: ههیه ژنی
 ژنی، تیروکه وانم دهنی، دهچمه شیری قۆشه نی، قۆشه ن زۆره و ناشکی، نهستۆ و پانم
 دهشکی.

که ریک لهوی ده نالی، بردیان بۆ میری شالی، میری شالی هه مبه ل بوو، دوو سه د
 سواری ده گه ل بوو، هه مووی کویر و که چه ل بوو، ههر خۆمیان ساغ ده گه ل بوو.

***

میرووله و مشک

دهلین مشکیک هیندنیکی گهنم له میروولتیکی به قهرز وهرگر تبوو، نهیده داوه،
 میروولهش هه موو رۆژی دهچوو داوای قهرزه کهی ده کرد و مشک تووره ده بوو، دهیگوت:
 هۆی سه ر نهستووری نیو قه د باریک بيمه ده ری و نجر و نجر ت که م؟ میرووله ناچار ده بی
 په نا بۆ پشیلله ی به ری، ده لێ: جه نابی پشیلله مشک پیم قهرزداره و، قهرزه که م
 ناداته وه. پشیلله و میرووه هاتنه بهر کونی مشک، میرووله گوتم: مشک بۆ خاتری
 خودای قهرزه که م بده وه. مشک جوابی داوه و تووره بوو، گوتم: هۆی سه ر نهستووری
 نیو قه د باریک لیت بيمه ده ری و نجر و نجر ت ده که م. نهوجار پشیلله له که لیتیکه وه
 گوتم: میاوه...

مشک ههر گوتمی له میاوه ی پشیلله بوو، گوتمی: میرووله گیان وهره وهره
 کیلۆیه کیشته زیاتر ده ده مه وه.

***

چیرۆکی مریشکه قوڵه

دهلێن مریشکیک بوو، مریشکیک. رۆژێکی له سههر چۆمیکێ شیبوی دهکرد. پاشان سههری خۆی هه لگرت و رۆیی. زۆر رۆیی کهم رۆیی تووشی شوانیکێ بوو. شوانه گوتی: هۆی نازیلێ کهوش تهفتهقی، پێ مەرهمهری چارۆکه پیاوژی، ئهوه دهچیه کوێ؟ مریشکه قوڵه دهلێ: دهچم شوو دهکهم.

شوانه دهلێ وهره شوو بهمن بکه. مریشکه قوڵه دهلێ: بهچم لێدهدهی؟ دهلێ بهگۆچانی مهڕی.

دهلێ بهچیم بهخێو دهکهی؟ دهلێ: بهنانی مهڕی.

مریشکه قوڵه دهروا و جوابی ناداتهوه. زۆر دهروا و کهم دهروا، ئهوه جار تووشی گاوانیکێ دهبی. گاوان دهلێ: هۆی نازیلێ کهوش تهفتهقی، پێ مەرهمهری چارۆکه پیاوژی ئهوه دهچیه کوێ؟ مریشکه قوڵه دهلێ: دهچم شوو دهکهم.

دهلێ: وهره شوو بهمن بکه.

دهلێ: بهچیم لێدهدهی؟ دهلێ: بهگۆیالی گاوانی.

دهلێ: بهچم بهخێو دهکهی؟ دهلێ: بهنانی گاوانی.

مریشکه قوڵه دهروا و جوابی ناداتهوه. زۆر دهروا و کهم دهروا، تووشی مشکیکی دهبی. مشک دهلێ: هۆ نازیلێ کهوش تهفتهقی، پێ مەرهمهری چارۆکه پیاوژی، ئهوه بو کوێ دهچی؟ مریشکه قوڵه دهلێ: دهچم شوو دهکهم.

ئهویش دهلێ وهره شوو بهمن بکه.

دهلێ: بهچم لێدهدهی؟ دهلێ: بهکلکه قوڵه.

دهلێ: بهچم بهخێو دهکهی، چم دهدهیهی؟

دهلێ: ههڕچی دهتهوێ دتهدهمی، گهفت دهوێ، نوکت دهوێ، دانووت دهوێ؟ ههڕچی دهتهوێ بۆت پهیدا دهکهم. مریشکه قوڵه میترد بهمشکی دهکا. ئهوێ شهوێ دانوان لێدهنن، مریشکه قوڵه دهچیته کانی ئهگهڕ ئاوی بیینی. مشک سههری دانوان هه لدهگهڕی و تیدهکهوێ. مریک دهگهڕیتهوه ههڕچهند بانگی مشک دهکا، ژووری دهگهڕی، نیو دیتی دهگهڕی و هه موو ولاتی دهکا مشکی نابینیتهوه، ئهوجار دهچن سههری دانوان هه لدهگهڕی، ئهگهڕ سههری دانوان هه لدهداتهوه، ته ماشا دهکا ئهوه مشک دهوێ کهوتوووه و توپیوه. زۆر له خۆی ددها و، زۆر بهخۆی ددهدا بهلام فایدهی نابێ و

هه ره له بهر خۆیهوه دهقیڕینی و دهلێ:

مشکه قوڵه.....، کهوته دیزه ی خوانه که، نهیماوه ئیسقانه که.

***

سووری عهیار

دهلێن کابرایهک سی کچی دهبی که دایکی مندالهکان دهمری، هه موو رۆژی سووری عهیار دیته لای ئهوه سی کچانه و دهلێ: بایتان بۆچ ئهمن ناھیننی؟ ئهگهڕ بییتوو بایتان ئهمن مارهکا. هه موو رۆژی سههر و لاجانگتان ده شووم و پاک و خاوین راودهگرم. ئهوانیش هه موو شهوێ به بابیان دهلێن: بابه بۆ سووری عهیار ناھیننی؟ زۆر ژنیکی چاکه. بابیشیان دهلێ: ئاخرا نایب بهرگی دایکو بدری؟!

سی کچهکان دهچن بهرگی دایکیان دهبن، ئهوهندهی بهخیزی ده شوون ههتا شپری دهکن و، دهیهیننهوه مالتی. شهوێ دهلێن بابه ئهتو بۆچ سووری عهیار ناھیننی؟ بابیشیان دهلێ ئاخرا رۆله نایب بهرگی دایکتان بدری! ئهوجار مندالهکان بهرگی دایکیان دههیننه گۆری و دهلێن ئهوه تانی هه موو دراهه. ئهوجار باوکیان سووری عهیار ماره دهکا و دهیگوتیتهوه. بهلام سووری عهیار ته نیا هههر سی رۆژان دهگه ل کچهکان باش دهبی. پاشی سی رۆژهکان به باوکی مندالهکان دهلێ: ئهگهڕ ئهوه سی کچانه ده رنه کهی ئهوا ده رۆم و لهو ماله دا نامیتیم. بابی کچهکان دهلێ باشه بهلام ئه ورۆ تیرتکیان نان و کولیره بۆ بکه جا برۆن.

سووری عهیار شهش نان و شهش کولیره یان بۆ دهنیو تیرتکی دهنی و پری دهکا له ته پاله..... ئهوجار بابه که بانگی کچهکانی دهکا و دهلێ: رۆله وهرن برۆین، بچینه فلان شاری، سههری کاکم دهدهین. بهلێ هه موو وه ری دهکهون. دوور ده رۆن، نزیک ده رۆن دهگه نه نیو دارستانیکی بابه که روو له کچهکان دهکا و دهلێ: رۆله ئهوه ئهمن دهچم نوێژی دهکهم. مووروی دهنگی به دارتیکه وه هه لداوه سی و بۆ خۆی دهگه ریته وه مالتی و، له چۆل و هۆلی به جیبیان دههینن. کچهکان هه رایان دهکرد: بابه، بابه..... بابه بۆچ نایه وه؟ مووروی دهنگی جوابی ددهاوه: با نوێزه کهم بکهم دیمه وه. خوشکی گه وه دهلێ با بچین بزاین چیه به سههر ئهوه داره دا دراوه که ئیمه بانگی بامان دهکهین ئهوه جواب ددهاتهوه. دهچن ته ماشای دهکن، ده بیان ئهوه مووروی دهنگی به. مووروه کهی دیننه خوارێ و دهیشکیین و دهنگی بابیان ده بری. ئهوجار که خۆیان لهو چۆل و هۆلییهی ته نیا و بیکهس ده بیان ههتا شل دهن هه ره دگرین.

خوشکه گهوره که بیان دهلی: ئەو حاله بهو حاله ی ناشی، با نانی بخۆین. که تهماشا دهکەن تپیره که هەر شەش نان و شەش کولپیره ی تپیدا یه. هەریه که ی دوو نانان دهخۆن و شەش کۆلپیره که ی دههتله نووه که سبه یینێ بیخۆن. سبه یینێ دهلێن وەرن با ئەو شەش کولپیره ش بخۆین. شەش کۆلپیره که ش دهخۆن، پاشان زۆریان برسی ده بێ. خوشکی گهوره دهلی وەرن با میزی بکه یین، هەر که س میزی که فی کرد ئەوی دهخۆین. میزیان کرد، میزی خوشکی چکۆله که فی کرد. خوشکی چکۆله رووی له خوشکه کانی کرد و، وتی: ئەگەر هەر دهخۆن، بریکم سەر بدۆزن. ئەوانیش دهلێن باشه. دەست دهکەن به دۆزینی سەری خوشکه چکۆله یان. له کاتی که سەریان ده دۆزی، خوشکی چکۆله هەر چیلکه ی دهه رزی دهه ژینی و سێ دهنکه گەنم وهدەر دهکەون، سێ دهنکه که ی دهخۆن ئەوجار به هەرسێکیان ئەو جیبه دهکۆلن تا کو دیسان سێ دهنکه نیسک وهدەر دهکەون، ئەویش دهخۆن. ئەوجار دوو خوشکه که دهلێن جا با بتخۆین. خوشکی چکۆله دهلی بریکی دیکه شم سەر بدۆزن، ئەویش هەر جیبه که دهکۆلێ هەتا کونیک وهدەر دهکەوێ. کونه که ی فەروان دهکە نووه، ئەوجار خوشکی گهوره دهلی: رۆمهیلن له سەر خودا و پیغه مبه ر تا بزاتم ئەو کونه چیبه!

خوشکی گهوره یان رۆهیت گوتی ئەگەر هاوارم کرد هەلمکیشنه وه، هەلمکیشنه وه. گوتیان زۆر باشه. خوشکی گهوره چوو خوار ئەگەر تهماشا کرد ئەو مزلی دیوانه و دیویکی زۆر خوشیشه. دپوه چوو بووه بهر مەری نان و چیشتیسی بۆ خۆی ساز کرد بوو تا ئەگەر هاتوه بیخوا. خوشکی گهوره چارۆکیکی له نان و پلاوه که داده گرێ و دهلی هەلمکیشنه وه. ئەوانیش هەلیده کیشنه وه. ئەو نان و چیشته بهشی سێ رۆژیان دهکا. پاش سێ رۆژان خوشکی گهوره دهلی: وەرن با هەرسێکمان بچینه خوارێ له سەر خودا و پیغه مبه ران. دهلێن باشه. دپوه دپته وه دهلی کێ ئەو خهراپه ی پیکردم هەزار خهراپه ی دهگه ل که مەوه؟ دیتی بونی ناده میزاد دئی گوتی بونی ناده میان دئی له فلان جیگا و مهکانان دئی..... دیو نان و شتی ساز کرد ئەوجار زۆر به هه ره شه وه به قوونی گوت: قوونه ئەگەر بیتو خۆ پیس که ی له سەر سێلێ دهتسووتینم.

دپوه چوو بهر مەری، سێ کچه کان هەریه که ی قاپیکیان شلکینه گرتوه و له پیش خۆیان دانا، دپوه هاتوه نوست، شهوی کچه کانیش ههستان ههرسیک قاپه شلکینه که یان له بن دپوه ی رشت. دپوه ههستا دیتی خۆی پیس کردوه، زۆر تووره بوو ته ندووری هه لکرد و سێلێ له سەر دانا و سووری کردوه، پاشان قوونی له سەر سێلکه که دانا و سووتاندی. کچه کانیش نیوی خودا و پیغه مبه ریان هینا و دپوه یان دهته ندووری

هاویشت و دپوه سووتا.

رۆژیک پادشا و چەند کەسیک که بۆ راوی هاتبوونه ئەو مهلبه نده و شهویان لی درهنگ ببوو نهگه یشتنه وه مالی، له دووریا چرایه کیان دیتبوو، پادشا رووی له هاوړیکانی کرد و گوتی دهچینه لای ئەو چرایه تا بزاین ناوه دانیبه، چیبه؟

دهچنه لای کچه کان ئەوانیش زۆریان بهخیره اتن دهکەن. پادشا لییان ده پرسێ: ئیوه بۆ لیهرن؟ کچه کانیش حال و نهقلیان بۆ پادشا ی گپراوه. شهوی نان و چای دهخۆن و بۆ سبه یینێ تاریک و روونی به یانی ده رۆن. ئەو مال و شته ی که لهویش بوو به وەرن سووک و به قیصه ت گران دایده گرن و له ئیسترانیان قایم دهکەن. پادشا له کچه کان خوشکی گهوره یان له خۆی ماره دهکا هاوړیکانیسی خوشکه کانی دیکه ماره دهکەن. ده رۆن دهچنه مالی پادشا ی.

رۆژیک کویرێک که سوالی دهکرد گه یشته ماله پادشا ی. کچه کان بابی خۆیان ناسیه وه، بهلا گوتیان نه وه ک بامان نه بی و به هه له چووبین بۆیه له کویره یان برسی ئەتۆ بۆچی وات لی هاتوه؟ بۆچ وا وهسوالی که وتوی؟

کویره گوتی: ئەمن سێ کچم هه بوو، ژنیکم هینا به نیوی سووری عه یار، ئەویش ئەو سێ کچانه ی پی ده رکردم. ئیستاش ئەو بۆ خۆم وام لی هاتوه. کچه کان گوتیان ئیسه ئەو سێ کچانه یین و ئەتۆ بامانی، موورووی دهنگیت بۆ به داریکه وه کردبووین و بۆ خۆت چووبه وه مالی.

کویره که دهستی کرد به گریان و گوتی: ئەمن نه مزانی ئەنگۆ وا بۆ من چاکن و، سووری عه یار هینده ژنیکی خهراپه. خهتای خۆتان بوو ئەو ژنه بو من هینا، ئیستاش ئەمن په شیمانم.

***

چیرۆکی تیسکی

ژنیک دهمری و وهسیه ت بۆ کچه که ی دهکا و دهلی: رۆله ئەو ئەنگوستیله ی من بۆ قامکی هەر که سیکی بوو ده بی بابت ئەو بیئێ. بابی که م گه را زۆر گه را ئەنگوستیله که ی بۆ قامکی که س نه بوو که هاتوه مالی گوتی دا رۆله ده قامکتی که، بزانه م. کاتی کچه که ده قامکی کرد پیاوه که تهماشا ی کرد پر به قامکی کچه که یه تی، گوتی وه لا رۆله ده بی میردم پی بکه ی. گوتی جا با به چلۆن میردت پی بکه م کافر

دهبی، شاده و ئیمانج بیته ئەمن کچی تۆم شتی وا نابن. بابه‌کی گوتی نا، هه‌رده‌بێ میردم بێ بکه‌ی. کچه‌که ده‌لی باشه، ئەتۆ برۆ شاری به‌رگ و لیباس و زیرم بۆ بیته ئەمنیش میردت پێ ده‌که‌م. باوکی گوتی باشه. پارشیتوی هه‌سته نان و کولیرانم بۆ تیتنی، به‌یانی زوو ده‌رۆم. کچه‌که پارشیتوی هه‌ستا بابی سازکرد و وه‌پتی خست.

پاش رۆیشتنی بابی. کچه‌که هه‌لده‌ستی زیر و به‌رگی خۆی هه‌رچی بوو هه‌لده‌گرێ و ملی ریتیه ده‌گرێ. که‌م رۆیشت زۆر رۆیشت تووشی مه‌رپکی بوو، له‌وێ به‌شوانه‌که‌ی گوت: شوانه ئەمن لیریکت ده‌ده‌می ئەتۆ مه‌رپکی بکوژوه و که‌وله‌که‌ی بده به‌من و، گۆشته‌که‌شی بۆ خۆت. شوانه گوتی: زۆر باشه. هینای مه‌رپکی کوشته‌وه و گۆشته‌که‌ی بۆ خۆی هه‌لگرت و که‌وله‌که‌ی دا به‌ کچه‌که‌ی. کچه‌که‌ش له‌سه‌ر لیباسه‌کانی‌را به‌سه‌رخۆی هه‌لکیتشا و رۆیشت، تووشی نه‌جاریکی بوو گوتی نه‌جار به‌قوریانت به‌م سندوقیکم بۆ دروستکه به‌قه‌رایه‌ خۆم. لیریکت ده‌ده‌می. نه‌جار سندوقیکم بۆ دروست کرد و قه‌لا پێژی کرد. کچه‌که سندوقه‌که‌ی هه‌لگرت برديه سه‌ر کینویکی بلیند و چووه نێوی و له‌وترا خۆی خلۆر کرده‌وه بۆ دۆلیکی. دوو سه‌ کوره‌ ئاغا به‌ویدا هاتن ده‌گه‌ل نۆکه‌ر و مه‌یته‌ره‌کانیان. به‌کیان گوتی: ئەرێ دا‌بزانی‌ن ئەو سندوقه‌ چیه‌ له‌سه‌ر چه‌قی ریتیه که‌وتوه! نۆکه‌ران چوونه پێش هه‌رچه‌ندی کردیان بۆیان هه‌لنه‌هات کوره ئاغا هاته خوار و سه‌ری سندوقه‌که‌ی هه‌لگرت، ته‌ماشای کرد گیانه‌به‌رپکی تیدایه هه‌ر نه‌ختیک ده‌موچاوی دپاره ده‌نا ته‌واوی له‌شی که‌وله. گوتی ئەتۆ چی؟ دپوی، درنجی چی؟ ئەویش گوتی: ناوه‌للا نه‌ دپوم، نه‌ درنجم، ناده‌میزادم و به‌رگ و لیباسم نییه و بێ که‌سوکارم بۆیه وام له‌ خۆم کردوه. کوره ئاغا زگی پێ سووتا و لیبی پرسی: لانک و شتت پێ پاده‌ژێ، ده‌توانی کارێ بکه‌ی؟ کچه‌که گوتی: به‌لێ. کوره ئاغا له‌ سندوقه‌که‌ی ده‌ره‌ینا و سواری پاشکۆی خۆی کرد و برديه‌وه مالتی. به‌دایکی گوت دایه ئەو ئافه‌ره‌ته فه‌قیه‌رم بۆ هیناویه‌وه. بۆ خۆت هه‌ر لانک و شتی پێ راپرتینه و بینه‌یره به‌رقازان. دایکی گوتی جا رۆله ئەوه چیه‌ ئەو تیسکنه، کوا پیاو ده‌وتیرێ لانک به‌وه‌ی راپرتین. کوره ئاغا گوتی ده‌ی جا چبوو دایه، فه‌قیه‌ره. دایکی گوتی زۆر باشه کورم.

رۆژیک تیسکنی گوتی دایه‌خانم گیان، پارویک سابوون و شانیکم ده‌یه ده‌چم له‌و چۆمه‌ی پریک سه‌ر و سه‌کوتی خۆم ده‌شۆم. خانم شانه و سابوونی دایه و تیسکنی چووه چۆم. کوره ئاغاش به‌سواری بارگینیکم به‌ده‌م چۆمیدا ده‌هاته خوار، له‌ پر دیتی تیسکنی که‌ولتی له‌سه‌رخۆی دامالتی و، ئەگه‌ر که‌ولتی فریدا جوانیکم دیت وه‌ک مانگی

چارده جوان بوو که‌ چاوی له‌به هه‌لنه‌ده‌هات.

به‌لێ تیسکنی خۆی پاک و خاوی‌ن شوش و که‌وله‌که‌ی له‌به‌رخۆی کرده‌وه و هاته‌وه مالتی.

لای ئیوارێ کوره‌که، دایکی بانگ کرده دیوه‌خانج و گوتی دایه ئەگه‌ر شه‌وی نان و چات بۆ ناردم، له‌ تیسکنی به‌ده‌ر که‌س حه‌قی نییه نامم بۆ بیتی. دایکی گوتی رۆله‌ جا چۆن مه‌جوعمه‌ی به‌تیسکنی دا بنی‌رم، چۆن بی‌زت دێ؟ گوتی هه‌ر ده‌بێ ئەو بۆم بیتی. به‌سه‌ نۆکه‌راندا نانیان بۆ نارد هه‌ر فریتی دا. خانم گوتی تیسکنی هه‌سته ئەتۆ نانی بۆ ئاغای به‌ره. تیسکنی گوتی جا دایه خانم چۆن ئەمن نانی بۆ ئاغای به‌رم؟ ده‌ستی کرد به‌گریانج. خانم گوتی هه‌رده‌بێ بۆی به‌ری ده‌نا ئاغا قه‌لس ده‌بێ، برۆ نان و شته‌که‌ی له‌به‌ر ده‌رکی دانج و بگه‌رپوه.

تیسکنی مه‌جوعمه‌ی هه‌لگرت و چووه دیوه‌خانج. کوره ئاغا گوتی داینج و وه‌ره ژووری. تیسکنی گریا، گوتی نایه‌م. کوره ئاغا تووره بوو، گوتی ئەگه‌ر نه‌یه ژووری به‌و شیرهی له‌ت له‌ت ده‌که‌م.

به‌لێ تیسکنی چووه ژووری، تاویکی پێ چوو تیسکنی هه‌ر نه‌هاته‌وه، خانم گوتی دا‌برۆن بزانی تیسکنی چی لیتات، نه‌کا ئاغا کوشتیبتی!

ئەگه‌ر چوون ته‌ماشایان کرد که‌ولتی له‌به‌ر تیسکنی هیناوه‌ته ده‌ری، تیسکنی جوانیکه وه‌ک مانگی چارده. کوره ئاغا به‌دایکی گوت برۆن مه‌لای بیتن لیبم ماره‌که‌ن. مه‌لایان هینا و لیبیان ماره‌ کرد و شایی و زه‌ماوه‌ندیکی خۆشیان بۆ کرد.

***

هه‌وت برا و یه‌ک خوشک

کورپکی جحیل له‌ ماله‌ خۆی را باراشی سازکرد و هات بۆ ناشی ئەگه‌ر هات نۆره‌ی وه‌به‌ر نه‌که‌وت، گوتیان براگیان ئەورۆ نۆره‌ت نایه، باره‌که‌ت دانج و بۆ خۆت هه‌رۆوه ئاوابی. کوره‌که‌ش باراشه‌که‌ی له‌ ناشی به‌جیه‌پشت و رووی له‌ناو ئاوابی کرد و چووه مزگه‌وتی. جحیل و محیل خریبوونه‌وه باسی کچانیان ده‌کرد. مالتیک هه‌بوو هه‌وت برا بوون و تاقه خوشکیکیشیان هه‌بوو، خوشکه‌که‌یان که‌ زۆر جوان چاک و له‌باربوو، نه‌جوابی که‌سی ده‌داوه و نه‌مێردی به‌که‌سه‌یش ده‌کرد. جحیله‌کان باسی ئەو ماله‌ و ئەو کچه‌یان ده‌کرد. کوره جحیله‌که‌ش که‌ گوتی له‌و قسانه‌بوو رووی تیکردن و گوتی ماله‌

ئەو کچەم پیشان بدەن، ئەگەر ئەو کچەم رازی کرد که میتردم پێ بکا دەبێ بەخۆراییی
 بدهنێ. ئەگەر میتردیشی پێ نهکردم ئەوا کەر و باراشه کهو، بۆ بهجێ دههێلم.

جھیله کان گرتویان له گهڵ کرد، قهول و قهاریان دانا و کورپه کهیان برده ماله
 کچه کهی.

کورپه که چوه مالمی کچه که و سلاوی لیکرد، کچه که سلاوی لێ ئهستاندهوه و گوتی
 براله زۆر به خیربیتی، ده لیبی له ناشی بووی؟ کورپه که گوتی به لیبی له ناشی بووم. گوتی
 جا ئیره ماله میوانانه، نان و پیتخۆرت دهوێ، چرات دهوێ، ئاوردووت دهوێ، ههر
 چیت دهوێ ههیه. کورپه کهش لهوێ دانیشت و قوونی وهسهر کۆنه جلیکی دا و دهستی
 پیکرد و گوتی:

هه لاله له ته ره زنان
 با بۆت بکه م مه ده حی ژنان
 له بۆت بکه م مه ده حی یاری
 ئەو یاری گه رده ن به خالمی
 که زیه ی له ملان بوون به گۆپال
 سه بر سه بر دیمه ناویال
 رازیم نه که هه ی نارۆم لهوێ
 ههر ئیستا ماچیکم دهوێ
 کچ ده لیبی:

هۆ هه تیوه کاروانیه
 ههسته برۆ دهر لهو خانیه
 پیت قاییل نیم که لکت نییه
 .....

ئەو هه تیوه ده برۆ لهوێ
 ههوت برایان خوتنیان دهوێ
 کوپ ده لیبی:

رهبی ههوت برات بمری

قهه درى من چاتر ده گه رى
 نه ورۆ له دوینى جوانترى
 جار جار چاوم لى داده گه رى
 رازیم نه که هه ی نارۆم لهوێ
 ههر ئیستا ماچیکم دهوێ
 کچ ده لیبی:

لیت ده به ماری سپیه
 چل گه ز ده چمه بن عه رزییه
 لیت ون ده بم وهک ده رزییه
 بۆ دیتنه وه م چارت چیه
 ئەو هه تیوه ده برۆ لهوێ
 ههوت برایان خوتنیان دهوێ
 کوپ ده لیبی:

دبه مه له لایه کی عیلم زانه
 له ده ورت دا ده نیم فه قیانه
 ده رت دینم به عیلمی کتیبانه
 لیت ده برم بر و به هانه
 رازیم نه که هه ی نارۆم لهوێ
 ههر ئیستا ماچیکم دهوێ
 کیژ ده لیبی:

لیت ده به سپیوی سه ره په رێ
 نام بینه کى بۆم بگه رێ
 بشیه ی سه د به لات دیته رێ
 که سه ناتوانی بکا زه رێ
 ئەو هه تیوه ده برۆ لهوێ

حهوت برایان خوتینیان دهوی
 کوپ دهلی:

لیت دهه نه خووشیکی گران
 نه لاقان دهگرم نه دهستان
 دهلین نه خووش چت دهرمانه
 ئەهێ دهلیم سیوی سهر لقانه
 هههێ نهویش له باغی سیوانه
 رازیم نه کهههێ نارۆم لهوی
 ههر ئیستا ماچیکم دهوی
 کیژ دهلی:

لیت دهه دوو چله ریحانه
 لیت دهچمه باغی فهقییانه
 بیی لیت دهستی پهن سه رانه
 پیم نابهی هیچ زهفه رانه
 ئەهێ هه تیوه دهبرۆ لهوی
 حهوت برایان خوتینیان دهوی
 کوپ دهلی:

لیت دهه شوانی بهرخانه
 کاو پیکم دهدهنی شهرتانه
 دهیده به سه رقه له مانه
 وهرده گرم دوو چل ریحانه
 رازیم نه کهههێ نارۆم لهوی
 ههر ئیستا ماچیکم دهوی
 کچ دهلی:

دهههه کۆتریکی ته رانه

دهچمه بن په ری هه ورانه
 لهوی پیم نابهی هیچ زهفه رانه
 ئەهێ هه تیوه دهبرۆ لهوی
 حهوت برایان خوتینیان دهوی
 کوپ دهلی:

ئهتۆ کۆتری ئەمن سه قهرم
 دهتگه می و پیمشت پی دهگرم
 ده بهر قاقای زارت ده مرم
 نه ورو له دوینی چاترم
 رازیم نه کهههێ نارۆم لهوی
 ههر ئیستا ماچیکم دهوی
 کیژ دهلی:

هه تیوهی به گیره و کیشه
 ورده ورده وهره پیمشه
 سووچی لیفه ی سووک راکیشه
 به عه ده ب لاقان تی کیشه
 ئەهێ هه تیوه دهبرۆ لهوی
 حهوت برایان خوتینیان دهوی

دهست له ملانی به کتر بوون، دهستیان کرد به ماچ و مووچی. جحیله کان که گرتویان کردبوو دهگه ل براکانی نهو کچه له پشت ده رگا و له کۆلانی خۆیان گرتبوو، خه به ریان برده مزگه وتی، گوتیان با به وه لالا کچه ی رازی کرد. ههر به و شه و دی کچه یان لی ماره کرد، باراشیشیان بۆ لیکرد و به خوی و به ده زگیران و باراشی به رتیان کرده وه ئا وایی.

***

بهیتی گهلۆ

ویژهر: همهدی ئاغای

ئهو شاعیرهی که «گهلۆ»ی گوتوو، داد و بیدادی گهلی خۆبهتی دهیکا و دهلی پهرهگهنده بوون بێر و بهویدا، ئهی گهلۆ.

جا ئهگهر بهنیوی گولانیشی نیو دهبا، دهلین دهگهل «حهزهرتی پیغه مبه ریتی». دهلی:

ئای ئای خه می ده دلم ئهوه بژوا پهرهگه ندهن بێره و بهویدا ئای گهلۆ.....

ئای گهلۆ ئهمن سه رم دیشی، دلی من غه ریب و غه ریبه مالی ئهوه دهکاته تهگبیر و رایبی، بهلام ئهوه کیشه و هه لایهک پهیدا دهبوو، ده مه عبهینی جوانترین گولی ده به هاریدا و هه وه لاین خهت و خالی ده شیرن له یلایی.

جا ئهوه گولان ده یانگوت با ئه مه ئه و نیزا چهی له نیو به رینه درۆی بچینه وه لای با یین شه مالی گهلۆک پیاویتی که دیه.

ئهو دئی و راده بری سه برانان ده دا له سه ر ئه وئ کاوله دونیای مه علومه ئه و ده گهل گولان ده کاته وه ساز و سه و دای پیرسیاری لی ده که یین با بۆن مه علوم کا بزانی ئه مه جوانترین، یان خهت و خالی ده شیرن له یلایی.

جا ئه وه هه لالی ده یگوت به به یوونی، به یوون ده یگوت به سه ووره گولی، سه ووره گولی ده یگوت به ره شه ریحانی، ره شه ریحان ده یگوت به گیا به ند و خاوی.

جه مع ده بوونه وه، ده چوونه وه لای با ی شه مالی، ده یانگوت شه مال ئه تو پیاویتی که ریده و، دپی و راده بری له سه ر ئه و کاوله دونیای. مه علومه ئه تو ده گهل گولان ده که ی ساز و سه و دای.

شه مال تو خولا که ی با ئه و نیزا چه له نیوان بچیتته درۆی. ئه تو بۆن مه علوم که بزانه ئه مه جوانترین، یان خهت و خالی ده شیرن له یلایی.

به لام ده بی شه مال ئه گهر شه رحین بگۆری، ئه تو بی نان و ئاوی ئه و رۆژه ی ئه گهر ته رازوو و میزان رۆده ندرین و، خیر و شه ر به ش ده کرتین له سه ر به ردی سه خره تولا یه.

شه مالی مال و یران ده یگوت به خودای، گه لی ده گولان، ئه من پیم وایه هه مووتان گولی ده به هارتین گهلۆک په شمن. ره شمن، بۆن خۆشن. به لام ئه گهر له بهر بارانه ی په له ی نه بی. ئه نگۆ ناگرن به ری شهیده تی ده گهر مای. ئیشک هه لدین و، پشو پک

«با» لیتوده دا، به عامو ده چنه وه باری فه نایه .

ئه من گولیکم پی له نگۆ جوانتره ئه گهر سال دوا زده مانگه له سه ر ره نگیکه قهت ته خیر و گۆرانی به سه ر نایه .

گولینه به خولای گله یی مه که ن ئه نگۆ هینده ن و، هینده ی دیکه ش بن ئه گهر ئه و بولوله شو بیهته گه لی که ده خوتنی له باغی شه ددایه ویستا نابن به خالیکه ده شیرین له یلایه، های غه می له دلم ده وه ره رابه، های گهلۆ..

***

بهیتی سیوه خان

بابی سیوه خان کورپکی برازای خۆی هه بوو به ناوی محمه د، پی گوت: محمه د وه ره هه تا حه وت سالان خزه ته تی من بکه ئه و ده می له پاش ئه وه ی که شه رتت په ری ئه من سیوه خان لی ماره ده که م، پاشان ئه گهر که یفت لی بوو لی ره بمینه وه، که یفت لی نه بوو ئه و سیوه خانیش ده گهل خۆت به ره. ئه و جار هینای سیوه خان له محمه دی برازای ماره کرد. محمه دیش حه وت سالان خزه ته تی به بابی سیوه خان کرد.

حه وت ساله ته و او بوو، له مه و دای ئه و حه وت ساله دا محمه د سیوه خان له ده سه ته وه نه گرتبوو، به لکو هه ره به ماره کراوی ما بووه. محمه د و سیوه خان زۆریان به کتر خۆشه ویست، دل بیان زۆر پی که وه بوو. که چی پاش ته و او کردنی حه و سال خزه ته، باوکی سیوه خان له محمه دی که وته فیلی و، سیوه خان له نایه. پی گوت ئه من سیوه خان له نادهم به تو ئه وه غه درپکی زۆر گه و ره بوو که له محمه دی کرد.

ئه وه رۆژپکی ده رۆژاندا، سیوه خان به محمه دی ده گوت محمه د وه ره ده ستم بگه تا برۆینه مالی شیخ مه حمودی بابی له تیف حاکی سولیمانیه، مالی مه سلته تکه ر و، ژن هه لگرانه، قوناعی غه ریبانه. ئه تو نه هاتی، لای باوکی من قه ولو بری به وه عده ی حه وت سالان. له پاش حه وت سالان که تو خزه ته تی خۆت به باوکی من ته و او کردی به باوکی من زالم و به دبه خته ئه من له تو زه وت ده کردی به عه مره که م به باچوو، نامدا به تو، وه ره ده ستم بگه ر، وه ی نه میتیم یاری. ئه و جار که محمه د ده یگوت:

ئاخر سیوه خان ماله شیخ مه حمودی ئه و نه ده دووره له چه نگی دوژمان ده ربا زمان نابی. ئه گهر ئه تو ده گهل من بیی ئه من ده سته تو ده گرم و ده رۆینه خوار لی له بو بازار ی (سیلکی) له بو مالی حوسین ئاغای له ناو تورکان ماله مه سلته تکه ر و ژن هه لگرانه،

قوتناغی غه‌ریبانه.

سیوه‌خان ده‌یگوت: کوره‌ناچینه ماله‌هوسین ناغای بازاری (سیلکی) ئەمن دەرزانم تورک به‌دبه‌ختن، ئەگەر به‌چینه‌قه‌سری دیوه‌خانی هوسین ناغای، بیتوو چاوی به‌من بکه‌وی ته‌ماعم تپیده‌کات و ئەتۆ ده‌کۆژن له‌ولاتی غه‌ریبان، ئەمن به‌به‌نده‌واری و به‌یه‌خسیری له‌ناو تورکان به‌جی ده‌مینم.

هه‌رچه‌نده‌سیوه‌خان به‌محهمه‌دی ده‌گوت، محهمه‌د به‌قه‌سه‌ی سیوه‌خانی نه‌کرد. ئەوه نوێژی مه‌غریبێ بوو محهمه‌د پبیلی سیوه‌خانی ده‌گرت و ده‌رۆینه‌خواری له‌بۆ لای بازاری (سیلکی).

دوازه‌شهو و دوازه‌رۆژان به‌رپۆه‌بوون، وه‌ختیکی ته‌شه‌بووسیان به‌قه‌سر و دیوه‌خانی هوسین ناغای کرد.

هوسین ناغا له‌سه‌رئ، له‌قه‌سر و دیوه‌خانی ده‌نۆری ئەوه‌محهمه‌د هاتوه‌سیوه‌خانی پبیه. ده‌گه‌ل چاوی به‌سیوه‌خان ده‌که‌وت عاشقی سیوه‌خان ده‌بوو. کورپکی هه‌بوو نیتی ره‌شید بوو، ده‌یگوت ره‌شید برۆ میوانان به‌ئه‌ده‌ب دابه‌زینه، نازانی محهمه‌د هاتوه‌؟ پبیه. ئەمما ئەمن سیوه‌خانی به‌قابیلی محهمه‌د نابینم، برۆ دای بیه‌زینه.

فه‌وری چوار پیاوان له‌محهمه‌د هان بدن، محهمه‌دی بدن به‌چوارده‌ستان بلیندی که‌ن ده‌ستانی گری بدن به‌که‌ندری، لاقانی سندم که‌ن، سیوه‌خانی له‌دوو خۆ راکیشن له‌بۆ منی بێن بۆ قه‌سری، تا من بیکه‌مه‌خه‌لاتی خۆم.

محهمه‌د نه‌یزانی که‌ لیبی له‌فیلن، ئەگەر دایان به‌زاندن جیبه‌جی چوار پیاو هاتن خۆیان له‌محهمه‌دی زی کرد. محهمه‌دیان به‌چوار ده‌ستان بلیند کرد، فه‌وری ده‌ستی محهمه‌دیان گری ده‌دان به‌که‌ندری، لاقیان سندم کردینه، دیان برده‌ته‌ویله‌ی ولاغان ده‌رگایان له‌سه‌ر گاوک ده‌دا.

سیوه‌خانیاان له‌پیش چاوی محهمه‌دی له‌دووی خۆیان راده‌کیشا به‌یه‌خسیری بۆ قه‌سری زۆری لۆ هوسین ناغای.

ئەگەر هوسین ناغا له‌سه‌رئ، قه‌سری دیوه‌خانی، سیوه‌خانیاان برده‌لای، رووی له‌هوسین ناغای ده‌کرد و ده‌یگوت کوو وا ده‌ب، هوسین ناغا میوان به‌خیره‌یتان؟ نازانی ئەمه‌له‌دووی قوتناخ و مه‌نسوریه‌تی تۆ هاتوینه. هه‌وت سالان محهمه‌د کورپۆ تاقانه‌ی دوو تاقه‌برا و چوار خوشکه‌، له‌ولاتی غه‌ریبانه، هه‌وت سالانی خزمه‌تی ماله‌بابی سیوه‌خانی کردییه، به‌قه‌ول و پرئ، ئەمن له‌به‌ر نیکاحی محهمه‌دیم ماره‌کرايه.

محهمه‌دم هه‌وت ساله‌ ده‌زگیرانه، سویند ده‌خۆم محهمه‌دم غه‌یانه‌تی به‌من نه‌کردییه. توخوا سینگ و مه‌مکی منی لۆ خۆ پیاوان کردوه، هه‌وت ساله‌ ئەمن سویند ده‌خۆم بیتی نه‌کردییه.

توخوا هوسین ناغا جوو بووم و، له‌سه‌رده‌ستی تۆ موسلمان ده‌بم محهمه‌دیم بۆ به‌ره‌للا بکه‌ن تا من برۆم و برم له‌غه‌ریبیاان.

ئەوجار هوسین ناغا ده‌یگوت:

سیوه‌خان شین و گریانی تۆم بێ فایده‌یه، نازانی محهمه‌دی تۆم وه‌کو ماسی ده‌رمانخوارد کردوه و که‌وتۆته‌بن چۆم و رووباری. تازه‌له‌بۆ تۆ نابێ، ئەتۆ کۆترپکی زه‌مانی وه‌ده‌ستم که‌وتوو له‌ده‌ستی من خه‌لاست نابێ. هه‌تا مردنی هه‌ر ئی منی و بۆ من چاکی و به‌من خه‌لالی.

سیوه‌خان ده‌یگوت:

هوسین ناغا، مادام ئەگەر پیاو ته‌شه‌بووسی به‌قه‌سر و دیوه‌خانی تۆ بکا تۆ ته‌ماعی تیبیکه‌ی، مادام ناموست وا بی بینه‌له‌پیش چاوی من ژن و ناموسی خۆت له‌بۆ محهمه‌دی ته‌لاق بده‌جا ئەوجار له‌دوايه‌ ئەمن بکه‌خه‌لالی خۆت. باپاشی محهمه‌د برم له‌غه‌ریبێ.

جا ئەو جار که‌ ئەو قسه‌ی به‌هوسین ناغا ده‌گوت دین له‌که‌ن هوسین ناغای نه‌ما. بانگی ره‌شیدی کوری ده‌کرد و ده‌یگوت وه‌ره‌ ره‌شید ته‌گبیری له‌محهمه‌دی و سیوه‌خانی بکه، ده‌یگوت ته‌گبیری من له‌سه‌ر مه‌سه‌له‌هه‌تی توه، هه‌تا سیوه‌خان محهمه‌دی شک به‌ری لووت به‌مندا ناھیتی به‌من قایل نابێ. ده‌یگوت باوکی من ته‌گبیری تۆ چیبیه؟ ده‌یگوت محهمه‌دی ده‌رکه‌ی له‌سه‌ر گاله‌وگری دراون دوو ده‌ستی به‌ستراون به‌که‌ندری، لاقی سندم کرانه، هه‌رۆ خه‌نجه‌ری رووتم بۆ له‌ده‌ستی بگره‌محهمه‌دی له‌ته‌ویله‌ی وه‌لاغاندا ده‌رگای له‌سه‌ر گاله‌ و گری دراون هه‌رۆ جووتی خه‌نجه‌رانم بۆ له‌سینگ و سه‌ده‌فی محهمه‌دی بده، ده‌ستی گری دراون به‌که‌ندری لاقی سندم کرانه، محهمه‌دیم بۆ شه‌قار شه‌قاری خه‌نجه‌ران بکه‌ئەوجار جلکی ده‌خویناوی محهمه‌دی بۆ سیوه‌خان بینه. ئەگه‌چاوی پێ که‌وت سیوه‌خان مه‌جبوره، هه‌ر قایله، قایل نه‌بێ من ده‌که‌م خه‌لالیه.

ئەو جاره‌کانی ره‌شید ده‌هات وه‌کی قه‌سابان خه‌نجه‌ری رووتی له‌ده‌ستی ده‌گرت. ئەو محهمه‌دی که‌ ده‌رگای له‌سه‌ر گاله‌ و گری دراون، ده‌ستی به‌ستراون به‌که‌ندری... ئەو هاوار.

ئەگەر رەشید دەرگای لەسەر هەلگرت تەماشای کرد محەمەدی لە حەسەرەتی سێتووخانی خەوی لێ کەوتوو، لەنیو زبیری وەلاغاندا ئەگەر محەمەدی خەوی لێ کەوتوو، رەشید بەسەر سەری هەلگرت وەستا و دەبخوێ محەمەدی، چاوم بۆ بۆلند بکە. محەمەدی لە خەوی شیرین خەویدا چاوی بۆلند دەکرد. ئەگەر تەماشای رەشیدی دەکرد، خەنجەری پووتی لە دەستی رەشیدی دا دەدیت لە خۆشیاخی دەیگوت رەشید ئاغا چ خەبەرێکی خۆشت لە بۆ من هێناوه؟ هاتووی دەستانم دەکەپهوه لە کەندری، لاقانم بێنێه دەری لە سەندم؟ پێلی سێتووخانم وئ دەدی و دەرم دەکەوی لە ولاتی غوربەتی و غەریبان، ئەو نەمینم.

ئەوجار رەشید دەیگوت: نازانی ئەمن ئیزرائیلی قەبزی ئەرواحی تووم، ئیستا لێره ئەتۆ دەکوژم؟ خەنجەرم بۆیە لە دەستی خۆ گرتوو هەتا سێتووخان ئەتوو شک بەری لوت بەباوکی من داناھیتی، بەبابی من قایل نابێ.

ئەوجار محەمەد دەیگوت: ئەو هاوار، ئەو هاوار، تۆ خودا رەشید ئاغا مەمکوژە خۆ ئەمن گیای ئیوارە نیم خەنجەرم لەبەر تاقی مەکەوه. نازانی ئەمن دەستم بەستراوه بەکەندری لاقم سەندم کرانە؟ ئەمن تاقانە دوو برا و چوار خوشکم لە ولاتی غەریبانم، حەوت سالانم خەمەتی ماله بابی سێتووخانی کردیە، لەپاش حەوت سالان باوکی سێتووخانی بیباوکی زالم و بەدبەخت بوو، سێتووخانی ئەدامی ئەمنیش دەستم دەگرت و تەشەبووسم بەقەسری دیوانخانی حوسین ئاغا بازارێ سیلکێ کردوو کۆ دەزانم و بەدبەختە. وای لێی رەشید تۆ خودا مەمکوژە، سینگ و مەمکی سێتووخانم لێ بەمیرات مەکە، ئیستا کە دەمکوژی هەر دەمکوژی، نامکوژی هەر دەمکوژی، تۆخودا مادام کە دەمکوژی برۆ پێلی سێتووخانم بۆ بگرە بۆم بێنە ئیترە تا چاوم پێی بکەوێتەوه لە دلم نەبێتەوه کۆریە ی مردنی.

ئەوجار رەشید بە محەمەدی دەگوت چاوم لە بۆ بقووچینە تا دوو سێ خەنجەران لە سینگ و سەدەفان بەدم. محەمەدی دەستی بەستراون بەکەندری، لاقی سەندم کرابوون، رەشیدی هەلگرتانە سەر محەمەدی، شەقار شەقاری خەنجەرانی دەکا. رانک و چۆغە محەمەدی ئاوریشمن لە خۆینی دا شەلال بوون، نەیدەهیششت روحی لەبەر بچیتە دەری پشیتینی لەبەرکرد و رانک و چۆغە لێ پێداکەند، لە دەستی خۆی گرت و لە بۆ سێتووخان دەبیردن بۆ قەسری زۆری، ئەگەر سێتووخانی لەسەری قەسری دیوانخانی دەبیرد جلی محەمەدی لە دەستی رەشیدی دابوون، دەیگوت چ قەوماوه لە محەمەدی من؟ رەشید ئەو جلی محەمەدی من بۆ لە دەستی تۆدايه؟

دەیگوت نازانی سێتووخان ئەو جلی محەمەدیم بەنیشانە لوتۆ هێناوه تا بە باوکی من قایل بێ شەقار شەقاری خەنجەرانم کردیە؟ ئەو هاوار، ئەگەر سێتووخان جلی لە دەستی رەشیدی وەر دەگرت لەسەر دەستی خۆی دادەنان، هەمووی کەلێن کەلێن کردبوون بەخەنجەران. هەتا سەعاتی حەوت و هەشتی شەوئ جلی محەمەدی بەبۆنەوه دەکرد و فرمیسکی هەلگرتانە. جا ئەو جار لە پاشی سەعاتی حەوت و هەشتی شەوئ دەیگوت خودایە، هاوار و سەد هاوار خۆ ئەمن محەمەدم چوو محەمەدم نەماوه، تازە ئەمن هەر چەندی دەکەم لە دەستی تورکان دەریاز نابم مەسلەحەتم وایە لەسەر قەسری دیوانخانی ئاغا خۆم فری بەدم، خۆم بکوژم باو دەستی تورکان نەکەوم.

جا ئەوجار هاوینە، هاوینیکی گەرمە سێتووخان دیتە سەری قەسری دیوانخانی ئەگەر خۆی فری بەدا، ئەو نیو شەو ئەگەر دیتە سەری قەسری دیوانخانی تەماشای دەکا حوسین ئاغا لەناو دۆشەگ و بالیفاندا خەوی لێکەوتوو، داری دەبەر ووی بەپووتی لەبەن سەری داندراوه.

سێتووخان دەیگوت: خواپە هاوار و سەد هاوار، خودایە ئەمن پارێزێکی بەرم لە بۆ حوسین ئاغا، حوسین ئاغا لەمن بەخەبەر نەیه دەمانچە لێ بەدم.

جا ئەوجار پارێزێکی دەبرد بۆ حوسین ئاغا دەمانچە لەبەن سەری حوسین ئاغا دەکرد، ناوی خودا و رەسولانی هینا، دەرکە دەمانچە سووراند و دوو دەمانچە دەدا لەسەری حوسین ئاغا. ئەو حوسین ئاغا لەناو دۆشەگ و بالیفاندا دەکوشت. هات برۆ، ئەو غولام تیکیان راخوێ گوتیان ئەو سێتووخانە، نەهینلن دەرچێ، بیسووتین بەناگری.

لە هەر چوار دەوراترا دەبارینە سێتووخانی تا بیگرن بیکوژن.

خەبەرێان دا بە رەشیدی. رەشید دەر دەپەرێ بەسەری پووتی بەپێی پێخواسی کە سێتووخان بگری و بیکوژی.

سێتووخان دەمانچە نا دەبەرلکی چارەکە کە تانی، ئەگەر رەشیدی لێ وەدەرکەوت دەیگوت: رەشید نازانی ئەمن بە باوکی تۆ سەرگراوم، قاییلی نیم و قاییلی نابم. ئەمن ئەگەر محەمەدم چوو لەبۆتۆ نەبێ لە بۆکەسی دیکە نابم. ئەوجار رەشیدی فریودا. ئەگەر رەشید لێی نیزیکی دەبوو کە ماچی بکا، دەگەل سێتووخان رەشیدی لێ نیزیکی دەبوو، دەمانچە لێ هەلگرتانە و دوو دەمانچە دەدا لە زاری سەری رەشیدی. ئەوجار سێتووخان دەیگوت: لەو دۆنیایەدا حەیفە رێوی بێ لە جیبی شێران، گۆلە بارگین

بیته سهه ناخوړی که حیلان، دهستی هه تیوچه و بی ناموسان بیته نیو باخه لانی له بو شه مامه گرتنی. جا نه و جار ده مانچه هه لده کیشا و دوو ده مانچه له زاری سهه ری خویدا و مهیته خوی ده خسته وه له ناو مهیته ره شهید و حوسین ناغایه.

ئهو بهیته له زمانی «حه سهن ره سولنی» را نووسراوه ته وه.

***

بهیتی تالانی عهلی بهرده شانی

ویژهه: حوسین شه شه (که نیله)

بۆپانهی سهرده شه

عهلی بهرده شانی شاعیریکی به نیویانگ بووه که هه موو کهس نیوی بیستوهه، مالی له بهرده شانی بوو، ژنیکی بوو نیوی پهروهه بووه. پهروهه ژنیکی زۆر جوان بووه. عهلی بهرده شانی له مال نه بوو، شاگردیکیشی هه بوو نیوی هه مه ره شه بوو. له شکر عوسمان پاشای دههات بچه بۆ لای ولاتی خوشناوان و بۆ ولاتی بیتهواتنی.

ئهوهی لهو بهیته دایه، چوونی چهند سواریکی عوسمان پاشایه بۆ مالی عهلی بهرده شانی بۆ ئهوهی کاو و جو و ئهوه جوهره شتانه وه ریگرن. دیاره عهلی بهرده شانی له مال نابێ، کاتی ئهوه ده زانی ده چته شکایه تته دهکا و ده لته سواری عوسمان پادشای تالانیان کردوو و به تالانی دادهنی که نیمه له خواری ئهوه هۆ تراوهی عهلی بهرده شانی که به شهیوهی بهیت و توویه تته دهیخوینیه وه.

«سوار هاتن له له شکر عوسمان پاشای، سواریکی چووه ده رکی ماله عهلی بهرده شانی، ژنی عهلی بهرده شانی وه ده رکهوت و گوته: ئهوه چیه، کاکه چته دهوی؟ گوته: بیته کای بیته، جو به بیته بۆ ولاغی، ئهوهی گوته نیبه ماله عهلی بهرده شانییه، خه رجی نه داوه بیگاری نه کردوه.

گوته ئهمن نازانم، ئهمن کارم به عهلی بهرده شانییه وه نیبه. ئهمن کارم بهوه نه داوه بیگاری نه کردوه یا خه رجی نه داوه، کاو و جو بیته بۆ ولاغی من، ئهمن له شکر چیم.

به لته جا ده لته ژنه که به غاریکی چوو سه وه کایهک و ریکی جو بۆ هینا و ده بهر ولاغی کرد. وه ختیکی له شکر ریوی و عهلی بهرده شانی هاته وه و گه یشته وه ده رکی، گوته ئهوه کاو کوته چیه؟ گوته بوویه قونی شهقان و به ریگار بووی، گوته چیه؟

گوته چۆن چیه، سواریکی هاتوه له مالی دابه زیوه و به زۆرداری سه وه کایهک و ریکی جو بی هیناوم پیته ده بهر ولاغی کردوو.

گوته هه نه بی! گوته به لته. جا گوته نه گهر واین زۆرتری به دایه دا ده روا بانگی هه مه ره شهی کرد و گوته که ریتم بۆ جل که و، با برۆین. که ری بۆ جل کرد و عهلی بهرده شانی سواریوو و هه مه ره شهی وه پیته خویدا و ریوی بۆ شاره زووری بۆ قه لچه لانی شاره زووری بۆ کن ناو ره حمان پاشای به بان. به لته نه گهر چۆ ویتو دابه زی خه به ربان دا گوته بان: عهلی بهرده شانی هاتوه. ناو ره حمان پاشا گوته با بیته سه ری. به قه ولتیکی ده گینه وه، ده لته پلکانی قه لچه لانی نه گهر جیه کی حاسی و بلینه، ده لته شیتت پلکان بووه هه تا وه سه رکهوتن. عهلی بهرده شانی وه سه رکهوت و سلای کرد. ناو ره حمان پاشا لته پرسی و گوته: ها، عهلی چۆنه هاتوو؟ گوته قوربان چۆنه هاتوو؟ تالانیان کردوو. گوته چۆن؟ کته تالانی کردوو؟ گوته وه لته وه سمان پاشای برات. گوته تالانه کهت چیه؟ گوته قوربان میرزایه کی دانته بینوسی هه تا ئه منیش عهززه بکه م.

به لته جا ده لته میرزایه کیان هینا که ماله عهلی بهرده شانی حیساب بکا و بینوسی، بزانی تالانه کهی چهند بووه، نه گهرچی هه سه وه کایهک و ریکی جو بوو، جا دهستی پیته کا:

ده لته:

مالیک بووم له ریزی مالان

مالیک بووم له ریزی مالان

تایته سووری سهه ره زالان

چهند پر و پریسکهی مندالان

داس و چه کوچ ده گهل نالان

دهمدا له بهر پیته حه دالان

هه موویان بر دووه به تالان

ناخ دریشه م وه کو چه قلته

زیابریگ ده گهل شهی خوویه

بۆ وانم دههات گریه

بۆ وانم دههاتن گری

به کوری یاقوب پیغه مبه ری

جا حه دهه نیهه نیوی بهرم
 کلاو و ده سرۆکهی سهرم
 ئه و عه بای دوینێ ده بهرم
 به شیان ده کرد به رانه بهرم
 له داخان ده مگوت ئافه بهرم
 حهوت عه ميار برینج و ساوار
 هه موویان لێنان به بن بار
 هیندیکیان خوارد هیندیکیان ریت
 هاتنه سهرم به فیته فیت
 راستیهه پوولیم پی بلتی ده ویت
 حه فده کوپه هه قاورمه
 چارده کوپه له شاورمه
 کتیه بهو په نیره ی شه رمه
 وه کو هورده ی لۆکه ی نه رمه
 حهوت چال گه می ئیشکا و ئیشک
 چارده بارۆکه ده مریشک
 حهوت چالم هه بوون گه نم و جۆ
 پینسه د باتمان لۆکه و په مۆ
 هه موویان بر دووه پیاوی تۆ
 مال ویران بووم و په نجه رۆ
 بیور و ته شی و ته ورداسه
 نیر و ئاموور و مه ساسه
 چه ند گوربس، که ژوو، قه یاسه
 چه ند که وچک و چه نده کاسه
 بۆم هه لکیشاون هه ناسه
 میر پیم ده فهرمووی چ باسه
 حهوت چالم بوون هه زن و کزن
 پینسه مه ر و سیتسه د بز
 سوار له ده رکیم داده به زن

هیندیکیان دین هه لده به زن
 کاو و جۆم له مالتی ده دزن
 که ره که م شینی گوی لار بوو
 باری که می حهوت ته غار بوو
 عه لیه کویری له سه ر سوار بوو
 رۆینی سه بری نه رمه غار بوو
 به رده شانیم عه لیه کویرم
 ماوه دار عه سا و شمشیرم
 پادشام خۆش بی پیی ده بتریم
 به لتی جا گوتی: ئه و تالانه به چه ندی پر ده بیتته وه؟

گوتی قوربان بۆ خۆت لیت مه علومه، نووسیه ته داخودا چه ندی ده ویت. ده لێن سه د
 شه کی به کسه له ی دایه. جا گوتی شوانی بۆ ساز کرد و گوتی ئه و شه گه له ی بۆ عه لی
 به رده شانی لێخوون.

حه مه ره شیش گوتی: ئه من تفه نگیکم ده ویت. گوتی برۆن تفه نگیکی بۆ حه مه ره شی
 بیتن. ئه ویش تفه نگیکیان بۆ هینا.

حه مه ره ش ته ماشای کرد گوتی: قوربانی ئه من تفه نگیکم ناوی ساتۆری لوه زلی
 ده رمان خۆری، له باسکان و لۆره لۆری. ئه من تفه نگیکم ده ویت تفه نگ بی، ده رمانی
 که م بخوا و لوه له ته نگ بی، ئه و به کاری شه ر و جه نگ بی.

جا ده لتی، گوتیان حه مه ره ش به رن له نیو تفه نگان به که یفی خۆی تفه نگیکی
 هه لبتریت. حه مه ره شیان برد بۆ نیو تفه نگان، به که یفی خۆی تفه نگیکی هه لبترارد.
 به مچۆره ئه ویش به تفه نگی خۆی گه یشت.

***

بهیتی دوو برالان

ویژهر: حوسین شه شه (که نیله)
 بۆ پانه ی سه رده شت

دوو براله، دوو کور بوون له ولاتی گه رمیینی، ئی به ری خۆشناوان. ئه و دوو کوره
 پیاویان له ده ست زايع ببوو، به کیان نیوی خدر بوو ئه وی دیکه یان نیوی حه سه ن بوو.

کاتی ئه دوو کورپه له ولاتی خوشناوان پیاویان له دهست زایع ده بێ یه کسه ر دینه ولاتی لاجانی، دینه لای حه مه د ئا غای مامه ش که وه کی ئه من بیستومه بابی قهره نی ئا غای مامه ش بووه. ئه و دوو کورپه دینه «سیلۆی» و له وی دهمینه وه.

خدریان بریک شه ل ده بی و پیتی ده لێن خدره شه له، هه ر له به ر ئه وه ش به حه سه نیشیان ده گوت حه سه نه شه ل. حه سه ن کورپکی قوچا غ ده بی، مالتی دونیا یه شیان هه ر ئه وه نده ده بی ئه گه ر پیتی برین. خدر ژنی ده بی و بریک شره و بره. که ده به یتن و دینه وی ئا فره تیکیش له وی ده بی نیوی فاتم ده بی. زۆر جوان بووه و زۆر که سی به ئا واته وه ده بی به لام جو ابی که سی نه دا وه ته وه، که چی حه زی له و حه سه نی بی ده کرد که پیتیان ده گوت حه سه نه شه ل ه یچ که سیش ره وای وی نه دیوه.

ده لێن دا وه تیک په یدا بوو گو تیان حه سه نه شه ل و خدره شه لان بیتن. ئه وان ئی چاک ده زانن. خدره شیان ئاش وه ستایی زانیوه و ئاشی سیلۆتییان هه رچی هه بووه دا ویا نه ته به وی که چاکیان بکا.

به لێ... جا بانگی خدره شه ل و حه سه نه شه لیان کردوه بۆ دا وه تی.

جا ده لێن خدر گا وانی گرت و حه سه نه شه ل سه رچۆپی، ئا فره ته که ش له دا وه تی دا بوو. «جا ئیمه ده لێن (وانیک) ئه وان ده لێن (هه نوکه) یا (هینه که)».

خدره به حه سه نه ی گوت: حه سه نه، هه نوکه به لێ به لام نیوی مه هینه (مه به ست نیوی ئا فره ته جوانه که ی نیو دا وه تی بوو) یانی پیتی هه لبلبل به لام نیوی ئاشکرا مه که. جا ده ستیان پیکرد و ه یچ که سیش نازانی ئه وه ده گه ل ویا نه.

خدر:

هه وه ل زاتی ئه و خودایه

دو وه مینه تی بیسمیلا یه

بابه تی مه دح و سه نایه

مه دحی قه ت ده تار یف نایه

یارم وه کو زوله یخایه

حه سه ن: خۆنا هه تیوه به لێ

یارم زوله یخای نازداره

زولفی به ر یز دینه خواره

له سه ر کولمه ی به قه تاره

به عامی ده لێی ره شماره

جه رگ و دل بۆی پاره پاره

خدر: خۆنا کاکه، به لێ

جه رگ و دل بۆی له کوله

گواره و له رزانه و سه لسه له

له سه ر کولمه ی په له په له

یارم نیوی ئایشه گوله

جه رگ و دل بۆی له کوله

حه سه ن: خۆنا هه تیوه به لێ

جه رگ و دل بۆی له جۆشه

مه مکی هه ناری میخۆشه

بیه شاران مه یفرۆشه

عالم بۆ خاله ی له خرۆشه

ئاخ دلی من بۆی له جۆشه

خدر: خۆنا کاکه، به لێ

ئاخ له جۆشه بۆ مه مکانی

سینگت کاغه زی مه رجان ی

له سه ر ده ستی کاتبانی

بیخوین میرزای تاران ی

هیندی ک ده مرن له سو تییانی

حه سه ن ده لێ: خۆنا هه تیوه به لێ

هیندی ک ده مرن له سو تییانه

له سه ر سینگ ی دوو فینجان ه

هه ردو و قامکانیان نیوان

بۆ هه موو دهردێك ده زمانه
 خدر ده لێ: خۆنا كاكه بلێ
 زۆر ده وایه له بۆ دهردان
 وهكو كۆتری نیو شتیوهردان
 خاسه كهوئ له سه ر بهردان
 کیژی دهدهن به نامهردان
 ئه مهش غه ریب و سه رگهردان
 هه سه ن: خۆنا كاكه بلێ
 ههروهكو كهوئ خال خالی
 هه زن لیكرد به مندالی
 بگا عه دی چاره ده سالی
 خودا نایدا به حه لالی
 به بی دهنگی ده چمه پالی
 خدر: خۆنا هه تیوه بلێ
 كهوئ دهگه ل پۆلین ئاسكان
 كوئمه ی ههروهك هه رمی ناسكان
 خاسه كهوئ باسكه و باسكان
 به ندی بوو به سیا بسكان
 هه سه ن: خۆنا كاكه بلێ
 دل كه بابه بۆ مه مكانه
 وهك تیری سه ر به په یكانه
 له جه رگی من نیشانه
 هه سه ن چۆنت دی ئه و جوانه ؟
 هه سه ن ده لێ: كاكه
 ئیوارێکی نوێژی شتیوان

دیوارێکمان بوو به نیتوان
 دوو قسه م دهگه ل کرد به لیتوان
 رهق بوو وهكو بهردی کیتوان
 نه رمم کرد وهك تووله میتوان
 ماچم هه رزان کرد به پیتوان
 خدر: ئه گه ر وایه بلێ
 خالق هه ر تۆی پادشا و جه بار
 دونیا خۆش نییه بی گواره دار
 دونیا خۆش نییه بی نازداران
 یاره ب خۆش بی بۆ جار جار ان
 ناعیلاجم نیوی دیتم
 هه سه ن: خۆنا هه تیوه بلێ
 نیوی ویم له سه ر زارییه
 به ژنی نه مامی ره زییه
 روومه تی گولی جوژییه روومه ت ههروهك گولی جوژی
 پانییه زهردی پر له مووری
 تۆ مه له کی یانه جوژی
 چ مه له ک بی چ جوژی بی
 ده ته بم هه رچه ند به زۆری بی
 خدر: خۆنا كاكه بلێ
 گه یه ریگای قوله تینین
 ئه وه نده ی چاوان هه ل دینین
 هه وت گۆی زنجیر ده پستین
 عالم بۆی وه حشی ده میتین
 هه سه ن: خۆنا هه تیوه بلێ

هه‌لیان دینی چاوی رهشی
 به‌هاره مه‌حله‌لی كه‌ژی
 مه‌حله‌لی كه‌ژ و گیابه‌نی
 خۆم گه‌یشتمه‌ سه‌ر قۆشه‌نی
 گولیان ده‌چنی له‌ده‌م ره‌نی
 خدر: خۆنا كاكه‌ بلتی
 گولیان ده‌چنی كلاو سووران
 ئه‌پروانیمه‌ كراس گه‌نجووران
 شیت بووم، كه‌وتمه‌ باسكه‌ و بووران
 حه‌سه‌ن: خۆنا هه‌تیوه‌ بلتی
 باسكه‌ و بوره‌م ده‌پشكنی ئه‌تۆغه‌ییی یانه‌ ونی
 تاوینکی با بچمه‌ کنی
 ماچ كه‌م خالی به‌ر گه‌ردنی
 خدر: خۆنا كاكه‌ بلتی
 ئه‌ی خودا له‌بانی سه‌ری
 هه‌رچی سوپی ناشقان به‌ری
 بزنه‌كه‌ی له‌ كیتی بخوری
 گا جووتی له‌ مالتی به‌ری
 كرده‌وه‌ی قه‌ت وه‌كو نه‌كری
 باغی نه‌گری بارێك تری
 حه‌سه‌ن: خۆنا هه‌تیوه‌ بلتی
 بارێك تری هه‌نجیری ته‌ر
 به‌ژنی هه‌لاله‌یه‌ و شیتست په‌ر
 عاشیره‌تان كرده‌یان به‌شه‌ر
 كیژ كوا به‌من ده‌كا باوه‌ر

خدر: خۆنا بلتی
 كیژ ده‌لتی:
 له‌به‌ر خودای شه‌رمی نه‌كه‌م
 تۆق و ته‌له‌سمان لێك ده‌ده‌م
 ده‌ور و دوكانان تێك ده‌ده‌م
 تارىكستان په‌یدا ده‌كه‌م
 حه‌سه‌ن: خۆنا، هه‌تیوه‌ بلتی
 تارىكستان شه‌وی ده‌بجوور
 بازرگانان بێتن له‌ دوور
 بێتن كووتالی زه‌رد و سوور
 پارچه‌یه‌ و شیرداغ مسقالی
 هه‌ر گه‌زی له‌سه‌ر ده‌ رباتی
 هه‌ر له‌ دارای تا نه‌داری
 هه‌ر له‌ فه‌قیر تا هه‌ژاری
 هه‌ر له‌ سه‌پان تا كه‌رداری
 كێ دیوبه‌ گه‌نجی جه‌وت شاری
 دورێك ده‌گه‌ل ته‌رزه‌ی باری
 خدر جا ئه‌گه‌ر وابی بلتی
 مالم بۆ چیبه‌ ده‌بلا نه‌بی
 فۆته‌ی پینج پشتم به‌ن كون بی
 رانكۆله‌م كۆنه‌ ره‌شكه‌ بی
 پیتلای پیم بی ته‌ته‌بی
 به‌و شه‌رته‌ی یار مه‌یلی هه‌بی
 كه‌ویژتكم لێ زیده‌ بی
 حه‌سه‌ن: خۆنا كاكه‌ بلتی

لێم زێده بێ ئیروی سالتی
له کتوبش بیری له مالتی
له که ندووش بیری له مالتی
یار سویندی خواردوه هیچ نالتی
گەر جووت بێن دهگهڵ کهژالتی
به بێ دهنگی بێنمه مالتی

داوهت خهلاس بوو، پهله گه نمیک له بهر مالان بوو. ناغا پیتی گوتن: ئه و پهله گه نه می
بوو خوو بدروونهوه به نیوهی، ههردوو کیشیان پاله ی چاک بوون. ئه و زه مانی هه موو
کهس، به هاران دار یان گو تینیان پرپوه و له گیشه یان داوه هه تا بوو هاوینی ویشک و
گزه بی بێ بوو ناوری.

ئه و کورانه له بهر کانی سیلتوو دروینه یان ده کرد، ئه و کچه ش هه ر به رانه ری وان
دههات و ده چوو. ده لێن بوو ئه وه ی هیلکه و رو نی که ره ی بوو کوره که به ری، گو زه ی
هاویشه سه ر شانی و به ره لیبینیکی وه بن هه نگلی دا و رو یی بوو کانی که گه یشته کن
کانیبه، ده ستیکی له کوره که ی هه لته کاند. کوره که ش داسی له بن باقه ی دا و رو ییه
خوار ی بوو کانی. نان و رو ن و هیلکه ی خوارد و به شی برا که ی نه برد. چۆوه لای برا که ی،
برا که ی ته ماشای کرد زه ردایی هیلکه ی به لیبیوه، دیار بوو به په له خوارد بووی و
گه راپۆوه.

جا برا که ی دهستی پیکرد، له خه لکیش را وایه رقه یانه، ئیدی نازانن چ باسه.

خدر دهلتی:

به وه ی که م ئه گه ر په بیبه ئاولانت بم
هه تیو بوو چوویه کانیه ئاولانت بم
هیلکه ی بوو توو کولاندیه ئاولانت بم
حه سه ن بێ منت خواردیه ..... ده بیبه سته

حه سه ن دهلتی:

به وه ی که م ئه گه ر سه مه حانه ئاولانت بم
هیلکه بوو، رو ن بوو نانه جیرانت بم

بوو منی هینا ئه و چاو جوانه ئاولانت بم
بێ تووم نه بێ نووشی گیانه ئاولانت بم
له سه ر دلما سندانه، ..... کاکه به ستم
دهلتی: ئافره ته که رو یی له بهر ده رکێ، دووی دیکه ش له وی راوه ستا بوون، چوو
له نیویاندا راوه ستا و سه پری وانی ده کرد. ئه وان ئه وه قامی ده لێن.
خدر دهلتی:

ورده ورده خوو ده بزێوی ئاولانت بم
سینگی باغه بچێ تییو جیرانت بم
چۆن راوه ستاوه له نیوئ. .... ده بیبه سته
ئه و جار کچه که له نیویان هاته دهر چوو له سه ره پری راوه ستا.
حه سه ن دهلتی:

عه مره ده بهر عه مره گه ری ئاولانت بم
سینگی باغه ده که ن شه ری ئاولانت بم
دل بریندارم لێم گه ری. .... کاکه به ستم
ئه و جار کچه که ده سته دا په تکۆلێکی چوو داران بێ نیته وه، هه ر ده وری وانی ده دا.
خدر دهلتی:

براده ری جارو باران ئاولانت بم
یاخودا خووش بی بوو جار جارن ئاولانت بم
حه یفه به وه هه ش ده که ن کاران ئاولانت بم
گوریسیان بێ هه لگرت بوو داران ..... ده بیبه سته
حه سه ن دهلتی:

کاکه بووم بکه ته گبیره ئاولانت بم
کیژ ده له ی میوژ و هه نجیره ئاولانت بم
به داران ده کولێتی شیره ..... خوو به ستومه
خدر دهلتی:

هه تیو من له تۆ چاکترم ئاولانت بـم
له بهر رهوت و رۆینی مرم ئاولانت بـم
ئه گهر بانگم کا حازرم جیرانت بـم
کۆله داری بۆ هه لگرم ..... ده بیبهسته
حه سه ن ده لێ:

ئه و گه یه ده مه ، دۆلێ ئاولانت بـم
هۆ هۆی له بهر نه رمو نۆلێ جیرانت بـم
نه ژیم له دوای خـی و خۆلێ ئاولانت بـم
له جیم بکیشه بنکۆلێ ..... خۆ به ستومه

جا درۆینه و مروینه خه لاس بوو، که و ته لای پاییزێ. حه سه ن به خدری گوت: کاکه
هه رو بزانه له دیوه خانی ئاغای ج باسه ، قه ولێکیان به تۆ نه دا بوو؟ (دیاره کاتیگ ئاغای
ئه و قسه ی زانیبوو گوتیوی قهراریی کچه که ی بۆ حه سه نی بخوازم) جا له بهر ئه وه ی بوو
کاکای نه نارده دیوه خانی، خدر ده چوو به لام پیتی ئیراد بوو له دیوه خانی باسی بکا.
رۆژیکی خدر چوو بووه دیوه خانی، حه مه د ئاغای رووی تیکرد گوتی: ها! خدره شه له زۆر
هاتوچۆ ده که ی کاریکت هه یه؟ گوتی قوربان له بهر گوفته که ی بۆ خۆت فه رمو ته . حه مه د
ئاغای گوتی به لێ قهرارم داوه ئه گهر بۆی بخوازم. به لام خدر له و سه رو به نده یدا نه خۆش
که وت و مرد. حه سه ن هه ر هاتوچۆی سه ر قه برانی ده کرد. هه رچه نده حه مه د ئاغای پیتی
ده گوت و حه ولی ده گه ل ده دا که ژنی لێ ماره کا و بۆی بگوتی زیته وه ، به لام حه سه ن گوتی:
ئاغای خۆ ئه من مندال نیم به مپوژانم ژیرکه یه وه ، ئه من پاشی برای خۆم مالم بۆ چیه و ،
حالم بۆ چیه و ، ژنم بۆ چیه . ئاخری ژنی نه هینا و دهستی له ئافره ته که هه لگرت.

***

بهیتی برابرم و مهحمه ل

ویژهر: حوسین شه شه (که نیله)
بۆپانه ی سه رده شت

مهحمه ل و برابرم گه رمین و کویتستانیان کردووه ، ده وله مه مند بوون و ساحه بی مه ر و
مال بوون. هه ردووکیان جحیل بوون هیندیگ ده لێن ئاموزابوون، هیندیگ ده لێن

برابوون، هیندیکیش ده لێن دۆست بوون. به ینیان له راده به ده رخۆش بووه. مهحمه ل برا
چوکه بووه و برابرم برا گه وره بووه و زۆر جوان چاک و پیاو بوونه.

ده لێن خه بهریان پیدان که له شاری چه لیان جه له ب زۆر چاک ده فرۆشری. پادشای
چه لیانیش زۆراب خان بوو. کچیکی بوو خاتونێ به که زیبانیان پێ ده گوت،
کوړیکیشی بوو نیوی حه سه ن خان بوو وه زیبه که شی به وسوو موغانی مه شهوور بوو.
ئه گهر ئه و خه به ره یان پێ گه یی، ده سه ته جه له بیکیان ساز کرد له سێ هه زار شه ک و زۆر
به ته داره کچیکی حیسابی هاتن بۆ شاری چه لیان. که هاتنه شاری چه لیان زۆراب خان
ته وای ئه و جه له به ی لێ کرین.

خه بهریان به خاتونێ به که زیان دا و گوتیان دوو کوړ هاتوون جوان چاک و ئازایه تیان
له راده به ده ره. جا گوتی چۆنیان ببینم؟ گوتیان بنێره، بلێ: ده بی ئه و سه فه ره ی جه له بی
بۆ من بێن. ئه ویش له وای ناردن.

برابرم گوتی: مهحمه ل ئه وه خاتونێ به که زیان کاری به جه له بی نییه، به لکه کاری
به من و تۆیه ئه مه ئه گهر چووین له بهر په نجه ره ی راده وه ستین، ئه گهر گوتی مهحمه ل و
برابرم وه رنه سه ری ئه وه دیاره که یفی له تۆیه، ئه تۆ وه پیتش که وه.

ئه گهر گوتیشی برابرم و مهحمه ل وه رنه سه ری، ئه و ئه من وه پیتش ده که وم که یفی
له منه. گوتی زۆر چاکه.

وهختایه ک ئه گهر چوون له بهر په نجه ره ی راوه ستان خاتونێ به که زیان سه ری هینا
ده ری، گوتی کیه مهحمه ل، کیه برابرم؟ گوتیان ئه وه مهحمه ل، ئه وه ش برابرم.

جا گوتی مهحمه ل و برابرم وه رنه سه ری. برابرم مهحمه لێ وه پیتش خۆی دا و چوونه
سه ری. ئه گه هاتنه سه ری له وئ قسه و قه ول و قهراریکیان به ست گوتی به لێ ئه تۆ
کچی شا میر زۆراب خانی، ئیمه ش کابرایه کین پیمان ده لێن شوانه وێله، مه ردارین
ئه مه ناتوانین بنیرین ئه تۆ بخوازین غه یاتی ده کری ئه گهر ئه تۆ ده گه لمان بێی. ئیمه ئه تۆ
هه لده گرین.

به لێ ئه و قهراره یان دانا و چوونه وه مهمله که تی خۆیان. ئه گهر چوونه وه چه ند هه زار
سه رتیکیان جه له ب ساز کرد و چه ند پیاوی ئازا و به کاریان ده گه ل خۆیان هینا و هاتنه وه
شاری چه لیان. جه له به که یان فرۆشت و ته داره کچیکیان گرت. خاتونێ به که زیانیش
شه وئ ده چاکدا ره گه لیان که وت، هه لیانگرت و رۆشتن.

خه بهریان به شا میر زۆراب خانی دا و گوتیان: مهحمه ل و برابرم ده شتیان خاتونیان

برد. میر زۆراب خان کهوته پهی سهر و لئیسین و ئهوبهر ئهوبهر، بهلام له ههچ کوئ سهر و سوڤاغی نهکردن. رۆژیکی مهجلیسی گرت و دانیشته، جا شای میر زۆراب خان رووی دهمهجلیس کرد و دهستی پیکرد، دهلتی:

کئ بوو له بۆ شای میر زۆراب خانه

نامادهی کرد مهجلیس و دیوهخانه

دهنگی ههلتینا رووی دهکرده وهزیر و نایبانه

هر کهسانیکی بۆم بێتن خهبری مهحمه ل و برایی دهشتیانه

به قهباله لیم بستینێ نیوهی شاری چهلبانه

دهلتی: کئ بوو له بهر وسووی موغانه

رووی دهکاته شای میر زۆراب خانه

دهلتی شای میر زۆراب خانه

ئهن دهروم ئه ما بۆت دینم خهبری مهحمه ل و برایی دهشتیانه

به قهباله ناوی شاری چهلبانه

ئهما وهختیکی مهحمه ل و برایم هینان

ئهتۆ بیده به کوری من خاتونێ بهکهزبانه

بهلتی، جا ئهگهر ئهوهی پئ گوت قهراری دهگه ل بهست. وسووی موغانی سوار بوو لیبدا رۆیی.

ئهو شهگه لی ئهگهر کردرا بوو، چ دروشمیکیان پتوهبوو له بهرچاوی دهگری. زۆر گهرا ههتا دهسته مه پتکی دیبه وه که ئهو دروشمه بیان پتوهبوو. پرسی له شوانی، گوتی ئهو مه ره ئی کتیبه؟ گوتی ئهو مه ره ئی مه حمه ل و برایم دهشتیبه.

گوتی مال و مزلیان له کوتیبه؟ وهلامی داوه بهلتی لهوهی بهو دیودا، ههوار و کوتیستانی ئهوانه. جا ههستا چوو میوانیان بوو، برایم و خاتوون ناسیان ئه ما مه حمه ل نهیناسی، برایم به خاتوونی گوت راستیبه کهی لهکن مه حمه ل مه لتی، مه حمه ل پیاویکی که له بیبه.

ئهمه خهراپیکمان دهگه ل شای میر زۆراب خان کردوه، بزانی و وسووی موغانی که وهزیری و به چ نه زه پتکی هه به؟ ئهگهر بێتو پتی بلتی یان دهیکوژنی یان شتیکی دهگه ل

دهکا، که دهبیتته دوو خهراپه دهرحهق بهوی.

جا دهلتی وسووی موغانی لهوی ماوه وردده وردده دهستی به قسان کرد ههتا بۆ خۆی، خۆی ناشکرا کرد. مه حمه ل گوتی دهیکوژم، برایم و خاتوون گوتیان: نا، نا نه کهی، ئهمه خهراپیکمان کردوه، نایکهین بهدوو، دهلتین، وسوو زمانیکی ته ر و پاراو و لووسی هه بوو، ههرسیکی فریودان. سوپندی بۆ خواردن گوتی شای میر زۆراب خان ئهگهر ئه منی ناردوه سهردهقانو پئ نه رم کا و سهرحه دانو پئ بگری.

به کورتی فریوی دان و ههرسیکی دهگه ل خۆی هینان، گوتی: قهرار ئه وه بئ ئیوه لهشکری دهگه ل خۆتان بێتن شای میر زۆراب خان تۆمه تیکو لیده دا، دهلتی هه لبه ت به له شکره وه هاتوون.

ئهگهر ئیوه بێتن ئه من دهگه ل ویتان ئاشت دهکه مه وه، سهرحه دانی بۆ بگرن سهردهقانی بۆ نه رم کهن. قهرارمان ئه وه بئ له ئه شکه وتی «بئ شوئ»* دابنیشن ههتا ئه من خه بهری شای میر زۆراب خانی دهدهم و دهگه ل ئیوهی ئاشت دهکه مه وه.

دهلتی، هاتن ههتا گه بشتنه ئه وه ئه شکه وتهی و، لهوی مانه وه.

جا، وسووی موغانی ههستا رۆیی بۆ شاری چهلبان، خه بهری به شای میرزۆراب خان دا و گوتی: فریوم داو و هیناومنه وه به بئ لهشکر، ههر خاتوونی به که زیان و مه حمه ل و براین.

گوتی: ئهگهر وایه بنیترن به دهست به سترای بیانه پین.

گوتی شای میرزۆراب خان ئه وانه شپرن، به له شکرکی عومده نه بئ پینان ناویرین.

بهلتی، ته هیهی لهشکریان کرد، وسووی موغانی دهسته ودایره و تایفه ی خۆی ئه و نه دی بوون سازی کردن. لهشکری حه سه ن خانی کوری شای میرزۆراب خانیش به جوئ هات. لهشکری شاری چهلبانیش دهگه ل شای میرزۆراب خانی هاتن. جا سبحه پینت زوو له شاری چهلبان وه ده رکه وتن. ئه وانیش ئه وه له ئه شکه وتی بئ شوئ چاوه پوانی ئه وهی بوون ئهگهر وسووی موغانی بیتته وه و بیانباته لای شای میرزۆراب خانی و دهگه ل وی رپک بکه ونه وه.

سبه پینت براین ئهگهر ههستا، ته ماشای کرد ئه وه لهشکرک له شاری چهلبان دیتته

(*) ئه شکه وتی «بئ شوئ» لهکن ئاواپی وسوکه ندیبه که له ۶ کیلۆمه تری مه هاباده به دهستی چه په وه و به ئه شکه وتی «خه لوئ» ناوبانگی هه به.

دهرئ، له شكړتیکي یه کجار زۆره. خاتوون و مهحمه ل هه لئه ستابوون، جا برابم بانگی کردن.

چار ملی بو له برابمی دهشتیانه
 ئه و بانگ دهکا ده لئی مهحمه له گیانه
 سهرم له ئیشه، دلیم له ژانه
 ئه وه تهۆ سهرت هه لئینه له خهوی شیرین
 ئه ما له سهر باسکی خاتوونی به که زیانه
 ئه وه له شكړتیک دیتته دهرئ له شاره کهی چه لیانه
 له شكړتیکي یه کجار زۆر و، زۆر به وگرانه
 نازانم نه ده روا بو سهر دوژمنی، بو سهر چه دانه
 نازانم نه دئ بو سهر مهحمه ل و برابمی دهشتیانه
 ئه وه برابم ده لئی:

کاکه مهحمه ل سهرم له ئیشه، دلیم له غاره
 ئه تهۆ سهرت هه لئینه له سهر باسکی خاتوونی به که زیانی چاو به خوماره
 ئه ما له شكړتیک دیتته دهر له شاره کهی چه لیانه
 له شكړتیکي زۆر زۆر و به بی هه ژماره
 نازانم نه ده روا بو سهر چه دانه
 نه دئ بو سهر مهحمه ل و برابمی بی چاره
 ده لئی:

کاکه مهحمه ل ئه ما چه ندیم پین گوتی به سهر زبانی
 ئه ما برادر به قسهی منت نه کرد و ته تهۆ هه وه لئیت نه زانی
 چه ندیم پین گوتی فریوی مه خو، فریوی وسووی موغانی
 په بی به نه حلهت پین ده گه ل شهیتانی
 ئه رئ

کاکه مهحمه ل گیان سهرم دپشی دلیم له ژانه

سویندیکت بو بخۆم به سی جزمه ی قورعانه
 ئه ورۆکانی رۆژتیکه، رۆژی مهردانه
 پیتمه شیرتیکي لاهوری ههر لهوی عه سله ده بانه
 به ده ستمه وه رمیپتیکي هه ژده قه فی لهوی سهر به چه یزه رانه
 ئه ما کاکه مهحمه ل گیان ئه من سویندیکی ده خۆم به سی جزمه ی قورعانه
 شیری خۆم خوتناوی ناکه م هه تا وه کو نه کوژم و سووی موغانه
 ده بی له دهرکی ئه شکه وتی رابوه ستی ههر ده گه ل خاتوونی به که زیان
 له برابمی پروانه.

جا ده لئی مهحمه ل سهری هه لئینه، ئه گه ر ته ماشای کرد ئه وه له شكړتیکي یه کجار زۆر و
 زه وه ند له ژیللا دئ مه گه ر خودا بزانی. کاتی نیزیکی بوونه وه برابم زانی که بو سهر
 ئه وان دئ، ئه و له شکره به ههر چوار ته ترفیدا بو سهر ئه وان دئ و غه نیمی وانه.

جا برابم سویندی خوارد گوتی مهحمه ل هه تا ئه من نه کوژتیم ته تهۆ نابی بییه خواری،
 ئه گه ر ئه منیش کوژرام که یفی خۆته. چونکه ئه گه ر ته تهۆ بیی ئه من زهینی شه پیم نابین
 له بهر تو، ئه وه ئه من ده چه مواری.

سواریو سه ره وژیر بو، رۆبییه خواری، له شکر و سووی موغانی له پیتشدا ده هات و
 و سووی موغانیان له پیتشدا بو.

ده لئی:

ئه وه کی بو له بهر و سووی موغانی

به نه حلهت پین ده گه ل شهیتانی

بانگ ده کاته برابم و مهحمه لئ دهشتیان، ئه و جاره که به حالی خۆ ده زانی چونکه
 غه یانه تیو کرد به دهرکی میرزوراب خانی.

ئه وه برابم ده لئی:

سهرم له ئیشه دلک چه ندی له ژانه

قایه تی ده ژانه ژانه، هه لئ ده کیتشا شیرتیکي لاهوری لهوی عه سله کرمانه

به ده ستمه وه تی رمیپتیکي هه ژده قه فی لهوی سهر به چه یزه رانه

ده رۆبییه خواری و رووی ده کرده و سووی موغانه

بهره‌نگار ده‌بوون ئەو دووانه.

ده‌لتی:

رۆله برابرم مه‌ردیکی چا زانی

ئه‌و پوکانه مه‌ردیکی مه‌ردی مه‌یدانی

ئه‌ما هه‌لی ده‌کیشا شیر له کالانی

ئه‌وه‌ل که‌رپه‌تیی له‌نیو له‌شکریدا ده‌کوشت و سووی موغانی.

ده‌لتی:

کاکه مه‌مه‌ل گیان سه‌رم له ئیشه و دل‌م له ژانه

ئه‌و پوکه رۆژیکه رۆژی مه‌ردانه

ئه‌تو له ده‌رکی ئه‌شکه‌وتی رابوه‌سته ده‌گه‌ل خاتوونی به‌که‌زیانه

هه‌تا نوێژی نیوه‌رۆیه هه‌ر له برابری پروانه

بۆم سه‌واله‌ بکه‌، هه‌تا نوێژی نیوه‌رۆیه دوو سه‌د سواری یه‌که‌یه‌که له شاره‌که‌ی چه‌لیانه.

برابرم ده‌لتی:

سه‌رم له ئیشه و دل‌م له تاوه

قایمه‌تی له تاوه تاوه

چه‌ند جاری به‌نیو له‌شکری داده‌هاتوو ده‌گه‌راوه

برابرم هه‌تا نوێژی نیوه‌رۆیه

چه‌ند که‌سی له له‌شکری شای میرزۆراب خانێ ده‌کرد ته‌واوه

ده‌نوێژی نیوه‌رۆیه‌دا به‌برینداری بۆ زاری ئه‌شکه‌وتی ده‌گه‌راوه.

به‌لتی برابرم چه‌ند برینی هینا، ئه‌گه‌ر گه‌یشه‌ زاری ئه‌شکه‌وتی له ولاغی را خۆی فری‌دا و که‌وت. نه‌یاندانه‌توانی به‌دوایاندا بێن چونکه له ده‌رکی ئه‌شکه‌وتی را هه‌رچی هات‌بایه به‌تیری هه‌لیانده‌داشت. به‌ره‌وه‌ی هه‌رازه و ئه‌شکه‌وته‌که‌ش بلینده. ئه‌وێ شه‌وێ خاتوون و مه‌مه‌ل له‌سه‌ر برابری ده‌ستیان به‌په‌له‌گوتن و گریانێ کرد.

مه‌مه‌ل ده‌لتی:

کاکه برابرم دیشی دل‌م ده‌کا ژانی

ئه‌ما بۆ توو چاک نه‌بوو ئه‌گه‌ر به‌ته‌نی چوویه مه‌یدانی

ده‌گه‌ل له‌شکری شای میرزۆراب خانێ

ده‌ستت ده‌کرد به‌ شیر لی‌دانی

ئه‌لحان ده‌گه‌ل خاتوونی ئه‌و به‌ره‌وه‌ر دانیشتوین

ورده ورده بۆت ده‌که‌ینه‌وه‌ شین و گریانێ

ئه‌لحانه‌که مه‌ری کاکه برابری ئه‌و سه‌عاته‌ی بێ ساحه‌ب ماوه‌ته‌وه

له‌ تیه‌لگی ده‌کوێستانێ

ئه‌وه خاتوون ده‌لتی:

کاکه برابرم گیان ناخ سه‌رم دیشی دل‌م ده‌نالی

ئه‌ما تو خوداکی ئه‌و پوک هه‌لیکه ده‌ورده‌بارانی په‌حمه‌تن

ده‌گه‌ل که‌زه‌هی ده‌شه‌مالي

ئه‌ری به‌خودای

مه‌مه‌ل و برابرم ئه‌وه تاوول و ره‌شمالیان هه‌لداوه

له‌ بنه‌ی تو شمالي

به‌بێ ساحه‌بێ ماونه‌وه هه‌ر مه‌ر و مالي

به‌لتی، سه‌ینێ برابرم به‌ برینداری هه‌ستا هه‌رچه‌ند مه‌مه‌ل ئه‌وه‌رئه‌وی کرد مه‌مه‌لی نه‌هیشت، گوتی هه‌تا ئه‌من نه‌کوژیم ئه‌تۆ مه‌یه‌ خواری. برابرم سواریوو مه‌مه‌ل‌بیش به‌دوای ویدا رۆیشت.

جا برابرم ده‌لتی:

کاکه مه‌مه‌ل گیان له‌ دلی من گه‌ری به‌بێ قه‌راری

ته‌واو بۆ من و تو ده‌نگ دراوه له‌شکری شاری

ئه‌ما له‌ ئه‌شکه‌وتی بێ شوێنی

لی قه‌وماوه به‌فه‌قیری و هه‌ژاری

ده‌بێ چاوێکم له‌تۆ بێ و به‌ده‌ستی شه‌ری بکه‌م هه‌ر به‌برینداری

ئه‌وه سه‌رم له‌ ئیشه دل‌م له‌ هۆیه

برایم شەری دەکرد هەتاو کە نوێژی نیوەرۆیه
 ئەما برایم رمیی چەقاند گۆلمی تیکرد، تەقدیری خۆدای بوو سەری وی کرد ئەو بەبێ
 روحی گیانی خۆی دەرد و برد

ئەو مەحمەل دەلی:

سەرم لە ئێشە هەر دلم لە ژانە

قایمەتی دەژانە ژانە

مەحمەل بە دەستیوێهەتی شیریکێ لاهوری

لەوی دەعەسلە دەبانە

ئەما رووی دەکرده نێو لەشکری شای دەمیرزۆراب خانە

ئەو دڵ کەرەتیی دەکوشت حەسەن خانە

هەلی دەگرت برایمی دەشتیانە

دەوی بردهو بە ئێشکەوتی

بۆ کن خاتوونی بەکەزبانە

بەلی، ئەگەر مەحمەل برایمی بردهو وی بەکوژراوی، شەوی شینی برایمان گێپرا بە
 خاتوونی و بە مەحمەلی، هەتا سبەینی رۆژ بۆو، سبەینی مەحمەل خۆدا حافیزی لە
 خاتوونکرده و سەرەوژیر رۆییە خوارێ.

خاتوون گوتی: مەحمەل، وەک نەبەو وایە، مەحمەل رۆیی . . . . .

مەحمەل دەلی:

دلی من چەندی لە خەمە چەندی لە ئێشە بە برینداری

تۆ خۆلاکەمی خەمی لە دلم چەندە زۆرن بەبێ قەراری

خاتوون لە خزمەت تۆو دەرۆم خۆلا حافیز هەر بە بەکجاری

مەحمەل دەلی:

سەرم لە ئێشە دلم هەر لە ژانە

قایمەتی لەژانە، ژانە

مەحمەل هەلی دەکیشا شیریکێ لاهوری لەوی عەسلە دەبانە

بە دەستیوێهەتی رمییکی هەژدە قەفی سەر بە حەیزەرانی
 لە شانیدا کەوانیکی خاسەرەنگ دەگەل سەت و بیست و چوار

تیری سەر بەژەهری ماری دانەدانە

دەکەوتە نێو لەشکری شای مېرزۆراب خانە

دەلی خۆ من بکوژریم مەزورم نییە

ئەما حەیف بەتەنی دەمییتەو خاتوونی بەکەزبانە.

جا مەحمەل دەلی:

ئەو رۆکانی شەرە هۆبەهۆبە

لەشکریکیان، لەشکری گەرەدی دەگرت بە نوێژی نیوەرۆیه

ئەو مەحمەل تیی دەکەوت هەتا مەحەلی پاش نوێژی

لە هیندیک دادە لە هیندیک رۆرۆیه

دەلی سەرم لە ئێشە دلم لە تاو

خودایە ئەو چ بوو، چ لەمە قەوماو

مەحمەل هەتا نوێژی عەسری شەری دەکرد لە دوایە لەسەر و لاغی ئەویش هەر
 وەرەگەر او.

جا دەلی ئەگەر مەحمەل کوژرا، خاتوون لیباسی برایمی دەبەرکرد و هاتە خوارێ دەلی
 هەر بەو شەرتهی مەیتی مەحمەلیم وەگیر کەوتەو.

دەلین خاتوون ئەگەر گەبشتی مەیتی مەحمەلی هەلگرت و بردیبهو بە ئێشکەوتی.

لە زاری ئەشکەوتی راووستا، تیری لە مانی کەوانی نا، هیچ کەس نەبوێرا بچتەوی.

جا شای مېرزۆراب خان بە ئەژنوی خۆی دادا و گوتی کوریشم چو کچیشم چو، بۆ

خۆشم هەر چووم. چەند کەسان لە وەزیر و نایبی ئەگەر لەکنی بوون یەکیان گوتی شای

مېرزۆراب خان ئەمن دەچم خاتوونی دینمە خوارێ، بەو شەرتهی دەیهینمە خوارێ ئەگەر

ئەتۆ هیچ بە خاتوونی نەلیی. گوتی: بەلی ئەمن کوریکم بوو ئەویش کوژراو. ئەگەر

خاتوون بچتەوی بۆ من زۆر شەرته. بەلی، جا سویندیان بۆ خاتوون خوار، خاتوون دەلی

نایەمە خوارێ هەتا مەیتی برایم و مەحمەلی لەجیبەکی نەنێژن لە شاری چەلیان، جا

دیم. گردیک لە بەینی و سووکەند و قونقەلایەبە، وەکی دەلین لەسەر ئەو گردەیان

خاتون که حامیله بوو کاتێ بردیانوه دوو کورپی به زگیتکی بوون، یهکیان نیتو نا مهحمهڵ یهکیان نیتو نا برابم ههتا گهوره بوون. ههلبهت لهکن شای میرزۆراب خان گهورهبوون.

رۆژێکیان سه رنجیان دایه، دیتیان ئهوانیش به شای میرزۆراب خان دهلتین باهه و دایکیشیان هه ر پیتی دهلتی باهه. برابم هه ر له جیبی برابمی ئینسانیتکی عاقل بوو به دایکی گوت: دایه بۆچ ئهتۆش به شای میرزۆراب خان دهلتی باهه و ئیمهش هه ر پیتی دهلتین باهه؟ گوتی رۆله کورپی وین. دهلتی ناخر ناکرێ، دهبتی حالیمان که ی. جا دهلتی خاتوونێ به که زیان نهقل و به سه رهاتنی له ئهوه ل تا به ناخر بۆ گێرانهوه، کاتێ ئه وه به سه رهاتنی بۆ گێرانهوه جا دهلتین چهک و ئه سپابی بابی ئیمه چیه دهبتی بۆمان بیتی.

چهک و ئه سپابی برابیمان دا به برابمی و چهکی مهحمه لیان دا به مهحمه لی. جا گوتی رۆله شیری ئه وه مه مکه و لێ حه لال بێ به لام کارو به شای میرزۆراب خان نه بێ چونکه ئه نگۆی به خێوکرد و ئه نگۆی گه بانداوتی. جا گوتی قه رار بێ له تابه ی و سووی موغانی کهسیان له شاری چه لیاندا نه میتی.

دهلتین و سووی موغانی ئه گه ر کورپی ما بوو، کورده که شی نه وه یه کی هه بوو به نیتوی بابی کردبوو. جا دهلتی ئه وه کورپه له وێ هه لات. ئه وی تابه ی وی بوو له شاری چه لیاندا نه یانه یشت.

ئه وه کورپه ش ئه گه ر رۆیشته چوو بۆ ولاتی پشه ده ری، بۆ داو دیه ی له کن شیخ فه رخ و خاتوون ئه ستی ماوه. جا مه حمه ل و برابم ولاتی چه لیانیا ن داگیر کرد و، ولات که وته ده ست ئه وان. شای میرزۆراب خانیش پیر و ئۆفتاده ببوو مرد.

***

بهیتی کاکه میر و کاکه شیخ

ویژهر: حه مه دی ناغای

کانی باغی پیرانشار

کاکه میر و کاکه شیخ جافن، دوو برابوون، دێیه کی چکۆله یان هه بوو. ئاوده ل گۆرانیتکیش له نیتو مه رگه بیان له خزم و ئامۆزا و برازاکانی خۆی زیزبوو، خوشکیکی هه بوو ئه ویشی سواری پاشکۆی خۆی کرد و هات بوو به نۆکه ری کاکه میر و کاکه شیخان. ئه وانیش زۆریان قه در و حورمه ت ده گرت. گوتیان ئه وه خانه واده یه و

په ناهه نده بووه، زۆریان خوش ده ویست ئاوده ل گۆرانیش یه که پیاو بوو.

به لێ، جا زستانیک به سه رداهات. غولام و کارداریان نه بوو، ئه سپی ئاوده ل گۆرانیش هه ر ده گه ل ئی ئه وان به خیتو ده کرا. رۆژتیک گوتی با بچم بزانه ئه وه ئه سپه چۆن به خیتو ده کری، ئه گه ر چوو هه ر تفاقیان له به رکرابوو به بێ پاککرده وه، به ریبتیان بلتید ببوو بۆ به ری بانی. جا هاته وه به خوشکه که ی گوت: خوشکی بۆ مه زۆر بێ ناموسی و بێ شه رافه تیه، ئیمه به نان و مه تاحی ئه وانه به ری ده چین با غولام و کارداریشیان نه بێ، ئه من ده چم به پیمه ری به ریبتی ئه سپه کان هه لده قه نه وه ئه تۆش بچوو فریتی بده.

به لێ ئاوده ل گۆران به وه شکه ی چوو به ریبتی ئه سپانی هه لقه نده وه و وه لایه کی خست، خوشکیشی نارد ئه گه ر بیریژی. ئه وه خوشکه ی ئاوده ل گۆرانێ حه زی له کاربایه کی ده کرد نیتوی به کره بوو، به کره تووشی بوو گوتی: ئه وه ده چیه کوێ؟ گوتی کاکم ته و به یه ئه سپانی هه لقه نده وه و به منی گوتوو ده بێ بچی فریتی ده ی. به کره ش هیتده ی هه موو دونیا یه ی بێ ناخۆش بوو ئه وه کچه بچیته وێ چونکه بۆ خۆی حه زی لێ ده کرد. جا گوتی ئه گه ر چوو یه وه کن ئاوده ل گۆرانێ کاکت، به گریان و له خۆدان بچۆوه و بگری، لیت ده پرسێ بۆ ده گری؟ به لێ ئه تۆ ده بێ بچی ته ویلانیان بۆ بریتی؟ کاکه میر و کاکه شیخ تیم رستوون و ناموسی منیان بر دووه، جا ئافه رت ملی له سیحرا نا و به وه شکه ی رووی خۆی بریندار کرد و به گریان و له خۆدان هاته وه کن ئاوده ل گۆرانێ کاک، گوتی ئه وه گریانته له چیه، بۆ ده گری؟ گوتی وه للاهی ئه تۆ توێزیم لێ ده که ی ده لته ی ده بێ بچی ته ویلانیان بۆ بریتی، کاکه میر و کاکه شیخ تیم رستوون و ناموسیان بر دووم.

جا گوتی هه یج کهس ئه وه قسه ت لێ نه زانی، ئه وه قسه ئاشکرا بێ زمانته له پشته سه رت ده رتیم. به لێ ئه وه غه ره زه له دلێ ئاوده ل گۆرانێ چه سپ بوو پاش ده دوازه رۆژان هه ستا خوشکی سواری پاشکۆی خۆی کرد به وه ده ستووری پیتی هاتبوو هه ر به وه ده ستووه ی رۆبیه وه بۆ نیتو مه رگه بیان.

کاکه میر و کاکه شیخ بێ نۆکه ر مانه وه، کورپی بیه ژنیکیان کرده نۆکه ر. دایکی دیزه و گۆزی دروست ده کردن بۆیه پیتیان ده گوت برابمی مېره دیزه که ری. ناخر کورپه که ش نیتوی برابم بوو.

ئاوده ل گۆران چۆوه نیتو مه رگه بیان و کهس ئه وه قسه یه ی نه زانیوه، جارێ فه سلتیکي کاکه میر و کاکه شیخ یادی ئاوده ل گۆرانیا ن ده کرد، گوتیان ده چینه نیتو مه رگه بیان و له مالتی لیبی میوان ده بین، ئه گه ر به مالتی دنیا یه ده گه لمان بیته وه ملکه که ی هه موو

دهدینتی و دهبینینهوه (مه‌رگه له ولاتی عیراقیییه) ئەگەر نه‌یه‌ته‌وه‌ش دوو شه‌وانی له مائی دهبین دیدهنی ده‌که‌ین چونکه دهنیو خزم و تاییه‌ی خزیدا بۆی سه‌ربلیندییه. جا به‌و شکله‌ی کاکه‌ میر و کاکه‌ شیخ ده‌گه‌ل برایی میره‌ دیزه‌که‌ری چوونه ماله‌ ئاوده‌ل گۆزانی.

به‌لتی چوون لیبی میوان بوون قه‌در و حورمه‌تیکی چاکی گرتن. خزم و تاییه‌ی خۆی وه‌خپ کرد، ئەو قسه‌ ئاشکرا نه‌بوو هه‌تا ئەو پۆژهی، جا له‌سه‌ر نان خواردنی خزم و تاییه‌ی خۆی حالی کرد، گوئی ئەوانه‌ کاریکی ئاویان ده‌گه‌ل ئیمه‌ کردووه نامووسی مه‌یان بر دووه. له‌سه‌ر نان خواردنی وه‌به‌ر خه‌نجه‌رانیان دان به‌و جۆره‌ی به‌بوختان و به‌بی گوناح و تاوان ئەو دووانه‌ کوژران.

جا ئەستی و به‌غدان خوشکی کاکه‌ میر و کاکه‌ شیخان، ئەوانن دینه‌وه‌ شینگی برای خۆیان ده‌کن. جا ئەو به‌یته‌ له‌وه‌ی را ده‌ست پیده‌کا.

ده‌لتی:

ئهورۆ سه‌رم دیشی دلی منی مال ویرانی ده‌کاته‌وه‌ ژانی
ئەستی ده‌لتی به‌ به‌غدانی:

خوشکی قه‌له‌نده‌ری سه‌رشینی مل به‌کوینی بابان ویرانی

ئەمن ده‌چوومه‌وه‌ دیوانی کاکه‌ میر و کاکه‌ شیخان، ئەوه‌ نه‌ لیبی دی

ده‌نگه‌ ده‌نگی میوان و نه‌ ته‌قه‌ته‌قی فینجان لیکدانی

خوشکی ئەوه‌ ئەمن ده‌چوومه‌وه‌ دیوانی کاکه‌ میر و کاکه‌ شیخان

ئەوه‌ نه‌لبی دی خرمه‌ی ده‌ژیر بیالان و، وه‌ی براله‌ ده‌گه‌ل شه‌قه‌ی ده‌فینجانی

خوشکی ده‌بلا ئەمه‌ بچینه‌وه‌ سه‌ر کۆپه‌له‌ی ده‌رجوان

یه‌کن له‌خمی ده‌ینه‌وه‌ په‌نجه‌ و پانیلان، ئەوی دیکانی

شین که‌ینه‌وه‌ لکی ده‌کۆلوانی، هاوار به‌رین بۆ سولتانی

ئەستامبولی پادشای ۲۴ ده‌وله‌تانه‌، ئەگه‌ر دادیان پرسین

چاکه‌، دهنایه‌کن ده‌که‌ینه‌وه‌ دادی یه‌کن ده‌که‌ینه‌وه‌ فیغانی

خۆ داوینه‌وه‌ بن ئالای ئیرانی.

ئهی له‌و زولمه‌ی له‌مه‌ کراوه‌، کێ دیوبه‌ له‌ ده‌وره‌تی ده‌زه‌مانان

جووته‌ برایانت شه‌قه‌بکیشن له‌سه‌ر سفه‌ری، دهنایه‌ جوومه‌ی

کاشانی ده‌گۆشه‌ی مه‌یدانی

ئهی کاکینه‌ رۆ، هه‌ی بابینه‌ رۆ، چۆکی ده‌رک و دیوانانم، کاکه‌ میر و کاکه‌ شیخ رۆ.

ئەستی بانگ ده‌کا و ده‌لتی:

وه‌ره‌ به‌غدانی خوشکی، خوشکه‌ به‌غدانی کاره‌که‌ری ره‌نگینه‌

ئەمن رۆژان زه‌ینم ده‌داوه‌ کاکه‌ میر و کاکه‌ شیخان، ئەگه‌ر

له‌ یه‌خته‌رخانه‌ی خۆیان ده‌ریانده‌کیشاوه‌ جووتیک جانوله‌ی

ده‌ نۆزینه‌.

به‌سه‌رشانی خۆیان داده‌دانه‌وه‌ که‌ولی غه‌زی و، ئەنگوچک زه‌رینه‌

ئهی رۆ خۆلن وه‌سه‌ر که‌ن خۆلی ده‌به‌کۆیه‌

سه‌لا و قه‌ت که‌سی به‌غدانی نه‌ما له‌ بۆ ماله‌ بابی خۆیه‌

ئەو جییه‌ی ئەگه‌ر کاکه‌ میر و کاکه‌ شیخان لیبان ده‌کرده‌وه‌ شه‌قین و سه‌ترجینو،

شه‌ره‌ گۆیه‌

نارنجیان له‌و سه‌ره‌وه‌سه‌ری مه‌یدانی داده‌نان و هه‌ی براله‌، تفه‌نگ و داویشتنی له‌

گرۆ، ده‌ترسم نامه‌ردی ده‌چه‌لیان و، گووخور بابی ده‌مه‌رگه‌بیان، له‌ به‌غدانی قه‌له‌نده‌ری

بکه‌نه‌وه‌ به‌بیستان و هه‌رامه‌تی به‌په‌مۆیه‌

ئهی کاکینه‌ رۆ، هه‌ی بابینه‌ رۆ، چۆکی ده‌رک و دیوانانم کاکه‌ میر و کاکه‌ شیخ رۆ.

ئەستی بانگ دیلی:

وه‌ره‌ به‌غدانی، خوشکی قه‌له‌نده‌ری، سه‌رشینی، مل به‌کوین و بابان ویرانی

ئەمن سه‌بچه‌ینی بوو هه‌له‌ده‌ستامه‌وه‌ مه‌حه‌لی ده‌چیشتان

ئەوه‌ که‌رویشکی له‌منی ده‌گوت به‌که‌وی، که‌رویشکی له‌منی ده‌گوت به‌که‌وی، ده‌بلی

ئەوه‌ مه‌خایه‌ و گه‌رمه‌لانی باوینه‌ دامینی ده‌کویشتانان، دانینه‌وه‌ گه‌رمه‌لان و شیرین

خه‌وی.

ئەو جووته‌ سواره‌که‌ی ئەگه‌ر ئەمن و تۆیان لێ ده‌ترساین ئەورۆکه‌ دوو رۆژه‌ رانی

رکیتی و سمیلی ده‌نیوه‌ روویان وه‌بن بارستی ده‌گلی ده‌که‌وی ئەی کاکینه‌ رۆ، هه‌ی

بابینه‌ رۆ، چۆکی ده‌رک و دیوانانم کاکه‌ میر و کاکه‌ شیخ رۆ.

ئەستی بانگ دێلێ:

دەلێ وە بەرەڵە چەندم پێ گوتن ئەگەر لە مەرگەبیا میوان دەبن وەرە بەشقی خودای
قەت لامەدەنەو، مائە ناو دەل گۆرانی. ئەو بە شتیو و، دەکوژنەو بەر خۆلە دەبەرمۆ،
لە بۆ نیوژۆژانە و شەک بەرانی

بەلان فیعلی وان گەلێ خەراتن لە فیعلی دەشەیتانی

هەر تەماعی دەکەنەو دەسەری میوانی

دە یارەبی مەرگەبیان هەر واین و هەر وایان بەسەری

پسقیان بچیتە سەر پشتی کەری، وەکو کاکە میر و کاکە شێخیان دەدانەو
بەرمەودای خەنجەری

لە پاش کاکە میر و کاکە شێخان هە لەبابی منت کەوی برایی میرە دیزە کەری

ئەگەر بەردەرکە لە مەرگەبیان دەگرت بەتۆلە کاکە میر و کاکە شێخان هەژدە
ئاغای مەرگەبیانی دەدانەو بەرمەودای خەنجەری

وەی نەعلەت لەبابی ئەوان وەستایان وەستاکاران ئەو چوونگو سێ بزماران نادەن لە
گوێ خەنجەری بۆ پۆژی لێ قەومانێ

ئەو هیمدادی نیبە زوو لە جەلغە دیتەو دەری، ئەویشیان وەکو کاکە میر و کاکە
شێخان لەدیوانی مەرگەبیان بەکەلاکی دیناوە دەری

ئە کاکە میر چەند سوارێکی مەرد و پەند و قەلاشی

بەرەڵە ئەگەر دەت بردینە سەر دووکانی تاجری، ئەمە رازی نەدەبووین نە بە ئەتەسی
نە بە قوماشی

وەی سەلاو قەت کەسی بەغدانی نەما لەپاش کاکە میر و کاکە شێخان هیچ کەس
پانگەری نە بەکلفەتی نە بەقەرەواشی

هە کاکینەرۆ، هە براینەرۆ، چۆکی دەرک و دیوانانم کاکە میر و کاکە شێخ رۆ.*

***

* لەشەرەفنامەدا دەلێ: کاکە میر و کاکە شێخ دەچوون بەغدا بە بۆلای سولتان
سەلیمی، عەسر نوێژیان دەکرد مەرگەبی هاتن دەنوێژیدا کوشتیان.

بەیتی خەج و سیامەند

وێژەر: حەمەدی ئاغای

کانێ باغی پیرانشار

بابی خەج و سیامەندی برابوون، بابی سیامەندی براگەرە بوو هەر ئەو تاقە کورەشی
هەبوو. بابی خەجیش چوار کور و ئەو تاقە کچە هەبوو، گوتی کاکم هەر ئەو تاقە
کورە هەیه و زۆریشی خۆش دەوی ئەمنیش ئەو خەجیم داو بەسیامەندی. ئەگەر مرد
ئێ گلیه و ئەگەریش ژیا ئی سیامەندی. لە هەموو عالەمی مەنشور بوو کە ئەو خەج
دراو بە سیامەندی. کەتنی پۆژگار وایکرد بابی هەردوو لایان مرد، خەج و
سیامەندی پیکەو هەواڵ شوان بوون وەک «کاکە مەم» و «خاتوزین» و «لەیلو
مەجروومان» یەکتریان خۆش دەویست. براکانی خەجی لە سیامەندی جوێ بوونەو،
هەرچی سیامەند بوو فەقیر و دەست تەنگ و دەدرکەوت هەرچی بەرە بابی خەجیش بوو
دەولەمەند و گومرا دەدرکەوتن. سەبارەت بەخەجیش گوتیان بابم داویەتی ئیسمە
نایدین، سیامەند بۆدی نایب بییتە خزمان. لێی پەشیمان بوونەو هەتا ئەو پێیان
گوت پیمان خۆش نیبە کە دەگەلمان لە ناوهدانی دابن. جا خەج و سیامەند یەکتریان
زۆر خۆش دەویست، بەهەلگرتنێ نەبا چارەیان نەدەهات. جا عیلی ئیراقی کە دیتە ئەو
سپی ریزی خەیلانیان، ئەوانە ئەو دەولەمەندیو چادری هەلەدا، ئەو کە
فەقیریش با کەپر و مەپری دەکرد. خەجی لەو پرا هەلگرت و هینای بۆ سپیان.

جا ئەو هەش بەیتە کەبەتی:

ئەو پۆ بەهەرە، بەهەرە و لە دلی هەموو کەس شادییە

ئە خودا هوار، لەدلی خەجی قەلەندەر و بابان ویران نەبێ تەنگانە و پۆژپەش و
گرێ گرتییه.

سیامەند دەلێ:

خەجی مەجالم ئەو لەتی هاتە فەسلی بەهاران راوم لەکوێ پێ خۆشە لە سەری سپی
رێژی، لەو بەرەوبەر و لە لانزاران

خەجی دەلێ:

سیامەندە مەجالت ئەگەر پێ خۆش دەگەل بەهاری مەسەحەت وایە ئەمە دەست
بگرین و بچینەو سپیان بەقوری گیراوی، حاشارگە لێ هەلگرتن و، گەلێک بەمە

دوژمنه، دهبلتی به سه رمدا شوړكاتوه سیبهه ری ده ئیواری

خه جی دهلتی:

پوژم ئه وهلتی دههاته وه مه حه لی دهچیشته نگاوئ

زهینی خوّم ددها رپهغه سپیانئ به قورئ گیراوئ

ئوه كه لئ دهكه له كتیویان، دپته خوار به بیانووی سه رئاوئ

سمكولتی دهكهن له هه ردی دهپسیتان سه ری سوپسنتی هه لالتی، به بیوون و گیابه ند و خاوئ، سیامه ند، ئه گه ر ئه من په نجه م دهكوشی هه لئمه ستاندى له شیرین خه وئ ره بی بپمزه رت بی نه مزانی رهدلت دهكه وئ غه ره ز دهگه ل نه كاوئ

چهنده م دهگوت ئاموژا، راوی كتیویان په سه ند نیبه سیامه ند به شقی خودای ئه من گوشت نیچیرم له تو هه رئاوئ

تهقه له تفهنگی دههات و دهیدا له كه لئ

له هه مان زوړدارترین دهستی ددها كیردئ، ئه گه ر سه ری لهقه لای به دهه نئ بكا ته وه

ئوه به لكو خه جی قه له ندهر و بابان ویران لئ بكا ته وه، خه زا، پیرۆزه ی ده راوئ.

وهی بهر كه سه ر نه بی سه ر هه لده وه شپینئ، سیامه ندی هه لده داشت له رپهغه ی سپیانئ، به سه ر په لی داره به نئ، فستقی، سه ره و ژیر ده بووه به په لی ددهار بناوئ هه ی مه ناله گوپ غه ربیه مه ناله

خپیر له جوانی خوژت نه دیوی سیامه نده مه ناله ئه و کاری خودایه به به نده ی نابئ به تاله.

سیامه ند دهلتی:

ئوه خه جی ئه تو مه گری هه تا ئه من نه نالم، چ بکه م هینده ی له برینی خوّم ده نالم خه جی، ئه من دوو به شی له به گریانی تو هه ر بی حالم.

خه جی دهلتی:

سه ری سپیانئ له من به داره ئاموژا، هه ر به دار به لالوكه

ته ماشای به ختی منی قه له ندهر و بابان ویران، زیده له راوچی ده خه لکی سیامه نده، ده بووه به په لی ددهاری، خه جی دهماوه، نو بوو كه.

سه ری سپیانئ له من به داره ئاموژا، هه ر به داره سیوه، ته ماشای به ختی منی

قه له ندهر و بابان ویران.

زیده له راوچی له راوچی ده خه لکی سیامه ند ده بووه به په لی ددهاری

خه جی دهماوه به رپه فیقی جند و دتیوان، هه ر قورپیتوه

هه ی مه ناله گوپ غه ربیه مه ناله، سیامه ند دووری دهستم ویت رانگا ئه وه کاری خودایه به به نده ی نابئ به تاله.

سیامه ند دهلتی:

خه جی ئه تو مه گری، هه تا ئه من نه نالم،

چ بکه م خودا نهیده دا فرسه تم، پیتغه مبه ر دهگه ل یه قبالم

كه لئ دهكه له كتیویان، ئه وه له من بوون به حاکم په لی ددهاری له من بوونه وه به زالم

دهنا ده بوو ئه من بیم به سه ردار و خه جی ئه تو هه ر به حه لالم.

سیامه ند دهلتی:

خه جی چیکه م سه د خوژگه م به نه خویش و سه ر ئیش و، بریندار و دهرده داری ده خه لکی كا، ئه گه ر حه كیمیان بو به كرئ دهگرن چ بکه می چ به زوری، سه ربان له سه ر كوژی خو شه ویستی خو یانه، به زاریانه وه ده كرئ جامولكه جامولكه ی دهنائوئ

زوړ شوکور به قه زاو قه ده ری خودای، ئه من له پیتشیشم سه ر ده بزیتون په لی ددهار بناوئ،

دهباغه لئمه دا راوه ستاوه گو میلکه ی ده خویناوی

خه جی تو خولا له تو وه سیهت بی ئه گه ر مردم، گوپ و گوپخانه م باوئ قوچی قه زه نئ، موئلی به رانان، سپی ریزی غه یلانیان ده بی به بووکی ده وه له مه ندان، ئه گه ر هاتی بو شایبه و گه ری دیلانی،

وه ره پیتلاقیکم به سه رینی داده، تو خولا که ی چ مردنم لئ نیبه

دهبلتی قه بری سیامه نده گوپ غه ربیه که ی من ئه وه تانئ هه ناسه ی ماشوقان گه لئ گرانه، چین چین دپته ده ری له قه بری بلیند ده بی بو ته شقی ده ئاسمانئ.

خه جی دهلتی:

چۆمه که ی زتیبه بادینان دیتو له من ددهاته وه گیتوه

ئمه هپج بی عه مری خودامان نه کردبوو دهگه ل سیامه ندئ خو دستن هه ر به ده ست

خه جی رووی دهكردوه قبیلهی و، له سه ره وهی هه وره و له به وهی سامالی
داخوا دو عای چ ناموسلمانیککی بوو له و جووته ناشقانه گیربووه سیامه ند به پهل
ده دارتیه ده نالی.

سیامه ند ده لئ:

خه جی مه جالم ئه وه لیها ته فه سلئ ئیوارئ

کاکت ئه وه هاتن له به ریان بیار پیوه

بلئ براله به شقی خودای، ناموزای خوتانه، نه بادا شپرزه ترم که ن و، به لکو
به ئه سپاییم بیته خوارئ.

خه جی ده لئ:

هه ک کو ئینی سیامالانم ده به ر بو سیامه ند، ئه وه ده غیره ت و جورئه تی مندا نییه، چار
و قودره تم نه ماوه، له جیی تو را خۆم هه لده دتیرمه خوارئ

سه ری سیپانی له من به داره ناموزا هه ر به تاته.

خالی روانیت وه ک تاق شایی و په ناباته

نامیزت بگروه سیامه ند، خه جیت بو هاته.

***

بهیتی سه یده وان

ویژه ر: هه مه دی ئاغای

کانئ باغی پیرانشار

سه یده وان و مه لکه وان و نیچیره وان برابوون باوکیان ناوی عه بدولعه زیز بوو، داسنی
بوو چاویکیشی کو ئیر بوو. هه رچه نده کورد بوو به لام کافر و خودانه ناس بوو. سئ بووکی
خواستبوون له حیلی بادین ئاغای. پرسی به موسلمانان کرد گوئی: کو پینه ده نایین و
مه زه بی نگۆدا چۆنه؟ ئه من سه بیئئ له ته واوی داسنیانم گپراوه ته وه، سئ له شکران
به ری ده که م، سئ داوه تانیئ ساز ده که م، به یه ک روژ هه مووی جیبه جئ ده که م. گوئیان
وه للاهی ئه وه غه رییه و گومراهیه، ده نایین و مه زه بی مه دا، ئه وه په سه ند نییه. گوئی
ئه نگۆ بی ئاقلن، جا ئه من چ موحتاجیم به خودایه، هه تمه ن هه ر ده یکه م ئه گه ر خودا

توانی جله وگیری کاری منی کرد ده زانم وایه دنا خودا چکاری به خه لکی داوه. ئاوا
غه ره و گومرا و خودانه ناس بوو. جا بزانی له سه ر ئه و خودانه ناسیه ی را خودا چۆنی خۆ
بی ده ناسینئ و چی به سه ردئ!

وه ختیکی ئه و له شکرانه ی به ری کرد بو سئ بووکان و ئه و داوه تانه ی سازکرد، له به ر
مه غرووری خۆیان هیچیان ناگیان له هیج نه بوو، دوو کو ری چو بوونه وه راوی سه یده وان
و مه لکه وان، نیچیره وانیش له مانی بوو. به لئ، جا تفهنگی هاویشته پیلئ، گوئی
هه تا بووک دئ ده چمه شاخی هه یوانیکیش ده کوژم و وه رزی خۆشم به سه ر ده به م.

رۆبی گه یشته داوینی کیوی، بووکی نیچیره وانئ گه یشته هه ساری، ئه و کو ری دلئ
تو ئی و مرد. خه به ریان دا به وه ره بگه رتیه کو ری نیو ئجیت په ردو گیر بوو له بال بووکی
نه هاته ده ری، گوئی قه یدئ ناکا تو خوداکه ی خزمینه ده نگئ مه که ن با ده سنی داوه تی
به رنه بی دلئ کیژ و کو رانم لئ ده میتئ. جا چو له شاخی له بازی هه یوانانی ده روانئ،
کو ره کانی خۆی بوون وه بزانی هه یوانن هه رکی کوشتن. جا به سه رهاتی ته واوی به یتی
سه یده وانئ، عه بدولعه زیز بو خۆی گو توویه تی.

جا ده لئ:

ئه ورۆکه سه رم دیشئ دلئ عه بدولعه زیزه کو ره ی داسنی له من ده کا، بی، نه بی نئ
به لام ئه من ده مگوت مه سله هه ت وایه ئه گه ر باب به رۆژتکی سئ بووکان له بو کو رانی
بیئئ

نه مزانی ته قدیری خودای ته گبیری عه بدی به تال ده کات و هیلانه ی له عه بدولعه زیزی
مالو ئیران ده شیوینئ

تو خولا که ی ئه و که سانه ی ئه گه ر خوداشوناسن خه ونیکم دیوه ده ترسم خولا وه ندی
میری مه زن پاشای که ره می ئه گه ر موسیبه تیکی گه وره م به سه ر بیئئ

له من وابوو ناخری به هارییه ده گه رام له کیله گی ده کو ئیستانان قه ت وه گیریم
نه ده که وت، قولیک گیا به شی باقه بیئئ

چبکه م که سی زۆریه ن نییه، ئه گه ر داخولا مه ر و مال و میتگه ل و چادر و چیغی
عه بدولعه زیزه کو ره ی داسنی له کو ئیستانان به بی ساحه بی ده میتئ.

رۆله ده به ر قافلئ و بازرگانت مر م، ئه گه ر به ریت ده کرد بو ولاتی گه رمیتئ

ئه و پارچه و ئه تلئس و کیمخوا ی بو جلی ده زگیرانی خۆی دینئ

ئەمن دەگەیمە دامینی کێسوی مەقلوبی ئەگەر جوابیان بۆ دەهینام دەهنگوت
عەبدولعەزیز، مالتویران وەرە بگەرێتو کور نیتو جیت پەردوگێر بوو لە بال بووکی نەهاتە
دەری

دەمگوت توخولاکە ی خزمینە، دەنگی مەکن با دەستی داوەتێ بەر نەبیت و دلی کێژ
و کورانم لی دەمینی

ئەو پۆکە بەهاریکم گەبوەتێ، پۆلە چ بەهاره

سەرم دیشی دلی عەبدولعەزیزە کۆرە داسنی چەند لە ئیشە چەندی لەژانە چەندی
لەغروورە

ئەمن زەینم دەداوێ کیلەگی دەکوستانان سوور دەبوون سوورە گول و، هەلالە و
بەیبوون دەپشکووتن شەش پەر و شلیرە

ئەگەر دەستم دەداوێ تەنگی و رووم دەکرده چبای مەغلوبی

داسنیان زەینیکە خۆم دەدا بازی دەکێویان دەدا کە، لڤکە ی سەیدەوانی لە پەلی
بەردی با رای دەژینی لیم وایە پدینی نیریە بەله.

وہی چاوی جاسوسیت کویر بی و دەستی پەلاپیتکەت شکێ تەقە لە تەنگی دەهات
ئەو پۆکە بەهاریکم گەبوەتێ پۆلە سەیدەوان چ بەهاره، سەرم دیشی دلی
عەبدولعەزیزە کۆرە داسنی چەندی لە ئیشە و چەندی لە ژانە، وە ی خودایە چەندی لە
من هالۆزە

ئەمن زەینم دەداوێ کیلەگی دەکوستانان سوور دەبوو سوورە گول و هەلالە و بەیبوون،
دەپشکووتن گولە نەوورۆزە

ئەگەر دەستم دەداوێ تەنگی و رووم دەکرده چبای مەغلوبی

داسنیان زەینیکە خۆم دەدا بازی دەکێویان کاکۆلی مەلکەوانی لە پەلی بەردی با،
رایدەژینی لەمنایه، پدینی نیدیە بەله بۆزە

وہی چاوی جاسوسیت کویر بی دەستی پەلاپیتکەت شکێ تەقە لە تەنگی دەهات و
کور لەوی دەخوینیدا دەگەوزا.

ئەستیریک هەلدی بەری بەیانی،

وہی سەلا لە عەبدولعەزیزە کۆرەکی بابی سەیدەوانی

ئاوی کوستانان دینە خوار، پۆلە بەتوندی، هەر بەتیزی هەلدەپێژنە بن سوورە گولی

دەسەر بەگژنیژی

توخولاکە ی خزمینە وەرن پوجم کەن، کێ دیویە لە دەورەتی دەزەمانان، لەسەر سێ
کورپان را بووک بچنەو مالتی دەبابان

بەتارای سوور و هەر بەکیژی

ئە ی پۆلە پۆ، لەسەر پۆیان ئەمن لە دەروونم دینە دەری بلتیسە و بۆسۆبە

نازانم ئەو نەندە بەدەختی منە سەیدەوان، نەنەدامەتی تۆبە شەرت بی لە پاش
سەیدەوان و نیتچیرەوان و مەلکەوانان لە خۆم حەرام کەمەوہ راوی دەتەنگی دەگەلی
نیریە دەبەله بۆزە

چیدیکە دەگەل قەومی داسنیان دانەنیشم و دەگەلیان نەکەم جیژنە پیرۆزە.

***

بەیتی لەشکری

ویژەر: حەمەدی ئاغای

کانێ باغی پیرانشار

سولەیمان خان حاکمی نازەریایجان بوو لەو «قەلات ماران» ی بوو کە دەکەوینە
نیوان قارنج و نەغەدە و گەلوانی. ئەو ی پیتی دەلین لەشکری، لەشکری نەبوو. ئەو
کابرایەکی قەرەبوو کە ناوی مەحمود بوو، مەحمود هێچی نەبوو خەلکەکە پەلە
شکارتیکیان بۆ کردبوو، شکارتەکە ی درۆو کە دوو سێ گیشۆکە بوو لەوتی دانا. جا
گوتی ئەمن ئەگەر ئەمان داوای گێرە بەکم کەس گاکیرەم ناداتی پینی گێرەکم،
وہللاھی وا چاکە بریک وردەوالہی بکرم بچمە نیو خیتلی سەران، وردەوالہکە ی بفرۆشم
هەتا دیمەوہ خەلک گێرەو مێرە ی تەواو دەکەن و ئەودەمی دوو سێ ولاغان پەیدا دەکەم
بۆ گێرە ی (خیتلی سەران لای سپی ریزی خەیلانیانە).

بەلێ جا ئەو کابرایە کە نیوی مەحمودە خوانچیتکی وردەوالہ و شپەرە برە کپی و
رۆپی بۆ نیو عیتلی دەتیراقتی و لەوی لەمەدیانی میوان بوو. مەدیانی سەرۆکی
ھۆزیک بوو کە ھەزار مالتیک دەبوون، کچیککی ھەبوو نیوی مێری بوو دەلی جوانی وا
لە کورە ی عەرزیدا نەبوو. لەبەر چارەڕەشیان مەحمودی بیتچارە ناشقی مێری دەبی.
بەلێ دەردی عیشق زۆر گرانە ئەویش چارە ی ئەما رووی خۆی ھەلاویشتوو داوای مێری
دەکا.

مه‌دیان پیاویکی به‌روحم و زانا بووه، وه‌سه‌رخوی نه‌هیناوه و تووره نه‌بووه. له‌دلی خۆیدا گوتی: غه‌ریبه با دلی نه‌یه‌شی، په‌لپیکی وای پی ده‌گرم پیتی جیبه‌جی نه‌بی و وازی لی بیینی.

جا گوتی کاکه گیان ئیستا ئه‌وه وه‌ختی نوخشانه ئه‌گه‌ر ئه‌تۆ ده‌ باری ئیسترانم گه‌نم بۆ بیینی به‌ئیستر و جه‌وال و گوریس و هه‌موو شتیکه‌وه ته‌سلیمم که‌ی منیش میتریت ده‌ده‌می. به‌لام مه‌حموود که‌ زۆر هه‌ژار و نه‌داربوو دلی پر بوو له‌ خه‌م و که‌سه‌ر، ورده‌واله‌ی پی نه‌فرۆشرا و به‌نائومییدی گه‌رایه‌وه بۆ ئاوییه‌که‌ی خۆی. دوو گیشۆلکه‌ گه‌مه‌که‌ی له‌سه‌ر جیمه‌نیکێ بلاوکرده‌وه. پیره‌ دایکیکی بوو ئه‌ویشی ده‌گه‌ل چوار بزنان ده‌گیره‌ی کرد، له‌ حالیکه‌ که‌ دایکی کردبووه‌بئه‌ و هه‌لی ده‌سووراندن به‌ین به‌ین قامی ده‌گوتن و به‌ین به‌ینیش و ده‌گریا کافری پی موسولمان ده‌بوو. سوله‌یمان خانیش له‌و ده‌مه‌یدا پاژده‌ بیست سواری ساز کردبوون بچنه‌ راوی، جا بۆ خۆشی له‌سه‌ر راوی بوو گوتی کورپنه‌ راوی دامه‌زرتین، ده‌عبا ئه‌گه‌ر هات بۆ من دئ.

نۆکه‌ران ئه‌گه‌ر چاویان به‌گیره‌ی مه‌حموودی که‌وت قه‌تبان شتی و نه‌دیوو، ده‌ستیان هه‌لته‌کاند سوله‌یمان خان وه‌یزانی ئه‌وه ته‌مالی که‌روپشکیان دیوه‌ته‌وه. هات گوتی چیبه‌؟ گوتیان ئاغا راوی چی، ئه‌وه‌تا راو، که‌س راوی وای نه‌دیوه. که‌ سوله‌یمان خان لپی پروانی شتی وای قه‌ت نه‌دیوو، زۆری پی سه‌یر بوو. چو بۆ لای و لپی پرسی: کورپه‌ ئه‌و پیریتنه‌ چته‌؟ گوتی وه‌للا دایکه‌مه‌. گوتی ئه‌دی ئه‌و بزانه‌ت بۆ ده‌گیره‌ی کردوو کئ گیره‌ی به‌بزنی ده‌کا، ئه‌و قامه‌ خۆش خۆشانه‌ بۆچ ده‌لیی و به‌ین به‌ینیش له‌گه‌لی ده‌گری؟

گوتی سوله‌یمان خان، راستی پزگاری له‌دوايه، ئه‌من له‌ مه‌دیانی میوان بووم کچیکێ هه‌یه‌ جوانی و له‌ کورده‌ی عه‌زیدا نییه، قه‌ولی پێداوم به‌ئه‌جه‌لی شه‌ش رۆژی دیکه‌ ئه‌گه‌ر باری ده‌ ئیسترانی گه‌نم بۆ به‌رم و میتریم داتن. ئیستاش ئه‌گه‌ر ئه‌و قامه‌ خۆشانه‌ ده‌لیم له‌خۆشی میتریه، ئه‌گه‌ر ده‌شگریم له‌به‌ر ئه‌وه‌یه که‌ هه‌رگیز باری دوو ئیسترانم نابێ ولاغتیکیشم نییه‌ ئه‌گه‌ر لپی نيم، قه‌قیر و ده‌ست ته‌نگم.

سوله‌یمان خان زۆری به‌زه‌یی پێداهات، گیره‌که‌ی پی به‌ره‌للا کرد هاته‌وه له‌ عه‌مباری خۆی ده‌ باری ئیسترانی گه‌نم بۆ داگرت و پیاوی په‌گه‌ل خستن. گوتی بچن ئه‌و بارانه‌ ته‌سلیمی مه‌دیانی بکه‌ن بئ گومان گالته‌ی به‌و کابرایه‌ی کردوو، ئه‌و کورپه‌ش چونکه‌ ئی ئه‌و ولاته‌یه و له‌ژێر حوکمی من دایه‌ مه‌دیان وه‌ک گالته‌ی به‌من کردی وایه، جا ئه‌گه‌ر میتریی دابنی ئه‌وه‌ چاکه‌، ئه‌گه‌ریش نه‌بدانی ئه‌وه‌ی پێتانه‌ به‌جیبی بیلن و

بگه‌رپنه‌وه جا من بۆ خۆم ده‌زانم ده‌گه‌ل مه‌دیانی چ ده‌که‌م.

به‌لنی کاتێ پیاوه‌کانی سوله‌یمان خانێ چوونه‌ لای مه‌دیانی و ئه‌و بارانه‌یان ته‌سلیم به‌مه‌دیانی کرد و داخواری میترییان بۆ مه‌حموودی کرد، مه‌دیانی گوتی بابه‌ ئه‌من گالته‌یکم کردوو به‌بۆشه‌م وای پی گوتوو ده‌مزانی له‌توانایدا نییه‌ و پیم وایو به‌مجۆره‌ وازی لی دینی، گوتم غه‌ریبه‌ و میوانه‌ با دلی نه‌بیینی. ئیستاش کچیکه‌ی بانگ که‌ن ئه‌گه‌ر میتردی پیکرد ئه‌وا ده‌گه‌ل خۆتانی به‌رن.

کاتێ کچه‌که‌یان بانگ کرد و پێیان گوت، قوری دونه‌یايه‌ی وه‌سه‌ری خۆی ده‌کرد و ده‌یگوت میتردی پی ناکه‌م. پیاوه‌کانیش به‌پیتی فه‌رمانی سوله‌یمان خانێ هه‌ر چی پێیان بوو له‌وئ به‌جیبیان هه‌بشت و نه‌یان هه‌یناوه، چوونه‌وه‌ حال و مه‌سه‌له‌یان بۆ سوله‌یمان خانێ گه‌راوه.

ئینجا سوله‌یمان خان له‌شکری بۆسه‌ر مه‌دیانی ده‌نگ دا و ده‌گه‌لی به‌شه‌ره‌هات، مه‌دیانی له‌و شه‌ره‌یدا تئ شکاند و عیلی مه‌دیانی له‌وئ راڤا بۆ ده‌شتی و میتریی لی نه‌ستاندن و هه‌ینای تا له‌ مه‌حموودی ماره‌ بکا.

قازی و ئومه‌نای وه‌کو کردن، گوتی حالیکه‌ی وایه‌ هه‌ر چونیکی ماره‌ی دئ لپی ماره‌که‌ن، کچه‌ش قوری دونه‌یايه‌ی وه‌سه‌ری خۆی ده‌کرد و رووی خۆی ده‌رپی و میتردی پی نه‌ده‌کرد. گوتیان ئاغا ئه‌وه به‌مه‌ ماره‌ ناکرئ، شه‌ریعه‌تی ئیسلامی ئه‌وه قه‌بوول ناکا، ژن رازی نه‌بێ ماره‌یی نایه‌. سوله‌یمان خان گوتی: کورم مه‌حموود ئه‌وه حاله‌ که‌وايه، ئیستاش ئه‌من ئه‌و کچه‌م نه‌ستاندوو و هه‌یناومه‌ مادام که‌ ئاماده‌ نییه‌ میتر به‌ تو بکا ئه‌من ژنیکی دیکه‌ بۆ تۆ دینم، سه‌روه‌ت و مالیکي زۆریشت ده‌ده‌می و ده‌ته‌کم به‌سه‌ره‌شکری خۆشم. ئه‌ویش قه‌بوولی ده‌کات و له‌قه‌بی ده‌بیته‌ له‌شکری و ژنیکی دیکه‌ی بۆ دینی سه‌روه‌ت و مالیکي زۆریشی ده‌دات و میتریی مه‌دیانییش له‌ خۆی ماره‌ ده‌کات.

رۆمیان واته‌ تورکانی عوسمانی، سوله‌یمان خانیا زۆر خۆش ده‌ویست هه‌فته‌ی چه‌لنک دوو چه‌لی له‌ دوو ده‌هاتن و داوه‌تیاان ده‌کرد.

سه‌فه‌رێکی کاغه‌زیان لی نووسی و پیاویکیان به‌شویندا نارد به‌لام سوله‌یمان خان زۆر نه‌خۆش بوو نه‌یتوانی ئه‌گه‌ر بچێ، کاغه‌زیکی نووسی و گوتی له‌شکری (مه‌حموود) ئه‌تۆ ئه‌و کاغه‌زه‌ی به‌ره‌ بیده به‌تورکان (رۆمیان) ئه‌من نه‌خۆشم و ئه‌وان عوزرم لی قه‌بوول ده‌که‌ن. غایه‌تی ئه‌گه‌ر چاک به‌وه‌ به‌بێ له‌دووناردن ده‌چم. له‌شکری ئه‌و

کاغزه‌ی برد و دای به‌تورکان، ئەوانیش کاغزه‌که‌یان خوینده‌وه و عوزریان لێ قه‌بوول کرد. زۆریان سوله‌یمان خان خۆش ده‌ویست و زۆریان پرسیار له‌ حالێ کرد، له‌شکریش لاقی له‌سه‌ر لاق دانا و گوتی ئا‌غایان نازانم بۆچ هه‌ینده‌وه مولا‌قات ده‌گه‌ل سوله‌یمان خانیه‌؟ گوتیان پیاوی مه‌یدانییه‌ و شتیکی گوتی له‌سه‌ری سووره و ده‌یکا. چهند ساله‌ که‌ حاکمی ئەو نازهرایجان‌ه‌یه ئیختیلاف نه‌ ده‌نیو ئەو دیویدا و نه‌ ده‌ دیویدا په‌یدا نه‌بووه، جا پیاوی وامان خۆش ده‌ویت چونکه‌ وه‌عه‌ده‌ به‌وه‌فای خۆی ده‌کا. له‌شکری ئەسته‌وی به‌لاوه‌ نا، چی نه‌گوت به‌لام پرسیاره‌کانی هه‌ستی دوو دلێ تورکه‌کانی بزواندیوو. گوتیان بۆ ئەسته‌وت به‌لاوه‌ ده‌نیی؟ گوتی وه‌للاهی ئەنگۆ وای لێ حالین و ئەمنیش ئەگه‌ر ده‌بێتیم زمانم ده‌سووتی و، ئەگه‌ر نایبیم ده‌روونم ده‌سووتی، دنا سوله‌یمان خان ده‌گه‌ل ئیوه‌ غه‌یانه‌ ده‌رفه‌تی وه‌گیره‌وه‌ بۆ کوشتنی ده‌سه‌رتانه‌وه‌ ناچ.

گوتیان ئەوه‌ درۆیه، ئەمه‌ هه‌یج خه‌راپه‌مان ده‌گه‌ل نه‌کردوه‌ و ئەویش هه‌رگیز خه‌راپه‌ی بۆ مه‌ نه‌بووه. مه‌حمود وه‌لامی دانه‌وه‌ گوتی: ئەمن شتیکی بۆ ده‌لیم ئەگه‌ر قسه‌که‌ی من راست بوو ئەوه‌ چاکه‌، ئەگه‌ریش راست نه‌بوو ئەوا پیللی من نه‌زی ئیوه‌ بێ و له‌ سیداره‌م ده‌ن. گوتیان بیلێ بزانی چیه‌. گوتی دیاره‌ هه‌ر سه‌فه‌ریکی هاتۆته‌ نیتوان چهند سواری ده‌گه‌ل بووه‌ و هه‌موو جارێ به‌ چه‌ک و ئەسه‌له‌ه‌وه‌ هاتوو، ئەو چه‌له‌ که‌ به‌ چه‌ک و ئەسه‌له‌ه‌وه‌ نایه‌. به‌لکو خه‌نجهر و ده‌مانچان له‌ بنه‌وه‌ له‌ خۆی ده‌به‌سته‌ی بۆ ده‌رفه‌تی خۆی و مه‌به‌ستی خۆی و قه‌ولبشی داوه‌ بێت، ئیوه‌ ته‌فتیشی بکه‌ن ئەگه‌ر به‌و شکه‌لی بوو ئەوه‌ دیاره‌ ئەمن راست ده‌که‌م، ئەگه‌ر واش نه‌بوو ئەوه‌ ناشکرایه‌ که‌ من درۆم ده‌گه‌ل کردوون و له‌ سیداره‌م بده‌ن.

به‌و چه‌شنه‌ له‌شکری واته‌ مه‌حمود تۆوی شک و دوودلێ له‌ دلێ ئەواندا بلا‌وکرده‌وه‌ گه‌راپه‌وه‌ لای سوله‌یمان خانی. ماوه‌یه‌کی بێ چوو هه‌تا سوله‌یمان خان له‌ نه‌خۆشیه‌که‌ی چاک بووه‌ و به‌پیلێ به‌لێنیکێ که‌ دابووی ویستی برۆا بۆ لای تورکان. جا ده‌ستووری به‌له‌شکری دا و گوتی ولاغان خاوین که‌وه‌ ئەمه‌ ده‌بی بچینه‌وه‌ نیتو تورکان. له‌شکری گوتی ئا‌غا مه‌چۆ، پیاوی چا به‌. گوتی ئاخ‌ر ئەمن به‌لێنم پینداون و به‌وه‌عه‌دی خۆم ده‌بین وه‌فا بکه‌م، ده‌بی بچم. مه‌حمود گوتی: ئا‌غا مه‌چۆ، ئەمن ده‌گه‌لت نایه‌م به‌زات و سیفه‌تی خودای ئەتۆ له‌و سه‌فه‌ره‌ی ناگه‌رتیه‌وه‌.

گوتی بۆچ؟ گوتی تورکان ده‌گه‌ل تۆ غه‌یانن، ده‌تکوژن. سوله‌یمان خان گوتی: نه‌خه‌یر ئەوه‌ درۆیه، ئەمن وه‌ک ناوی ره‌وان عه‌مه‌لی خۆم له‌به‌رچاوه‌، چلۆن رۆمیان ئەمن ده‌کوژن؟! قه‌تم خه‌راپه‌ ده‌گه‌ل وان نه‌کردوه‌، ئەوانیش خه‌راپه‌ی ده‌گه‌ل من ناکه‌ن، نا

ئوه‌ درۆیه. جا گوتی ئا‌غا ئەمن ده‌گه‌لت نایه‌م به‌زاتی خولای ئەتۆ له‌و سه‌فه‌ره‌ی نایه‌وه‌. غایه‌تی ئەمن نه‌سیحه‌تیکت ده‌که‌م، ئەگه‌ر قازانجی لێ نه‌که‌ی زه‌رده‌ی لێ ناکه‌ی. گوتی چیه‌؟ گوتی خه‌نجهر و ده‌مانچه‌ی له‌بنه‌وه‌ له‌ خۆت به‌سته‌ ئەگه‌ر ده‌ستدریژیان بۆ کردی ئەوه‌ هه‌ر نه‌بی دوو نه‌فه‌ران وه‌پیشه‌ خۆت ده‌خه‌ی و بێ نام و نه‌نگ نامینتیه‌وه‌، ئەگه‌ر ده‌ستدریژیان بۆ کردی خه‌نجهریک یان ده‌مانچیک له‌بنه‌وه‌ له‌ خۆت به‌سته‌ چ زه‌ردیکێ ده‌که‌ی؟ کوره‌ وه‌للاهی ئەتۆ له‌و سه‌فه‌ره‌ی نایه‌وه‌ ده‌تکوژن. به‌مجۆره‌ ئەو شکه‌شی له‌ دلێ ویدا قایم کرد، جا کاتێ سوله‌یمان خان چوو بۆ نیتو تورکه‌کان، زۆر به‌گه‌رمی پیتسوزیان لێکرد و زۆریان پیتسوزی کرد، زۆریان بێ خۆش بوو و به‌خه‌یره‌تتیا‌ن کرد. سه‌سه‌ره‌کی و به‌رواله‌ت ده‌گه‌ل یان گوزهراند به‌لام ئەوان پیتسه‌کی به‌پیلێ قسه‌کانی مه‌حمودی لێی به‌شک بوون، که‌ ته‌فتیشیان کرد دیتیان خه‌نجهر و ده‌مانچه‌ی له‌بنه‌وه‌ له‌ خۆی به‌سته‌وه‌. گوتیان سوله‌یمان خان، کاتێ که‌ هاتی پیتمان وابوو که‌ چه‌ک و سیلاحت بێ نییه‌، ئەوه‌ دروست نییه‌ چونکو پیاو ئەو رێگا دوور و درێژه‌ بپیتوی چلۆن ده‌بی سیلاحتی بێ نه‌بی؟ نه‌یانوترا توندوتیژی ده‌گه‌ل بکه‌ن، به‌لکو به‌خۆشی و زمان لووسانه‌ له‌گه‌لیا دوان به‌لام ده‌سه‌ری وه‌نه‌چوون و دوا‌ی دوو رۆژان له‌کاتی قاوه‌ خواردنه‌وه‌دا زه‌ه‌ریان بۆ ده‌قاوه‌ی کرد و سوله‌یمان خان شه‌هید کرا.

له‌شکری بێ شه‌ره‌فیش هاته‌وه‌، جا سوله‌یمان خان که‌ خه‌یزانی نیوی میترێ بوو خوشکیشی هه‌ر نیوی میترێ بوو، کاتێ هاته‌وه‌ میترێ کچی مه‌دیانی که‌ خه‌یزانی سوله‌یمان خانی بوو، رووی تیکرد و گوتی: مه‌حمود ئەدی ئەوه‌ سوله‌یمان خان بۆچ نه‌هاته‌وه‌؟ گوتی: ئەو له‌وئ به‌جیماوه‌ ئەمنی له‌ دووی تۆو له‌ دووی خوشکی نارده‌ته‌وه‌ هه‌تا بتانه‌م، له‌وئ قه‌سری مه‌لیکیان داوه‌تی هه‌تا ئەوه‌نده‌ی که‌ له‌ ئیرانیدا ح، کمی کردوه‌ ئەوه‌نده‌ش له‌ ولاتی تورکاندا حوکماتی بکات. به‌ وه‌زن سووک و به‌ قیسه‌ت گران هه‌رچی پیتمان چوو ده‌گه‌ل خۆمانی ده‌به‌ین، ئەوه‌ی دیکه‌ش ته‌سلیم به‌ هه‌مه‌کارانی ده‌که‌ین و دوا‌یه‌ دیننه‌وه‌ بۆیان.

جا میترێ ده‌مه‌دیانی لێی زه‌نێن ده‌بی و ده‌یخافلێتی، شه‌ره‌ و بره‌ی تیک دنا له‌ناکا و گوتی له‌شکری پیتمان وای سوله‌یمان خان نه‌ماوه‌، ئەگه‌ر نه‌ماوه‌ کوره‌ بپتو ئیمه‌ به‌ره‌ نیتو رۆمان و تورکان ئەوا داگیرمان ده‌که‌ن له‌ قیس ئیرانیش ده‌چین و له‌ قیس تۆش ده‌چین، ئەگه‌ریش ماوه‌ ئەوه‌ قه‌یدێ ناکا، خۆ به‌وه‌ی نییه‌ ئەو ده‌می قورم وه‌سه‌ر خۆم ده‌کرد و ده‌مگوت میتردی بێ ناکه‌م ئەگه‌ر ده‌زانی نه‌ماوه‌ ئەوه‌ ئەمنیش ماره‌که‌ و خوشکه‌که‌شی ماره‌که‌ و له‌جیبی سوله‌یمان خانی دانیسه‌ و حوکماتی خۆت بکه‌.

بهو فیله دلیمان لی ئهستاند، گوتی وهلا ئهگهر سویندم بۆ بخون خوتانم لی ماره دهکن پیتو دهلیتم. جا سویندیان خوارد و گوتیان بهو قورعانهی که کهلامی خودایه ئهگهر ئهتو راستی بلتی ئهمه خوت لی ماره دهکهین.

گوتی: وهلا سولهیمان خان نهماوه و تورکان کوشتیان. جا پاش چوار مانگ و ده شهوان ههدهیهی ههلاتو خویان لی مارهکرد. ههر که مهلا وهدهرکهوتن ژنهکان بهنۆکه رانیان گوت لهشکری بگرن، گرتیان پرووتیان کردهوه و قولبهستیان کرد و کهلهمچهیان له دهستی کرد.

ههریهکهی دهستیان لی دا گازیکی و، وهگیانی کهوتن پرووتیان کردهوه، (جا لهشکری شاعیریش بو) گوتیان ئهتو دهیب به سولهیمان خان ههلبلیتی، جا ههتا بهندیکی تهواو دهکرد بهگازی یک لهولایه، یک لهولایه پری ئهوه گازهی گۆشتیان له بهدنی دهکردهوه، بهسێ بهندان له گوتن کهوت. بهوجۆره کوشتیان و لهشکری ههر ئهوه سێ بهندهی پین گوتراوه، که دهلی:

ئهورۆ سهرم دیشی و دلی لهشکری مال ویرانم چهندی له ئیشه و چهندی له درده و چهندی له ژانه

وهی خودا هوار چ بکهم هیچ کهس نیسه و ئهگهر قهلاتیکی پرووخیتی له دلی لهشکری دهمال ویرانه

ئهنم ئهوه لهسهرم سووریوه دهلین لهشکری پیاویکی ههرا مزادهیه و غهیانه

ئهورۆ ئهنم بۆت ههلهدهلیمهوه بهیهختهرخانهی خان سولهیمان خان که خان شای قولی بهگیانه

ئهگهر لیتی دهبهسترانهوه پینسه د بۆر و، بدهو و، حدود و، هه دال و کهحیلانه

بهلام زینی خۆم دهداوه بازخانهی خان سولهیمان خان شای قولی بهگیان ئهوه لیتی دهخوتن پینسه د باز و شمقار و ههله تانجو، شارولو تهرلانه بهلام ئهنم زهینیکه خۆم دهداوه دیوانی خان سولهیمان خان شای قولی بهگیان ئهوه لیتی ههلاوه سرون، تۆز و، قه داره و مهتال و کلاوزیه و ههیزه رانه و ههردهم دیت.

به میرات بهجی مابون ئه سپاباتی دهپیاوانه و

بهلام حهیف بو، بۆ خانیکی وهک سولهیمان خان شای قولی بهگیان ئهگهر له دیوانی بلحه رۆمیان بهپیا لیک قاوه لهوی دهزههری ماری دهیانکردهوه شهلال و بین گیانه

ئهورۆ سهرم دیشی دلی لهشکری مال ویران چهندی له ئیشه و چهندی له ژانه، چهندی له درده و درده

بهلام ئهنم بۆت ههلهدهلیمهوه بهتیبه سوارهکهی سولهیمان خان ئهگهر سهر راو و بهر راویان دادهمه زانند و بهدهستووری پادشایان له زهوی چل پشکی، بهکوچک و کهلهک و داشویهروه و ههلیان دهستاندهی و شینکهی مهلول و مهلول مال ویران، پهل کورت و پاشوو درتیز و گوی مهقهست، بهچاوه، لهرزاهه جووتیکیان تاجیلهی قهلا دهزپری تی بهردهداوه هیندیکیان دهیانگوت رۆیی و نهجاتی بو، ههندیکیان دهیانگوت خانه خهراپ بهخودای ئهوه دهگهر دالی تۆزیان وهرداوه

ئاغام سووچی رکیفیتی بهولاغی نیشان ددها و لهسهری دادهبهزی سهری شینکیی دهپری بهکیردی قهر خوراسانی دهسک پولهکه زهرده جووت پاشووی مامزی کون دهکردن و وهین سامۆریتی ههلهدا و

بهلام حهیف بو بۆ خانیکی وهک خان سولهیمان خان شای قولی بهگیان ئهگهر له دیوانی بلحه رۆمیان بهپیا لیک قاوه لهوی دهزههره ماری دهستی له دونیا به برداوه،

ئهورۆ که سهرم دیشی دلی لهشکری مال ویرانم چهندی له ئیشه و چهندی له ژانه،

چهندی له درده، درده و له ههلاواله

ئاغام سهفی سوارانی تینک نهدهدان راوی دادهمه زانند و دهگهراوه ههر بهرهو ماله

سهرله نوێ ههلیاندهستاندهوه شینهکهی مهلول و مهلول مال ویران و پهل کورت و پاشوو درتیز و گوی مهقهست بهچاو، که له زراوه جووتیکیان تاجیلهی قهلا دهزپری و کهله زهرد تی بهردا و له بهر ههلات ههلاتی دهسواران، خرمهی ده رخت داران، تهقهی ده ئاوزهنگیان ناسکهی ده توله و تاجیان، ئهوه گوی کهر دهبو، زمان دهبووه لاله غه مزه ریتی نه نیشته چار و قودرهتی نهدهمان خۆی داویشتهوه فیستی شیخ مهحمودی له سهروه ناله. بهلان حهیف بۆ خانیکی وهک سولهیمان خان شای قولی بهگیان ئهگهر له دیوانی بلحه رۆمیان بهپیا لیک قاوه، لهوی دهزههره ماری دهیانکردهوه شهکهت و شهلاله.

جا پاش ئهوهی که میتریی مهدیانی و میتریی خوشکی سولهیمان خان ئهوه سێ بهندهیان بهو چهشنهوه بهزۆری گازی بهلهشکری گوت بردیان له داریان بهست و حوکمیان له خهلهکی ئاوهدانی کرد (لهسهر کانیاو پیمان له داری بهست) ئهگهر ژنان چوون بۆ کانی دهبی دهزیهک یان شووژنیکه له بهدنی لهشکری راکهن و دردی

نههیننهوه ئهگهریش پیاوان چوون دههیی خهنجهریک یان کێردێکی لێدنه و دهری نههیننهوه. بهمجۆره له تۆلهی سولهپان خانی لهشکریان کوشت.

***

بهیتی لاس و خهزالی

ویژه: حوسین شهشه (که نیله)
بۆپانهی سهردهشت

دهلێن: میر چراغ و میر بداغ و میر سوڤی برابوون، ههرچی میر چراغ و میر براغ بوون له وهردی و ناوهندی بوون، ههرچی میر سوڤیش بوو له ولاتی بالهکان مزلی همهی خهزان بووه. میر سوڤی له زهمانی پاشای بهبان دا بوو که ئهوهلی پادشاههتبان بوو له ولاتی شارهزوروی. میر سوڤیان زۆر خۆش دهووست، میر سوڤی له ولاتی بالهکان حوکماتی دهکرد و سهردار عیلتیک بوو. دهلێن پادشای بهبان لیبی پرسی: میر سوڤی ئهتو هیچ کورپ نین؟ گوتی بهلی، ئهمن کورپکم ههیه منداله، نیوی ئهحمده و عومری حهوت سالانه. پادشا گوتی دههیی بینیری بۆ شارهزوروی لهوی بخوینتی و فیتری تیرنهاندازی و شیربازی و تهعلیماتی بێ. بهو جۆرهی ئهحمده ئاغایان له عومری حهوت سالیدا نارد بۆ شارهزوروی ههتا عومری بهههژده سالی گهیشته، یازده سالان له ولاتی شارهزوروی بوو له تیرنهاندازی، شیربازی و سوارچاکی و.....دا بهکهه بوو. وهختیکی ئارهزووی ولاتی خۆی کرد، بهپادشای بهبانی گوت دههیی ریم بکهیهوه بچمهوه ولاتی خۆم. بهلی ئهحمده ئاغا له ولاتی شارهزوروی را هاتهوه ولاتی بالهکان (بالهکان کهوتۆته ولاتی عێراقی ئهگهر له زینوی شیخی ناوا دهی دهگهیه ئهوی.) کاتی ئهحمده ئاغا هاتهوه هیچ کهس پیتی نهدهگوت ئهحمده ئاغا میر سوڤی، بهلکو ههر پێیان دهگوت ئهحمده ئاغای شارهزوروی. که هاتهوه مامهکانی پێیهوه چون، بهکیان ماینیکی زۆر چاکی ههبوو پێشکەشی کرد، ئهوی دیکهیان کچیکی زۆر جوانی ههبوو ئهوی پێشکەشی کرد و گوتیان دههیی ئهحمده ئاغا بۆ خۆی بێته وئ، بهینیکی لهوی بێ تا ماینی بدهینی و کچیشی بۆ باوپیینه پاشکۆیه و بێتهوه. ئهحمده ئاغاش بهفهرمانی مامان چۆ ئهوی و لهوی بهکیان ماینی بۆ لغاو کرد و بهکیشیان کچی بۆ هاوپیسته پاشکۆیه و بهتاقه سواره گهراوه. ده پیهه دا شیخی عارهبان بهخۆی و، دهسته سواریکهوه تووشی بوون، ماندوو نهبوونی لیکرد. شیخی عارهبان ئهسپێکی زۆر چاکی پێ بوو، ئهسپی شیخی عارهبان بهنیوانگ بوو. ئهحمده ئاغا پیتی گوت: یاشیخ بۆچی

دهستیکم ئهوه ئهسپه بۆ ناوییه ئهوه ماینه؟ شیخیخیش دهلی: با ئهوهی له پاشکۆت سوار بووه ماچیکم داتی ههتا بۆت باویمین، ئهحمده ئاغا قهلس بوو، کچهکه پیتی گوت: خۆن ئهتیمه ئهوی دناسین، نه ئهویش ئیمه دناسی ئهگهر دهزانی ماینهکهت لهو ئهسپهی دهگرئ ماچیکی دهدهمی قهیدی چ دهکا (ههلبهت نهک لهبهرئهوهی که پیتی خۆش بێ بهلکه مه بهستی ئهوهبوو ئهوه ماینه رهسه نه لهو ئهسپه چاکه، چاک کرئ) جا دهستیک ئهسپهکهیان هاوپیسته ماینهکه پاش تهواو بوون ئهحمده ئاغا سواری ماینهکهی بوو ئامۆزاکهشی له پاشکۆی خۆی سوار کرد، رووی دهولای کرد تا شیخ کچهکه ماچ بکا و برۆن. شیخی عارهبان هات ماچیکا بهلام که نیزیکی بۆه رههاته پیللی کچهکهی و، لیبی رفاند رکبئی له ئهسپیدا و ههلات، ئهویش رکبئی له ماینی دا و کهوته سهری بهلام نه یگه بیهستی.

شیخی عارهبان بانگی کرد و گوتی: براله بازی ئهسپی من مه پێوه و برۆه ماله خۆت تازه نامگهیهی، ئهگهر بهو جانووهی که لهو ئهسپهی دههیی تۆلهی خۆت پیکراوه ئهوه تۆلهی خۆت بکهوه دنا برۆ له مالن دانیشه و دهنگی مهکه.

جا دهلێن ئهحمده ئاغا هاتهوه مالن و **حهوت** سالان بۆی دانیشهت و، لهو بارهوه باسی ههچی نهکرد و کهس لیبی نهزانی که ئامۆزایان لێ رفاندووه. ههتا جانووهکهی لهو ماینهی بوو، له شیرخۆره بهوه ههتا وهکو لێ هاتهوهی گرتو، سالتیکی پێ چوو بوو بهولاغیکی زۆر حیسابی. رۆژێکی هینایه مهیدانی، بازی له بازی ئهسپی شیخی عارهبان رده ببوو جا گوتی ئهوجار دهتوانم تۆلهی خۆم بکهمهوه. ئهحمده ئاغا ههستا بهتاقه سواره له ولاتی بالهکان وهدهرکهوت و رۆیی بۆ مهملهکهتی شیخی عارهبان ئهگهر دههاته تهباری ولاتی ئێراقی. زۆر گهرا، تهماشای کرد له دههیه کیدا دوو سهه چادریک ههلدراوو، ههسوو چادری بهفرفرینگه و دوو مههرته بهیه، گوتی وهللاهی، لادههه ئهوه عیلهی، ئیسراحتیکی دهکهه و دهشیرسم. کانیهک له بهر مالان بوو دوو ئافردت له سهه کانیه بوون، بهکیان شیوی دهکرد و دهستی دهشیوتیدا بوو ئهوی تریان سهه پۆشیکی به سهه خۆیدا داوو و دانیشهتوو. ئهحمده ئاغا گهیشته وئ، ئهگهر تهماشای کرد ئهوه ئهتوی؟ گوتی کوره ئهوی وهللا، گوتی وههه سواره، گوتی جا تازه؟ ئهمن ماره کراوی شیخی عارهبانم و دوو کورم هه، ئهوه کچی شیخی عارهبان له سالی دوو جاری تاو وهچاوی دهکهوئ، جارتیکی له سهروو بهرهو ژیری جارتیکیش له کهمه بهره بۆ ژیری. تهواوی عالمی بهئاواته، ئهوی بهره لهباتی من. جا گوتی ئهگهر

وايه چۆرێکم ئاوێ دهيه. ئامۆزاکهشی به کچی شیخی گوت دهستم دهشیوی دایه چۆرێک ئاوێ بده بهو سواره، کچی شیخی جامێکی ئالتونی له کن بوو جامهکهی دهئاوێ ههڵدا و دایبه بهلام پرووی تێ نهکرد و نهیهتشت ئهممه دئاغا پرووی بیهینی، بهرهو پشستی ویدا. ئاوهکهی لێ وهرگرت و خواردییهوه، دههلی خۆیدا گوتی کچی شیخی، قهرار بێ بترقیتم ههتا بۆ خۆشت دوتخینم نهکهیهوه قهراڕێ ئهمنیش خۆت تینهگهیینم چونکو نهتهیتشت پرووت بیهنم. رۆهاته پیلێ و هاویشته پاشکویه، زیره له کچهی پهیداوو ههرا و گرمه دهعیلی کهوت ئهوی کهته بارگینیکی ههبوو کهوته سهری، ئهممه دئاغا رۆیی.

شیخی عارهبان تهگره بازی ئهسپی و بی دی گوتی بگهڕینهوه، کهس نهچن، ئهوه ئهممه دئاغا شارهزورویی، تۆلهی خۆی کردوه. ئهممه دئاغا رۆیی، چل تهریده له بهندهنیکی دانیشتبون سهروکههیا گوتی ئهوه چهند رۆژه چمان وهگیر نهکهوتوه، ئهوه سوارێک هات ئافرهتیکیشی له پاشکویه سوار بووه بچن ئهوه سواره بیهن، ئهسپابهکهی ئی خۆتان و ئافرهتهکهش بۆ من. جا پینچ تهریدهی بۆ ناردنه خوارێ، ئهممه دئاغا کهوته سهریان ئهوه پینچ تهریده دهرنهچوون پینچی دیکه هاتن، بهو قهراڕی چواری دی هاتن. ئهوه جار سهرتهریده ئهوهی دهگهلی مابوو بهحال دهرچوو. ئهممه دئاغا ئهوه ههموو شههری کرد و تهریدهکانی پهرش و بلاوکردنهوه بهلام بهئافرهتهکهی نهگوت تهگره چۆنیا بیهی پین گرتین و چۆنم کوشتن یا چهند ئازا بووم، ههچ قسهی دهگهڵ نهکرد لهبزی ده لهبزی نهگهرا، هاتهوه ولاتی خۆی و کچهی مارهکرد. شهش مانگان گهردن و نیوقهدیان دهتوقی زێردابوو بهلام ههچیان لێ بهههچ نهبوو. کچی شیخی عارهبان له تاوان وهک بهههتیه زهردبوو، دهیگوت خودایه ئهوه پیاوه دهبین پیاو نهبن، دهبن بهبهرخوینی هینابم ئهتکیم پین بکا، دهبن چ بچ؟ عهجاب بۆچی ئهمن شهو و رۆژی دهگهڵ ئهوه کابرایهی گهردن و نیوقهدهم دهتوقی زێر دایه بهلام چ لهوی ساخته ناکه و چ لهوی نابینم؟ کاغهزێکی نووسی و بۆ دایکی بهرێ کرد، کاغهز گهیه دایکی، دایکی کاغهزی خۆیندهوه. کچه نوسیبووی له حالی ههلاکی دام تهگره نهگهیه سهرم دهرم.

دایکی کچهی هات، ئهلبهت ژنی دیکه شیخی عارهبان بوو نهک ئامۆزای ئهممه دئاغا. تهگره هات بۆ دیدنه کچی، تهماشای کرد ئهوه کچ وهک بهههتیه زهرد ههنگهراوه. گوتی رۆله بۆچی وای؟ گوتی دایه له ههچ شتیکم کهم نییه، مهردی وهک خۆی نییه، جوان چاک و سهردار عهیل، بههتیز و بهدهستهلات غهياتی لهو سهعاتیهوه

ئهمن هاتووم ههه کچم، راپهڕتیکی لێ نابینم و پیاوهتیم لێ نهدیوه. جا گوتی مهگره پیاوهتی نهبن دهنه چۆن جوانی وهک تۆ له پال پیاوی دابی و ههه کچ بێ، تهگره پیاوهتیشی نهبن ئهوه مارهبیت لهوی نههاتوووه و دهتهمهوه. بهئهممه دئاغا گوت دهبن کچیم بۆ ئیزن دهی، دهیهمهوه. گوتی بیهوه. که کچ گهیشتهوه مالی بابی و شیخ ئهوه خهبهرهی زانی، گوتی کابرا پیاو نییه و مارهشت لێ نههاتوووه. برازایهکی خۆی ههبوو گوتی بیهتین لهوی ماره دهکهه و دهیدهه بهوی. هینایان بهزۆری زۆرداری کچهیان لهوی ماره کرد و شیخی عارهبان بۆی گوتیتهوه، زاوا چوو کن بووکی. تهگره چوو چهکهه له پین دابوو، چهکههکانی لهلاق راکیشا و چوو له کن بووکی دانیشته. مشکێک لهبن دیواری هاته دهرێ و بۆ بن دیواری دیکه چوو، زاوا لینگه چهکمیک لیدا و نهیهتشت برهوا، کوشتی کلکی گرت و راپهوشاند، گوتی ئامۆزا چۆنم کوشته؟

کچه گوتی قورم وه سههر سههری دا نهکرا، ئهممه دئاغا له رپیه چل تهریدهی خهلاس کردن ئهمنی له پاشکویه بووم ئهوه پرسیاره لێ نهکردم، لهمنی نهپرسی چۆنم کوشتن یا چۆن بووم؟ ئهوه بۆ مشکێکی وا دهلی!، وهلاهی قهراڕێ له ئهممه دی شارهزوری بهدهر ههچ کهس دهستی وهداوتینی من نهکهوی.

جا کچ دهستی دا ئافتاوهی، زاوا گوتی ئهوه چ دهکهی؟ گوتی دهچمه دهرێ و دیمهوه کاتی چۆ دهرێ ئافتاوهی دانا و، ههلات رپیهوه بۆ مالی بابی. شیخی عارهبان ئهوه خهبهرهی زانی و، چوو لێی پرسی ئهتۆ بۆچی هاتوویهوه، چیهه، چ باسه؟

گوتی باهه، شیت بووی، عهقلت نییه! خهرفاوی؟ با ئهمنیش دهنگی نهکهه ئهتۆ نازانی ئهمن مارهکراوی ئهممه دئاغا شارهزوریم، چۆن له کابرایهکی دیکهه ماره دهکهی؟

شیخی عارهبان مهجلیسی گرت و تهگبیری کرد، گوتی به چ نهوعیتک ئهممه دئاغا له نیتو بهرین؟ گوتیان شیریکی لهو ولاتهی دا حاسن بووه، شوان و گاو، جووتیر و ئاودیر کهس ناوتیر و دهههکهه، بنیره ئهممه دئاغا بیه ئهوه زۆر له خۆی رادهبینی، بهگژ ئهوه شیردی دایکه بینگومان ئهوه شیره دهیشکینن، ئهوه دهم ئهوه ئافرهته مێرد بهههر کهس بکا، دهتوانن.

بهلێ جا ناریدیان و ئهممه دئاغا له ولاتی بالهکانرا هات، گهیشته وئ و له مهجلیسی دانیشته شیخیش ئهوه تهکلیفهی لیکرد.

ئهممه دئاغا گوتی: بهلێ بهچاوان.

سبهینتی که رۆژ بۆوه ئەحمەد ئاغا ئەسپی خۆی هیتنا دەرئ، شالو و رنەکی کرد و زۆر بەحیسابی ئەسلەحەیی هەلگرت و سواری ئەسپی خۆی بوو و رۆیی بۆ ئەو جەنگەل و چووگرەیی که شێرەکەیی تێدا بوو.

شێر که هەستی نالی و لاغی کرد له چووگرێ هاته دەر، چهپی یا دەستی هەلنێنان و بۆ ئەحمەد ئاغا هاته سەر پاشوان. ئەحمەد ئاغا خۆی له ولاغیتر فری دا و رەمبێکی وەهای له تۆقی سەری دا که لەبەر گەردەنێتی چوار قاسمک هاته دەرئ، شێری بادا و خستی. جا دەلێن مەرد ئەو مەردەبە که ئەگەر شێری کوشت که ولێشی بکا. ئەحمەد ئاغا سەری شێری لێ کردەوه و دەستی بەکەول کردنی کرد.

دارێک هەیه دارە لاسی پێ دەلێن. سێبەری زۆر جوانه که وڵەکەیی لهوئ راخست، گوتی هەتا دەحەسێمەوه رادەکشیم. چونکه زۆر ماندوو ببوو. سەری شێری دەبن سەری نا و لەسەر که وڵەکەیی درێژ بوو.

که خەبەریان بەکچی شیخی دا و گوتیان ئەحمەد ئاغا رۆپوه تا شێری بکوژێ بەلام گومانی تێدا نییە که شێرەکه دەیشکێنێ گوتی وەلاهی وا چاکه ئەمنیش برۆم با سوێندم لێ ئەکەوئ با و پیرای ئەحمەد ئاغا شێر تێکم بشکێنێ و، نەیه مەوه. ئەویش بەلایەکیدای خۆی دزبەوه و چوو بۆ لای ئەحمەد ئاغا. کاتی گەیشته جیگا که، که زهینی دایه ئەحمەد ئاغا گیانی خۆناوییه و شێریشی کەول کردوو. کچه نەیزانی که ئەحمەد ئاغا هەر ماوه، گوتی لال بم، ئەحمەد ئاغا شێرەکەیی کوشتوو و شێریش ئەوی شکاندوو، ئەمما توخودا تازه چوو و رابرد با بزائم بەراستی ژن بوو یان پیاو بوو، نێره یان مێیه؟ دەستی بۆ دوێخوونی برد و ترازاندی. ئەحمەد ئاغا توند جومگەیی گرت و له بن داره لاسی کچی شیخی عارەبانی بەدەست گرت و لاسی وەزگی کەوت. بۆیهش ناویان لێنا لاسەشۆر چونکه داری لاس شۆراپەیی دێنه خواری. بەلێ، جا ئەگەر ئەحمەد ئاغا له بن داری لاسی و لەسەر کەوڵی شێرێ کچهیی بەدەسته وەگرت، کچه پێی گوت و لێی پرسى: ئەدی بۆچی لهو دەمبەوه ئەمن له پال تۆدا بووم ئەتۆ خۆت دەمن نەگە باند؟ ئەحمەد ئاغا له وەلامدا گوتی، له حەیفی ئەو جارەیی ئەگەر ئاوه کەت ئاوا بەرەو پشت وێدام. بەلێ جا پاشان ئەحمەد ئاغا سواری ئەسپەکەیی بوو، کچهیی له پاشکۆی خۆی سوار کرد و کەوڵی شێریشی بەپیشکۆی زینبەوه کرد و سەری شێریش بەرەبێتو بەرەو عێلی شیخی عارەبان کەوتە پێ. که دوور و نزیک وئ بۆوه تەواوی عێلەکەیی بەبیربەوه هاتن، چەند رۆژان لەوئ ماوه جا پاشان کچهیی لەگەل خۆی سوار کرد و گەرانهوه بۆ ولاتی بالەکان.

وەختیک ئەو ژنه حامیلە بوو دواى ماوه بیهکی خوا مندالێکی دانێ و ئەحمەد ئاغا بۆ خۆی نێوی لێنا لاسەشۆر. ماوه بیهکی دایانە دەستی دایانان بەخۆیان کرد هەتا عومری گەیشته حەوت سالی و ئەوجار لەبەر خۆتندنیان نا. عومری بەدوازده و سێزده و چارده گەیشته ئەحمەد ئاغا کونجی قەناعەتی گرت و لاس بوو بە ئاغا و دەستی بەحوکماتێ کرد. له ولاتی بالەکان هیچ کەس نەیدەتوانی بەبێ ئەمری وی بەو مەملەکە تەیدا رابیرئ و، کەس دەگەل لاسی بەرەرهکانی پێ نەدەکرا.

رۆژێکی دەرۆتشیچ لەبەر دەرکێ یاھوویەکی کێشا، لاس ئەو نەدی بەدەستبەوه هات و تێدا. دەرۆتیش گوتی: بریا لاس هەر نێو و نێویانگم بیستبای بەلام قەت نەمدیبای. لاس گوتی: بۆچی؟

دەرۆتیش گوتی: وەلاهی بەخۆت و خزمەتکار و دەستوێتو نەدوو، بەهەمووتان بەتاقە کارەکەریکی خەزالیەشۆری مەلا نەبی نابن.

لاس گوتی: خەزالیە شۆر کێیه؟ نەیدەزانی خەزالیە شۆر له چ مەملەکە تێکه و، تازه نێوی لهو دەرۆتیشەوه دەبیست. دەرۆتیش له کن خەزالیەش هەر ئاواى تاریفی لاس کردبوو، ئەو قسە له دلێ هەردووکیاندا مەراق بوو.

هیچیان هیچیان نەدەدیت. دەلێ رۆژێکی له رەوهی لاسی دوو ماین نەهاتنەوه، لاس بەغەزەب داچوو دوو کەسی بەشوتنیاندا نارد. لاس گوتی: کێ بێ بتوانی بێ له رەوهی من ماینان بەرئ، لەهەر کەسێکی ئاشکرا بێ قەرار بێ خاکی بەتورەکان بێنم. دەلێن پیاویکی پیر و کورە جحیلێک که پێکەوه رەفیع بوون و هەردووکیان پیاوی لاسی بوون. دەستیان بەگەرانی کرد. زۆر گەران تا بەسەر هۆیه و هەواری خەزالیەکدا کەوتن، پێیان ابوو مەحشەرە، ناخر زەمانە. له کابرایەکیان پرسى: بابە ئەو هۆیه و هەواره ئی کێیه؟

کابرا گوتی: بۆ مەگەر بابم، خەلکی سەر عەرزى نین؟ ئەوه هۆیه و هەواری خەزالیە شۆری مەلا نەنیانە. خەزالیە شۆر کچی مەلا نەبییه، مەلا نەبی و مەلا داود بران. سەردار عێلی سورچی و، زار و، رەمک و رەبەن و، مام ساوڵو و غەیلانیان. ئینجا پیاوهکان گوتیان: ئەدی ئەمە میوانی کێ بێن؟ کابرا گوتی: برۆن میوانی لامێردانی خەزالیە بن (لامێردان عیبارەتە له دیوه خانێ) ئەوانیش چون میوان بوون، ئەوئ شەوئ چ میوانی دیکەیی لێ نەبوو، خەزالیە لودبوی را بانگی کرد و گوتی: ئەو میوانانە کێن؟ گوتیان کابرایەکی پیرە و کورە جحیلێکی دەگەلە.

خه‌زالی گوتی میوان یا ده‌بێ بزنی بدا یاده بی شتیکی بلتی. ئه‌وانیش گوتیان وه‌لا ئه‌مه نازانین، فه‌قیرین گه‌راوین و ماندووین، رێمان که‌وتۆته ئێره. ئه‌ویش گوتی قابیل نییه، له ولاتی مه‌ ئه‌وه ده‌ستوره، هه‌ر میوانتیکی بێ ده‌بێ یان بزنی بدا یان شتیکی بلتی. پیره گوتی: یای خه‌زالی ئه‌گه‌ر میوان بزنی بدا، خانه خۆی شه‌وجه‌له‌ی له‌سه‌ره، جا گوتی ئه‌گه‌ر قامه‌که‌ت خۆش بێ شه‌و چه‌له‌شت ده‌ده‌می. کابرای پیره ده‌ست پێده‌کا و به‌تاریفی لاسی دا ده‌چێ و ده‌لتی:

به‌لان کێ بوو له‌به‌ر مامی ر‌دین سپی، ده‌لتی خه‌زالی به‌سه‌ری تو سه‌رم له ئێشه دلم له ژانه، قامه‌تی له ژانه، ژانه،

وه‌ختایه‌کی ئه‌من وه‌رێ ده‌که‌وتم، له ولاتی باله‌کانه
چه‌ندم هه‌ول ددا، ده‌گه‌رام له دواي مایانه وه‌سه‌ر ده‌که‌وتم له کویتسانی عه‌زیمه‌ت و گه‌وره و گرانه

خۆم هه‌لده‌داشت له‌وان نه‌ویانه
ئهما ده‌و ده‌مه‌ی دا به‌سه‌ر هۆیه و هه‌واری تو‌دا ده‌که‌وتم
له‌من وایه‌ حه‌شره و ئاخ‌ر زه‌مانه

مه‌نسووری هه‌راده و کوی به‌په‌رێ ده‌کرانه ته‌رازوو و میزانه، خێر و شه‌ه به‌ش کرانه
له‌و ده‌مه‌یدا تووش ده‌بووم به‌بیاویکی مه‌زلوومۆکه وه‌کو خۆم به‌سته‌زمانه په‌سه‌ری
زمانیم لێ ده‌پرسی بابه ئه‌و هۆیه و هه‌واره ئی کتیه قه‌ت نه‌هاتومه‌ته ئه‌و ولاتانه

ده‌لتی بابه نازانی هۆیه و هه‌واری خه‌زالی شۆری مه‌لا نه‌بیانه
ده‌لتی ئه‌من نابه‌لده‌م له کوێ بيمه‌وه میوانه
ده‌یگوت هه‌رۆ لامێردانی خه‌زالی، جیگه‌ی شا و، میر و به‌گله‌رانه
خه‌زالی به‌سه‌ری تو تاولت ئه‌تله‌سه له‌سه‌ر بیست و چوار چالانه
پسته‌ی تاولیت خه‌یاتێ کۆ و حه‌له‌ب و میسر و شام و دیاره‌که‌ر و ئیسفه‌هانه
له دیوه‌خانیته‌ت راخراون پێنسه‌ده‌ فه‌رشی قه‌ره خوراسانه
داندراون کورسی و سه‌نده‌لی شاماغاجی له‌وی پێچک نه‌ردیوانه
ئهما له‌لایه‌کی کاغه‌ز نووسینه و له‌لایه‌کی مۆز لێدانه
ئه‌وه له‌ ده‌رکی تاولیت به‌ستوونه‌وه، چه‌نده ماینی مه‌حه‌نده‌کی یالوش به‌ره‌نگاری

کلک له‌سه‌رچوانه

ولات به‌ته‌م، ده‌نگوت له‌من وایه دنیا خه‌را ده‌بێ نه‌مه‌ده‌زانی ئه‌وه‌ش تو‌زی ر‌تگیای
مه‌ر و میگه‌لانه

خرمیتک له‌بنی گوێم په‌یدا ده‌بوو، له‌من وایه قه‌تاری نارون و قاروونیه‌ به‌قاری
عه‌رزیدا ده‌چیتته خوارێ، نه‌مه‌ده‌زانی ئه‌وه‌ش خرمه‌ی تو‌ف و ته‌له‌سم و گواره و کرمه‌کی
ده‌وان شه‌نگه‌ بیریانه

خه‌زالی به‌سه‌ری تو له‌ ده‌وره‌ت هه‌ر خه‌یه‌تی ئاشقان، میر عه‌زیز و میر بداغ و ئه‌حمه‌د
ئاغای سو‌رچی و، مه‌مه‌ندی فه‌قی و ده‌گه‌ل خه‌یه‌تی خه‌یله‌ ره‌شپانه
سه‌د ئه‌وه‌نده‌ی دیشته له‌ ده‌وره‌ی بێ ئیستاش نابێ به‌تاقه سه‌حاتیکی لاسه شۆری
باله‌کیانه

بیت و، ببینی خۆل ده‌بی گێژ ده‌بی له مه‌بدانی ده‌وکه‌وی شه‌لال و بێ گیانه
ئه‌گه‌ر مه‌یلته له‌سه‌ر بێ قه‌رار بێ ئه‌من به‌وه‌عه‌دی پا‌زده ر‌ۆژی دیکه بو‌ت بنی‌مه‌وه
ئیرانه.

**

خه‌زالی له‌و دیوی را بانگی کرد، گوتی خاله‌ داده‌ی وه‌ره ئه‌و دیوه‌ی، وه‌لاهی قامی
خۆش ده‌زانی. به‌لتی لیتی پرسی له‌ چه‌ ده‌گه‌رپێ؟ گوتی ئه‌من پیاوی لاسیم، پیاوی لاسه
شۆری باله‌کانم. مایمان لێ دزاون، له‌ ره‌وه‌ی مایمان ده‌گه‌رپیم. گوتی: ماینه‌کان
پیاوی من هه‌تاویانن، ئهما فرۆشتوومن (ئه‌گه‌رچه‌ درۆشی ده‌کرد) له‌ دلی خۆیدا گوتی
ئه‌گه‌ر وا بلتیم لاس پیاویکی که‌له‌یه‌یه و وه‌دواي مایمان ده‌که‌وی و دیتته ئێره. جا گوتی
لاس، چه‌ لاسی‌که‌؟

گوتی ئه‌گه‌ر ببینی هۆشت نامینێ، ده‌زانی پیره و ئوفتاده‌م، ماندوو و فه‌قیرم ده‌توانم
له‌ ده‌ به‌شان به‌شیتکت بو‌ باس بکه‌م.

ده‌ گوتی بلتی بزانه لاس چه‌ سیتکه، کابراش ده‌ستی پێکرد و گوتی:

به‌لام کێ بوو له‌به‌ر مامی ر‌دین سپیه،

ده‌لتی خه‌زالی به‌سه‌ری تو سه‌رم له ئێشه دلم له گله‌یه‌یه قامه‌تی له‌ گلی گله‌یه‌یه

ئه‌گه‌ر ئه‌تو ده‌پرسی لاسه شۆری باله‌کییه‌ کوری ئه‌حمه‌د ئاغای شاره‌زورییه‌ نه‌وه‌ی
میر سو‌فیه‌یه